

ARCHAIA BRNO o.p.s. výroční zpráva 2012

**ARCHAIA
BRNO O.P.S**

© Archaia Brno o.p.s. 2013
Výroční zpráva za rok 2012

Vydal: Archaia Brno o.p.s.
Redakce: Bc. Lucie Černá, David Merta
Příprava podkladů: pracovníci společnosti Archaia Brno o.p.s.
URL: <http://www.archaiabrno.org>

OBSAH

Legislativní postavení a statutární orgány společnosti	5
1. Archaia Brno o.p.s.	8
1.1 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2012	9
1.2 Pracoviště Archaia Brno, o. p. s.	10
1.2.1 Pracoviště Brno	10
1.2.2 Pracoviště Jihlava	10
1.2.3 Laboratoř Opava	11
1.2.4 Laboratoř Brno	11
1.2.5 Knihovna a archiv	11
2. Záchranné archeologické výzkumy (ZAV) v roce 2012	12
2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2012	12
2.2 Záchranné archeologické výzkumy společnosti Archaia Brno na území města Brna v roce 2012	16
3. Další vědecká a výzkumná činnost v roce 2012	47
3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur	47
3.1.1 Grantový projekt Veselí nad Moravou – hrad v říční nivě	47
3.1.2 Renesanční sklo a počátky barokního sklářství v archeologických nálezech regionu středního Podunají	47
3.2 Interní výzkumné projekty	47
3.2.1 Interní projekt "Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev z archeologických výzkumů společnosti Archaia Brno"	47
3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého Brna“	47
3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“	48
3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“	48
3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“	48
3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“	48
3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“	48
3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“	49
3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“	49
3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“	49
3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“	49
3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“	49
3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno v roce 2011	50
3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII Aevi X	50
3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2011	50
3.3.3 Symposium Europa Subterranea	50
3.4 Účast pracovníků Archaia Brno na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích	52
3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno za rok 2012	55
3.5.1 Seznam publikací	55
3.6 Spolupráce s vědeckovýzkumnými institucemi	57
4. Popularizační a pedagogická činnost v roce 2012	57
4.1 Pedagogická činnost	57
4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost	57
4.3 Přednášky pro veřejnost	58
4.4 Výstavy	58
4.5 Experimentální archeologie	58
4.6 Prezentace činnosti Archaia Brno v médiích	58
4.6.1 Zprávy v tisku	58
4.6.2 Zprávy v rozhlasu a televizi	59
4.7 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna	60
4.8 Spolupráce s univerzitami	60
4.9 Zápisníček	60
5. Hospodaření společnosti Archaia Brno v roce 2012	61
6. Kontakty	79

LEGISLATIVNÍ POSTAVENÍ A STATUTÁRNÍ ORGÁNY SPOLEČNOSTI

Archaia Brno o.p.s. je česká nestátní nezisková organizace s právním statutem obecně prospěšné společnosti. Jejím posláním je ochrana, záchrana, dokumentace a výzkum archeologických, stavebních a jiných historických památek, výchova, vzdělávání a popularizace v oblasti archeologie a památkové péče.

Archaia Brno o.p.s., se sídlem Bezručova 78/15, 602 00 Brno, IČ: 26268469, vykonává svoji činnost na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Jejím zakladatelem je občanské sdružení Archaia se sídlem Bílkova 21, Praha 1, IČ: 45245932. Společnost je zapsána v rejstříku obecně prospěšných společností u Krajského soudu v Brně. Činnost společnosti vymezují dva základní dokumenty:

- zakládací listina ze dne 21. 11. 2001
 - statut společnosti, schválený správní radou dne 16. 5. 2002.
- Společnost je založena na dobu neurčitou.
 - Společnost realizuje svoje poslání prostřednictvím poskytování obecně prospěšných služeb uvedených v zakládací listině společnosti.
 - Společnost jednotlivé obecně prospěšné služby poskytuje v souladu s platnými právními předpisy České republiky, zejména pak zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů.
 - Jednotlivé druhy služeb společnost poskytuje za stejných podmínek pro všechny jejich uživatele.
 - Služby jsou prováděny za úplatu vypočtenou dle ceníku společnosti schváleného správní radou.
 - Informace o cenových podmínkách, za nichž společnost poskytuje obecně prospěšné služby jsou k dispozici každému na požádání. S podmínkami je seznámen každý uchazeč o služby společnosti.

Statutárním orgánem společnosti je správní rada, která má tři členy. Funkční období členů správní rady je tříleté, každý rok dochází k výměně jednoho člena. Funkci člena správní rady nelze zastávat déle než dvě po sobě jdoucí funkční období. Po šestiletém členství ve správní radě může být stejná osoba opět jejím členem nejdříve po uplynutí tří let. Členství ve správní radě **není finančně honorováno**.

Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. Členství ve správní radě společnosti je neslučitelné s členstvím v dozorčí radě společnosti.

Správní rada zasedá nejméně dvakrát ročně.

Jménem správní rady jedná samostatně její předseda. Jménem společnosti je předseda správní rady oprávněn jednat ve všech věcech. Písemnosti podepisuje předseda správní rady jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti.

Zasedání správní rady mají právo se zúčastnit členové dozorčí rady, ředitel společnosti a členové odborné rady s hlasem poradním.

Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada. Funkční období členů dozorčí rady je tříleté, každý rok dochází k výměně jednoho člena. Funkci člena dozorčí rady nelze zastávat déle než dvě po sobě jdoucí funkční období. Po šestiletém členství v dozorčí radě

může být stejná osoba opět jejím členem nejdříve po uplynutí tří let. Členství v dozorčí radě **není finančně honorováno**.

Členem dozorčí rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu.

První dozorčí radu jmenoval zakladatel, další členství v dozorčí radě vzniká volbou dle čl. 12. odst. 7. zakládací listiny společnosti.

Dozorčí rada zasedá nejméně dvakrát ročně.

Ředitel společnosti je jmenován správní radou společnosti. Ředitel řídí činnost společnosti s výjimkou záležitostí vyhrazených zákonem, zakládací listinou nebo statutem do působnosti správní rady či jiného orgánu společnosti. Písemnosti podepisuje ředitel jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti.

Ředitel nemůže být členem správní rady ani dozorčí rady. Ředitel je však oprávněn se zúčastnit jednání správní rady s poradním hlasem.

Ředitel je ze své činnosti odpovědný správní radě.

Poradním orgánem ředitele je **odborná rada** společnosti, složená z odborných pracovníků společnosti. První odbornou radu společnosti jmenoval zakladatel v zakládací listině. Jinak jsou členové odborné rady voleni správní a dozorčí radou společnosti na návrh ředitele společnosti.

Zisk společnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatele, členů orgánů společnosti ani jejich zaměstnanců.

Členové správní rady:

předseda správní rady

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.

člen správní rady

Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.

člen správní rady

Prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc.**Členové dozorčí rady:**

předseda dozorčí rady

PhDr. Michal Bureš

člen dozorčí rady

Mgr. Pavlína Kalábková, Ph.D.

člen dozorčí rady

Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.**Ředitel společnosti:****David Merta (od 1. 11. 2006)****Členové odborné rady:****Mgr. Petr Hejhal, Ph.D.****Mgr. Petr Holub****Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.****Mgr. Václav Kolařík****David Merta****Mgr. Marek Peška****PhDr. Rudolf Procházka, CSc.****Mgr. Lenka Sedláčková****Mgr. Anežka Slavíková****Mgr. Dana Zapletalová****Mgr. Antonín Zůbek**

1. ARCHAIA BRNO o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Archaia Brno je pokračovatelem brněnského pracoviště Občanského sdružení Archaia se sídlem v Praze, které vzniklo v roce 1997. V roce 2002 se brněnské pracoviště Archaia o. s. transformovalo na obecně prospěšnou společnost Archaia Brno, z níž se později organizačně vyčlenila dle územní působnosti další dvě pracoviště – Jihlava a Olomouc.

Archaia Brno, o.p.s. se zabývá mediévalní a urbánní archeologií, soustředí se na provádění záchranných archeologických výzkumů středověkých městských jader na Moravě (okrajově i v Čechách). Záchranné archeologické výzkumy celé společnosti jsou prováděny podle jednotné terénní metodiky, která je průběžně doplňována a zdokonalována s důrazem na efektivní zpracování výsledků výzkumů. Z toho důvodu soustavně aktivně pracujeme na vytváření standardů pro jednotlivé pracovní a dokumentační postupy a na vývoji specializovaného softwaru pro vyhodnocení výsledků terénních výzkumů, včetně archivace dat.

Archaia Brno o.p.s. provádí v souladu se zakladací listinou stavebně-historické průzkumy v městských památkových rezervacích a památkových zónách.

Archaia Brno o.p.s. se snaží aktivně působit v oblasti památkové péče s cílem zachovat maximum archeologických, architektonických a jiných pramenů hmotné povahy. Ve spolupráci s orgány státní památkové péče se snaží prosadit před zánikem těchto pramenů co možná nejkvalitnější výzkum a dokumentaci zanikajících situací.

Sídlo společnosti, Bezručova 15/78 v Brně.

1.1 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2012

Sídlo společnosti je v Brně v ulici Bezručova 78/15 v Brně, jihlavské pracoviště sídlí v Jihlavě v ulici Židovská 26, opavské pracoviště sídlí na Bezručově náměstí 1147/1. V Brně na Šujanově náměstí se nachází laboratoř.

David Merta ředitel, archeolog, vedoucí pracoviště Brno

Sekretariát:

Anna Hoffmanová administrativní vedoucí (od 1.11. 2013 na mateřské)
Bc. et Mgr. Soňa Mertová technická redaktorka (½ úvazku)

Pracoviště Brno:

Mgr. Miroslav Dejmal archeolog/spoluřešitel grantového projektu
Mgr. Petr Holub archeolog
Mgr. Václav Kolařík archeolog/odborný pracovník
Mgr. Marek Peška archeolog/odborný pracovník
Mgr. Lenka Sedláčková archeoložka/odborná pracovnice
Mgr. Anežka Slavíková antropoložka
Mgr. Vilém Walter GIS specialista
Mgr. Dana Zapletalová archeoložka
Mgr. Hynek Zbranek archeolog
Mgr. Antonín Zúbek archeolog

Pracoviště Jihlava:

Mgr. Petr Hrubý, PhD. archeolog, vedoucí pracoviště
Mgr. Petr Hejhal, PhD. archeolog/odborný pracovník
Bc. Štěpán Černoš asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
Michal Daňa, Dis. asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
Petr Duffek asistent archeologického výzkumu/dokumentátor

Pracoviště Opava:

Bc. Jan Anlauf asistent archeologického výzkumu/laborant
Bc. Martin Cézár laborant/terénní pracovník
Zuzana Čechová laborantka/terénní pracovnice
Bc. Pavel Kejval laborant/terénní pracovník
Jakub Langr asistent archeologického výzkumu/laborant
Jiří Motěšický laborant/terénní pracovník
Hana Pravdová laborant/terénní pracovník
Jana Tůmová laborantka/terénní pracovnice, vedoucí pracoviště
Irena Ženožičková laborant/terénní pracovnice

Grantový úsek:

PhDr. Rudolf Procházka, CSc. samostatný vědecký pracovník, archeolog
PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc. samostatný vědecký pracovník/řešitel grantu
Doc. PhDr. Ing. Miroslav Plaček, CSc. samostatný vědecký pracovník/řešitel projektu
Branislav Lesák, CSc. spoluřešitel projektu
MAG Kinga Tarcsay spoluřešitel projektu

Laboratoř:

Lenka Kosová vedoucí laboratoře

Vývoj personálního obsazení společnosti ARCHAIA Brno, o.p.s. v letech 2006–2012 (stálí pracovníci, průměrné stavy)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Archeolog/antropolog/GIS specialista	14	10	15	12	13	13	13
Asistent výzkumu/ved. laboratoře	9	5	3	3¼	4¾	4¾	4¾
Terénní pracovník/laborant	0	0	0	0	8	7	6
Administr. pracovník	3	5	2	3¼	1¼	1¼	1¼
Celkem	23	20	20	19	27	26	25

Počet brigádníků	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dohoda o pracovní činnosti	10	4	7	15	15	10	11
Dohoda o provedení práce	112	80	144	146	98	99	155

1.2. Pracoviště Archaia Brno o.p.s.

1.2.1 Pracoviště Brno

Brněnské pracoviště na základě smluvní dohody s Archeologickým ústavem AV ČR garantuje záchranný archeologický výzkum na území Městské památkové rezervace Brno (dále jen MPR Brno). V menší míře provádí archeologické výzkumy na území jihomoravských měst a městeček (Brno, Jihlava) a stále častěji i vesnic. V současnosti se také více zaměřuje na dokumentaci městských a vesnických historických staveb (před. kaple a kostely). Záchranná a dokumentační činnost v Brně je podřízena studiu urbanizačního procesu a historické topografie středověkého města, což je i jeden z nejdůležitějších dlouhodobých úkolů odborného týmu pracoviště. K tomu je zcela nezbytné, aby bylo záchranným výzkumem podchyceno maximum terénních a stavebních zásahů při co nejvyšší možné kvalitě dokumentace.

Díky systematicky prováděnému záchrannému výzkumu se Brno stalo z archeologického hlediska jedním z nejprozkoumanějších měst ve střední Evropě. Výsledky dlouhodobého výzkumu zásadně změnily dosavadní pohled na počátky města, jehož výklad donedávna vycházel hlavně z výkladu písemných pramenů. Archeologické prameny jsou v Brně jediným dokladem k období raného středověku (12./13. století). Komplexní studium jednotlivých městských parcel přineslo jedinečné poznatky k vývoji středověké zástavby. Na základě získaných archeologických dat lze samozřejmě studovat i celou řadu dalších dílčích témat, jako např. vývoj reliéfu povrchu osídleného prostoru, vývoj hmotné kultury, vývoj osídlení aglomerace před vznikem města atd.

Zajímavým úkolem jsou i archeologické výzkumy šlechtických sídel. Již pátým rokem probíhal záchranný archeologický výzkum na Horní tvrzi v Kestřanech. Drobný archeologický výzkum a stavebněhistorický průzkum se uskutečnil zámku v Blansku. Stejně tak drobný výzkum byl realizován na hradě Sádek. Významnou akcí rozsahem i poznatky představoval výzkum doprovázející rekonstrukci jízdního zámku v Lednici. Ten pokračoval i v roce 2013.

Výsledky archeologických a stavebně-historických výzkumů jsou prezentovány odborné veřejnosti na konferencích a seminářích. Brněnské pracoviště nezanedbává ani neobornou veřejnost a pořádá tématické přednášky a patří do kolektivu spolutvůrců Internetové encyklopedie města Brna (<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>).

1.2.2 Pracoviště Jihlava

Jihlavské pracoviště společnosti Archaia Brno vzniklo roku 2002.

Základní činností jsou záchranné archeologické výzkumy v prostoru jižní části Českomoravské vysočiny. Výzkumy se většinou dotýkají především kolonizace regionu a

vzniku vrcholně středověké sídelní struktury, tedy archeologií vesnických sídel, hornických sídlišť i vlastních důlních areálů a důlních děl. Nedílnou součástí činnosti pracoviště je terénní prospekce těžebních areálů a jejich geodetické zaměření. V současnosti jihlavské pracoviště koordinuje vlastní činnost s ostatními archeologickými institucemi v regionu (Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Muzeum Vysočiny v Havlíčkově Brodě, ÚAPP Brno vvi a Pueblo o.p.s.).

Velmi důležitou složkou činnosti jihlavského pracoviště je prezentace výsledků své práce laické i odborné veřejností. Kromě různě pojatých výstupů v tisku, rozhlasu a televizi, provádějí odborní pracovníci přednášky pro veřejnost v rámci muzeí (Jihlava, Havlíčkův Brod), dále v městských kulturních zařízeních a knihovnách (Pelhřimov, Humpolec) i v rámci škol (např. Gymnázium Humpolec).

1.2.3 Laboratoř Opava

Na sklonku roku 2010 naše společnost vyhrála veřejnou zakázku zahrnující laboratorní služby pro ÚOP NPÚ v Opavě. Od ledna následujícího roku tedy začala v Opavě pro potřeby archeologického oddělení ÚOP NPÚ pracovat laboratoř.

1.2.4 Laboratoř Brno

V roce 2012 laboratoř, stejně jako v minulosti, zpracovávala takřka výhradně nálezový fond ze záchranných archeologických výzkumů brněnského a jihlavského pracoviště. Během uplynulého roku byly v laboratoři zpracovány soubory z cca 25 výzkumů. Kromě základního ošetření a inventarizace keramiky se zde dále prováděla konzervace kůží a drobných dřevěných předmětů. Konzervaci drobných nálezů provádí pracoviště Jihlava, které je pro tuto činnost technicky lépe vybaveno.

I v minulém roce pokračovala spolupráce s Vyšší odbornou školou uměleckých řemesel v Brně-Maloměřicích v restaurování keramiky i s Technickým muzeem v Brně v oblasti konzervace kovových předmětů. Nově byly kovové předměty konzervovány laboratoří archeologického pracoviště NPÚ ÚOP Olomouc a NPÚ ÚOP Ostrava.

1.2.5 Knihovna a archiv

Ke konci roku 2012 knihovna dosáhla počtu 1750 titulů (což představuje celkem 3142 položek). K rozšíření knihovního fondu každoročně přispívá i meziknihovní výměna publikací za sborníky FUMA a další tituly, na jejichž vydání se Archaia Brno podílí.

V archivu nálezových zpráv je uložena také terénní dokumentace ze všech archeologických výzkumů brněnského pracoviště. Je zde umístěna i starší dokumentace z výzkumů, které prováděl dříve ArÚ ČSAV a ÚAPP Brno (PhDr. Rudolf Procházka, CSc.).

Archivována je fotodokumentace, a to jak v podobě fotografií, negativů a diapositivů, tak v elektronické formě.

Průběžně je doplňována i videodokumentace, která je pořizována na většině archeologických i stavebních výzkumů. Její převážná část je již převedena do elektronické podoby.

2. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY (ZAV) V ROCE 2012

Těžištěm výzkumné činnosti Archaia Brno o.p.s. jsou záchranné archeologické výzkumy. Jejich základním smyslem je záchrana informací a nálezů, kterým hrozí nenávratné zničení v důsledku destruktivních zásahů do archeologických terénů souvisejících se stavebními aktivitami nejrůznějšího druhu. Záchranný, případně i předstihový archeologický výzkum se vždy skládá z terénní části a ze zpracování jeho výsledků do podoby nálezové zprávy. Zpracování probíhá buď souběžně s terénní částí výzkumu, nebo následuje bezprostředně po ní. V současnosti společnost provádí výzkumy na území krajů Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského a Moravsko-slezského, Jihočeského a Východočeského a na území kraje Vysočina. Hlavními systematicky sledovanými regiony zůstávají historické jádro Brna s jeho historickými předměstími a kraj Vysočina.

Realizace záchranného archeologického výzkumu je v rámci Archaia Brno o.p.s. chápána jako komplexní mezioborová práce podrobně formulovaná na webových stránkách Archeologického ústavu v Praze.¹

2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2012

č. akce	Poloha	č. sml.	ved.	č. j. NZ
A001/2012	Brno, Štefánikova 8	01/12	P. Holub	25/12
A002/2012	Brno, Poříčí 3b	03/12	M. Dejmal, D. Zapletalová	
A003/2012	Brno, Stará radnice – stat. zajištění	02/12	D. Merta	21/12
A004/2012	Jihlava, Masarykovo nám. 15 a 16 (ZUŠ)	obj.	M. Peška	
A005/2012	Brno, Žlutý kopec	obj.	H. Zbranek	
A006/2012	Kanalizace Šlapanov	04/12	Jl	65/12
A007/2012	Brno, Kopečná	05/12	H. Zbranek	42/12
A008/2012	Předklášteří	obj.	P. Holub	
A009/2012	Blansko, zámek – operativní výzkum	obj.	M. Dejmal	14/12
A010/2012	Brno, Cihlářská 15 (e-on)		H. Zbranek	
A011/2012	Blansko, zámek - sondy	obj.	M. Dejmal	15/12
A012/2012	E-on – hromadné akce (Jihlava)	obj.	P. Hrubý	
A013/2012	Blansko, zámek - nádvoří	obj.	M. Dejmal	
A014/2012	Brno, Božetěchova VUT	obj.	P. Holub	28/12
A015/2012	Kostelec u Jihlavy, Dolní Cerekev ČOV	25/12	Jl	
A016/2012	Brno, Petrov 4	obj.	D. Merta	
A017/2012	Brno, Stará (BVAK)	obj.	P. Holub	39/12
A018/2012	Brno, Chaloupkova (BVAK)	obj.	P. Holub	
A019/2012	Brno, Veveří 77 – výtahová šachta		H. Zbranek	
A020/2012	Větrný Jeníkov	06/12	P. Hejhal	
A021/2012	Štítné – přístavba stáje	07/12	A. Hoch	

¹ viz http://www.arup.cas.cz/cz/pamatkovaochrana/definice_archeologickeho_vyzkumu.html

A022/2012	Česká Bělá – kanalizace a ČOV	10/12	P. Hejhal	
A023/2012	Jihlava, Hruškové Dvory (kanalizace)	obj.	P. Hrubý	59/12
A024/2012	Brno, Rybářská - vodovod	22/12	M. Dejmal	51/12
A025/2012	GRANT – renesanční sklo		H. Sedláčková	
A026/2012	Brno, Kounicova – havárie kanalizace	obj.	P. Holub	
A027/2012	Dlouhá Brtnice (ŘSD)	sml.	P. Hrubý	
A028/2012	Česká Bělá (ŘSD)	sml.	P. Hejhal	
A029/2012	Brno, Orlí (JMP)	obj.	P. Holub	
A030/2012	Brno, Cihlářská (JMP)	obj.	P. Holub	
A031/2012	Brno, Rybářská (JMP)	obj.	D. Zapletalová	
A032/2012	Brno, Příkop (JMP)	obj.	P. Holub	
A033/2012	Jihlava, Špit. předm., Vrchlického – jižní část (UNIMEX)	obj.	P. Hrubý	
A034/2012	Brno, Stará 12, -BD Augustin		P. Holub	
A035/2012	Jihlava, GLS CZ – výstavba centra	12/12	P. Hrubý	
A036/2012	Brno, Pekařská – FN u sv. Anny (ICRC)		A. Zúbek	
A037/2012	Jihlava, MÚK Pávov I/38	sml.	P. Hrubý	
A038/2012	Dačice, Krajířova	obj.	P. Hrubý	
A039/2012	Pelhřimov, Pražská (e-on)	obj.	P. Hejhal	
A040/2012	Jihlava, Sokolská (JMP)	obj.	P. Hrubý	
A041/2012	Jihlava, Antonínův Důl (JMP)	obj.	P. Hrubý	
A042/2012	Sádek		M. Dejmal	
A043/2012	Brno, Orlí - rekonstrukce	sml.	P. Holub	
A044/2012	Muzeum Humpolec – sanace (STATUS)	obj.	P. Hejhal	
A045/2012	Štěměchy I/23 (ŘSD)	sml.	P. Hejhal	
A046/2012	Moravské Knínice, úprava středu obce NN	obj.	P. Holub	
A047/2012	Jihlava, Horní Kosov - NTL	obj.	P. Hrubý	
A048/2012	Jihlava, Máchova - NTL	obj.	P. Hrubý	
A049/2012	Dolní Kounice – klášter Rosa coeli	obj.	M. Peška	
A050/2012	Lednice, jízdárna	sml.	H. Zbranek	
A051/2012	Brno, Kopečná, Studánka - bytový dům		L. Sedláčková	
A052/2012	Brno, rekonstrukce Petrova	13/12	V. Kolařík	
A053/2012	Brno, Kopečná, - parkovací dům		A. Zúbek	06/13
A054/2012	Žirovnice, Smetanova – kanalizace (MVJ)		P. Hrubý	
A055/2012	Třebíč, Obránců míru (JMP)		Jl	68/12
A056/2012	Panské Dubenky – rekon. mostu(MVJ)		Jl	57/12

A057/2012	Pošná (ŘSD)		JI	
A058/2012	Brno, Nezamyslova – židovský hřbitov		V. Kolařík	
A059/2012	Brno, Žerotínovo nám. ½ (opěrná zeď)	14/12	V. Kolařík	
A060/2012	Jihlava, Zrzavého (JMP)		JI	45/12
A061/2012	Jihlava, Nová, Široká(JMP)		JI	47/12
A062/2012	Jihlava, Telečská (JMP)		JI	73/12
A063/2012	Brno, Chelčického (BVAK)		P. Holub	38/12
A064/2012	Jiřice u Humpolce	16/12	JI	
A065/2012	Polička (Ravensburger)		P. Holub	33/12
A066/2012	Brno, Vídeňská – obytný soubor		L. Sedláčková	
A067/2012	INFOTEL „Jikos“		JI	
A068/2012	Jihlava, Stamicova		JI	70/12
A069/2012	Dolní Cerekev II/639 průtah (MVJ)		JI	
A070/2012	Věžná - rekon. objektu fary	19/12	JI	66/12
A071/2012	Batelov - kanalizace	obj.	JI	
A072/2012	Brno, Koliště		P. Holub	03/12
A073/2012	Hruškové Dvory - Enviropol	sml.	JI	64/12
A074/2012	Brno, Biskupská, Dominikánská, Šilingrovo nám. - teplovod		P. Holub	04/13
A075/2012	Brno, Mendlovo nám. - tramvajový svršek		A. Zúbek	24/12
A076/2012	Brno – úřad práce	20/12	A. Zúbek	05/13
A077/2012	AŠ Bohdalín, AŠ Polesí, AŠ Švábov	obj.	JI	69/12
A078/2012	Kestřany (horní tvrz)		D. Merta	
A079/2012	Brno, Zelný trh - teplovod		P. Holub	04/13
A080/2012	Pávov, II. etapa (ŘSD)		JI	
A081/2012	Žďár nad Sázavou, II. etapa (ŘSD)		P. Hrubý	
A082/2012	Rudíkov		D. Merta	35/12
A083/2012	Česká Bělá – rekon. mostu		JI	
A084/2012	Poříčí u Želiva, zpevnění svahu (MVJ)		P. Hejhal	
A085/2012	Humpolec, býv. synagoga, čp. 492		P. Hrubý	58/12
A086/2012	Dobešov – rekon. a odvlhčení kostela		P. Hejhal	
A087/2012	Brno, Pionýrská (BVAK)	23/12	M. Dejmal	
A088/2012	Velký Beranov – opt. kabel		JI	
A089/2012	Jihlava, Okružní – opt. kabel		JI	
A090/2012	Humpolec, Sixpoint twoo		JI	
A091/2012	Újezd u Tišnova, sv. Jiljí		D. Merta	

A092/2012	VFU – pavilon farmacie II	21/12	L. Sedláčková	20/13
A093/2012	CT park Humpolec H6	26/12	Jl	
A094/2012	Brno, Česká 6	28/12	M. Peška	
A095/2012	FFMU		M. Peška	
A096/2012	Brno, Koliště, Roosveltova – přeložka plynu		V. Kolařík	
A097/2012	Dobrá u Přibyslavi (ŘSD)	27/12	Jl	
A098/2012	J-Jl-JKAM-OK (Infotel)	obj.	Jl	
A099/2012	Brno, blok 56	29/12	V. Kolařík	36/12
A100/2012	Brno, Starobrněnská 9		M. Peška	
A101/2012	Brno, Šámalova, kanalizace (BVAK)		P. Holub	14/13
A102/2012	Jihlava, Rantířovská (VTL RS)		Jl	
A103/2012	Jihlava, Nad plovárnou, rekon. STL RS		Jl	48/12
A104/2012	Jihlava, Fügnerova 3, rekon. STL RS		Jl	49/12
A105/2012	Velké Meziříčí, rekon. STL RS		Jl	67/12
A106/2012	Předklášteří, přípojka vody kostel		P. Holub	02/13
A107/2012	Brno, Koliště, rekon. parku II		V. Kolařík	
A108/2012	Vranice - kanalizace		P. Hrubý	
A110/2012	Brno, Stará (e-on)		P. Holub	
A111/2012	Brno, CTP Škrobárny – garáž pro lokomotivu	obj.	P. Holub	29/12
A112/2012	Brno, CTP Škrobárny - hala	obj.	P. Holub	30/12
A113/2012	Brno, Štýřice, Vídeňská - MEDICA		A. Zúbek	
A115/2012	Litomyšl, revitalizace zámeckého návrší		M. Dejmal	
A116/2012	Ivančice, Široká		P. Holub	09/13
A118/2012	Brno, Palác Edison	30/12	P. Holub	01/13
A119/2012	Brno, Benešova – statické zajištění kasemat IV. bastionu	obj.	V. Kolařík	34/12
A120/2012	Lidmaň, Dobrá Voda – propojení vodovodu	obj.	P. Hrubý	
A121/2012	Pacov, Vystrkov – STL plynovod, čerpací stanice	obj.	P. Hrubý	
A122/2012	Brno, Komenského nám. - JAMU		A. Zúbek	07/13
A123/2012	GAČR ArÚB AVČR – úprava tabulek	obj.	R. Procházka	
A124/2012	Brno – revitalizace městských parků I. etapa	sml.	V. Kolařík	40/12
A125/2012	Jihlava, Masarykova 15, 16 – doplňkové SHP	sml.	M. Peška	37/12
A126/2012	Brno, Viladům Červený kopec	obj.	P. Holub	15/13
A127/2012	Telč, nám. Zachariáše 48	sml.	P. Hrubý	
A128/2012	Městys Luka nad Jihlavou	obj.	P. Hrubý	

A129/2012	9 křížů (e-on)			
A130/2012	Batelov – kanalizace II. etapa		P. Hrubý	
A132/2012	Kostel sv. Josefa, Brno		D. Merta	
A139/2012	Doubravník		D. Merta	
A140/2012	Valtice 239 – revitalizace objektu		H. Zbranek	
A141/2012	Pacov – Optokon		P. hrubý	

2.2 Záchrané archeologické výzkumy společnosti Archaia Brno na území města Brna v roce 2012

Miroslav Dejmal – Petr Holub – Václav Kolařík – David Merta – Marek Peška – Lenka Sedláčková – Hynek Zbranek – Antonín Zůbek

Výzkumy prováděné v roce 2012 lze rozdělit do čtyř skupin: 1) rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy; 2) výzkumy realizované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“; 3) menší terénní výzkumy a dokumentace inženýrských sítí.

Ad 1) Rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy

Do těchto výzkumů se řadí Česká 6 (akce A094/2012), Orlí, Měnínská, Novobranská, (akce A043/2012), Pekařská ulice 53, (akce A036/2012), Vídeňská ulice, (akce A066/2012), Radnická 8, (akce A03/2012).

Ad 2) Sondy dokumentované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“

V rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“ byly v roce 2012 realizovány 2 projekty, které zasáhly domovní blok Benešova, Divadelní; (akce A099/2012) a Benešova; (akce A119/2012).

Ad 3) Výzkumy menšího rozsahu

Jedná se o akce Dominikánská, Biskupská, Petrská, Muzejní, Šilingrovo náměstí, Radnická/Zelný trh, (akce A 074/2012, A079/2012), Orlí, Měnínská, Novobranská, (akce A029/2012), Božetěchova, (akce A014/2012), Chaloupkova, Mojžírovo náměstí, (akce A018/2012), Kopečná, (akce A53/2012), Kopečná, (akce A07/2012), Dvorského, (akce A76/2012), Koliště, Vlhká, (akce A118/2012), Josefská, kostel sv. Josefa, (akce A137/2012), Petrov; (akce A124/2012). Petrov 4, (akce A016/2012), Starobrněnská č.o. 9, (akce A 0100/2012), Štefánikova č.p. 607, (akce A001/2012), Mendlovo náměstí, (akce A075/2012), Cihlářská, (akce A030/2012).

Pionýrská ulice, (akce A051/2011), Koliště 19, (akce A072/2012), Příkop, (akce A032/2012), Stará 12, (akce A034/2012).

Předběžné výsledky jednotlivých výzkumů (akce jsou řazeny abecedně, primárně podle katastrů):

Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)

Benešova, Divadelní; parc. č. 268/1, 270 (akce A099/2012). Středověk, novověk. Předměstí, fortifikace. Záchranný výzkum

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán hloubením tří průzkumných sond v rámci projektu „Sanace podzemí HJmB“ na Benešově a Divadelní ulici – domovní bloky 24 a 56, jejímž investorem bylo Statutární město Brno – Odbor technických sítí. Terénní část výzkumu proběhla v září a říjnu 2012. Sledovaný prostor se nachází na katastrálním území Město Brno, v severovýchodní části Benešovy a jihovýchodní části Divadelní ulice (parc. č. 268/1, 270), jihovýchodně a jihozápadně od domů č. p. 603, 603a. Geomorfologicky se dnes zkoumaný prostor nachází v nadmořské výšce 206,0-206,7 m n. m., na mírném svahu, který pozvolna klesá východním směrem do inundace říčky Ponávky. Geologické podloží je tvořeno kvartérní sprašovou návějí z posledního glaciálu. Na sprašové podloží nasedá holocenní půda, tvořená černohnědou humózní hlínou tzv. černozemí. Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku součástí brněnského předměstí nacházejícího se před Měnskou bránou (II. předměstská čtvrť). Po polovině 17. století se stal součástí nově budovaného bastionového opevnění Brna a po jeho demolici v 60. letech 19. století byl zakomponován do nově budované okružní třídy.

Chodba bastionu IV.

Prováděný výzkum bezprostředně navázal na dokumentaci dvou průzkumných sond v rámci sanace podzemí bloku 22 a 23, z nichž jedna (B6) zachytila v roce 2011 kasematu IV. bastionu barokního opevnění města (Holub, Kolařík 2011). Sondy měly upřesnit lokalizaci severního křídla kasematy bastionu a přístupové cesty do ní. Sonda na Benešově ulici nesla dle projektové dokumentace označení A6, dvě sondy v jižní části Divadelní ulice C4 a D4. Sondy prováděla kvalifikovaná stavební firma. Archeologický výzkum probíhal formou dokumentace řezů šachet po úsecích v rámci jednotlivých těžních postupů.

V sondě A6 (lichoběžníkový půdorys 3,00-3,60 x 1,40 m, hloubka max. 3,95 m, povrch 206,08 m n. m.) prošel po odstranění recentních podkladů vozovky výkop prvního

těžního postupu šachty pouze násypy tělesa IV. bastionu (s. j. 102 - 114). Po dohodě archeologa s projektantem došlo k posunutí průzkumné šachty k severovýchodu tak, aby byla zachycena vnitřní strana vyzdění čelní plenty bastionu (s. j. 900). Rubová strana ubourané bastionové hradby s. j. 900 ustupovala v průběhu hloubení mimo půdorys sondy směrem k severovýchodu. Výkop již dále pokračoval podél vnitřní hrany hradby na zmenšeném půdoryse. Na niveletě 203,96 m n.m., tedy 2,14 m pod současným povrchem narazila sonda na cihelnou klenbu kasematy s. j. 901. Zachycen byl jihovýchodní závěr kasematy se dvěma bočními nikami, jednou vyzděnou v tělese bastionu, druhou vysekanou do plenty bastionu s. j. 900. Po proražení nezbytně velkého otvoru do klenby byl proveden průzkum zachované části kasematy s. j. 901. Měla podobu chodby, která svým průběhem kopírovala se směru severozápad – jihovýchod spodní hranu bastionové hradby s. j. 900. Byla zachována v délce 15,50 metru a na severozápadě přerušena suťovo-hliněným závalem vzniklým buď v souvislosti s výstavbou paláce Morava v letech 1926-1929, nebo výkopem některé z inženýrských sítí. Podélný profil kasematy klesal směrem k severozápadu, k předpokládané přístupové chodbě z jádra města, podlaha byla tvořena udusanou hlínou. Vlastní chodba kasematy byla zděna z jednotného cihelného zdiva tvořeného pálenými cihlami formátu 29 x 15,5 x 6-6,5 cm pojenými světlou bílo-šedou maltou. Světlost chodby s. j. 901 se v době výzkumu pohybovala v rozmezí 1,18 - 1,49 metru a šířka od 0,9 do 1,00 metru. Kasemata byla zaklenuta v celé délce cihlovou valenou klenbou o síle 0,30 metrů. Na exteriérové straně

chodby byly dokumentovány dvě niky vysekané do zdiva plenty bastionu, se špaletami z cihelného zdiva opatřenými šmorcy, určenými snad pro případné zazdění (hloubka 1,30-1,40 m; světlá výška 0,65 m; šířka 0,70-0,80 m). V protější stěně orientované do interiéru bastionu byly proti těmto nikám vyzděny rovněž dva výklenky z cihlového zdiva, jejichž závěr byl otevřen do tělesa bastionu (hloubka 1,16-1,30 m; světlá výška 0,65 m; šířka 0,70-0,80 m). Na rozdíl od výklenků umístěných v bastionové hradbě měli jejich špalety rovné ostění bez šmorců. V obou případech byly niky překlenuty segmentovým pasem. V rámci sanačních prací došlo pouze k odstranění části suťového kuželu v severozápadní části chodby, přezdění jejího narušeného severozápadního konce a zbudování nového vstupu v místech šachty A6 (došlo tak k narušení části klenby a vyzdění jednoho z výklenků, směřujícího do tělesa bastionu).

Sonda C4 (1,60 x 1,60 m, hloubka max. 2,60 m, povrch 206,70 m n. m.) zachytila po odstranění recentních komunikačních vrstev a navážek v hloubce cca 1,20 m pod současným povrchem ubouranou korunu cihlového zdiva s. j. 902. Zdivo náleželo vzhledem ke své poloze i podobě s největší pravděpodobností přístupové chodbě do jižní a severní kasematy IV. bastionu. V místě sondy C4 se chodba, která vycházela na západě někde z prostoru vnitrobloku vymezeného ulicemi Orlí, Divadelní, Novobranská a Koblišná, větvila do tří směrů. Jedna větev (levá ve směru přístupu do kasemat) pokračovala k severovýchodu, druhá (prostřední) k východu a třetí (pravá) k jihovýchodu. Zdivo se dochovalo pouze do výšky cca 0,80-0,90 m od základové spáry. Je tedy zřejmé, že v průběhu bourání opevnění v 60. letech 19. století došlo k odstranění horní části profilu chodby i s předpokládaným valeným zaklenutím a následné úpravě terénu pomocí navážek (s. j. 116-118) do podoby nově budované okružní komunikace (dnes Divadelní ulice, dříve Pilgramgasse). Interiér chodby byl zasypán především cihlovo-maltovou sutí, která pocházela z ubourané části chodby (s. j. 119-120). Původní pochůzí úroveň chodby se nacházela 1,60 m pod současným povrchem. Šířka jednotlivých ramen chodby se pohybovala v rozmezí 0,90-1,05 m. Zdivo chodby bylo založeno v novověkých vrstvách, u nichž nebylo možné rozhodnout, zda se jednalo o součást násypu bastionového tělesa z 50. let 17. století, nebo o starší novověké navážky předcházející výstavbu bastionu (s. j. 121-127). Ve spodní části sondy vykazovaly tyto vrstvy (s. j. 128) známky zvodnělého prostředí (není jisté jestli v primární poloze nebo přenesené).

Sonda D4 (1,60 x 1,60, hloubka max. 1,30 m, povrch 206,70 m n. m.) narazila v hloubce 0,80 m na vrchol klenby cihlového kanálu s. j. 903. Vzhledem jeho k orientaci, která respektovala dnešní uliční čáru, a použitému materiálu (kolkované cihly 29 x 14,5 x 6,5) je zřejmé, že kanál byl vystavěn nejdříve v poslední třetině 19. století, po zboření bastionového opevnění a vyměření nové okružní třídy.

Archeologický výzkum prováděný v rámci sanace brněnského podzemí v prostoru ulice Benešova a Divadelní zachytil předpokládaný průběh barokního městského opevnění, včetně částečně zachovaných podzemních prostor (tzv. kasematy) IV. tzv. Měninického bastionu (sonda A6). Opevnění zde vzniklo v průběhu druhé poloviny 17. století na místě původně středověkého předměstí, jehož součástí jsou pod násypy opevnění do dnešní doby zakonzervovány. Na Divadelní ulici byla odkryta část zničené přístupové chodby z města do kasematy (sonda C4). V sondě D4 byl odkryt fragment kanalizační stokové sítě související s novou zástavbou uvolněných fortifikačních pozemků v 3. třetině 19. století (*Holub, Kolařík 2012*).

Benešova; parc. č. 270, 272/2, 273/1 (akce A119/2012). Středověk, novověk. Předměstí, fortifikace, komunikace. Záchranný výzkum

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán realizací statického zajištění jižní části kasematy IV. bastionu brněnského barokního opevnění v rámci projektu Sanace podzemí HJmB. Archeologický výzkum byl proveden, na základě objednávky Statutárního města Brna – odboru technických sítí. Akce probíhala s ohledem na dochování archeologických situací v součinnosti s pracemi na zajištění statiky kasematy.

Sledovaný prostor se nachází na katastrálním území Město Brno, v severovýchodní části Benešovy ulice (parc. č. 270, 272/2, 273/1), v napojení s ulicí Divadelní, jihovýchodně od domu č. p. 603, 603a. Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku součástí brněnského předměstí nacházejícího se před Měninickou bránou (II. předměstská čtvrť). Po polovině 17. století se stal součástí nově budovaného bastionového opevnění Brna a po jeho demolici v 60. letech 19. století byl zakomponován do nově budované okružní třídy. Geomorfologicky se dnes zkoumaný prostor nachází v nadmořské výšce 206,5 m n. m., na mírném svahu, který pozvolna klesá východním směrem do inundace říčky Ponávky.

Geologické podloží je tvořeno kvartérní sprašovou návějí z posledního glaciálu. Na sprašové podloží nasedá holocenní půda, tvořená černohnědou humózní hlínou tzv. černozemí.

Prováděný výzkum bezprostředně navázal na dokumentaci dvou průzkumných sond v rámci sanace podzemí bloku 22 a 23, z nichž jedna (B6) zachytila v roce 2011 kasematu IV. bastionu (Holub, Kolařík 2011). V průběhu října a listopadu roku 2012 probíhaly práce na statickém zajištění jižní části kasematy IV. bastionu brněnského barokního opevnění. V rámci nich došlo k lokálnímu přezdění některých poškozených úseků zdiva, vyčištění a vyzdění čel všech „naslouchacích“ výklenků, vyzdění deseti ztužujících železobetonových žeber a snížení podlahy o cca 5-10 cm. Archeologický výzkum se soustředil především na dokumentaci situací odkrytých při snižování podlahové úrovně kasematy IV. bastionu. Již z předchozího výzkumu bylo zřejmé, že úroveň podlahy kasematy se nachází přibližně ve stejné úrovni jako povrch terénu v době výstavby bastionu (50. léta 17. století; Holub, Kolařík 2011). Ukázaly na to i zjištění předmětného výzkumu. V místech křížení jednotlivých ramen jižní části kasematy bastionu bylo odkryto kamenné štětování povrchu s. j. 900. Jednalo se o souvislou plochu vymezenou na západní a východní straně hranami tvořenými většími kameny a bloky. Na severní a jižní straně vybíhalo štětování mimo půdorys kasematy. Na jižní straně bylo štětování částečně narušeno výkopem pro vyzdění bastionu a jeho opěrným pilířem (s. j. 901). Šířka dlážděné plochy dosahovala 5,80 m, délka přesahovala 8 metrů. Povrch štětování se nacházel v nadmořské výšce cca 201,30 m n. m., tedy 5,20 m pod dnešním terénem. Jeho konstrukce byla tvořena malými i velkými kameny kladenými na výšku (jurský vápenec, slepenec Old Red a vápenec Hády), jakož i valouny ruly a křemene. Pouze ojediněle byly v konstrukci zastoupeny zlomky cihel. Na příčném profilu bylo dláždění spádováno do svého středu, k podélné ose (ve směru S-J). Přesné datování odkrytého dláždění nám archeologický výzkum neumožnil. Jisté je, že zaniklo nejpozději v závěru 50. let 17. století, kdy došlo k výstavbě tzv. Měnínskému bastionu. Vcelku dobrý stav dochování jeho povrchu ukazuje buď na krátkou dobu užívání, nebo na malý provoz. V hledisku funkce dláždění přicházejí v úvahu pravděpodobně pouze dvě možnosti. Mohlo se jednat o dláždění nějaké části blíže neznámé předměstské usedlosti (např. dvůr, průjezd atd.), nebo o úpravu povrchu veřejné komunikace. Vzhledem k dokumentované orientaci, absenci obvodových konstrukcí a kvalitě provedení štětování se přikláníme k druhé možnosti, tedy že se jedná o úpravu povrchu severojižně orientované komunikace, která v odstupu cca 100-120 metrů obkružovala středověký městský příkop a připojovala by se na sever o kasematy kolmo na hlavní cestu směřující z Měnínské brány na Cejl. Bylo by ji tak možné ztotožnit s cestou zobrazenou na ikonografii města z poloviny 17. století.

V severní části přístupové kasematy byl odkryt krátký úsek kamenné konstrukce s. j. 902, směřující ve směru V-Z. Interpretace funkce zdiva je vzhledem k malému rozsahu zachycení obtížná. Pravděpodobně se jedná o součást některé z předměstských usedlostí, nacházejících se v pozdním středověku nebo raném novověku před Měnínskou bránou. Zeď by východně od kasematy kolmo navazovala na předpokládanou okružní komunikaci. V drobné sondě nad koncem severního ramene kasematy, která posloužila pro vrtání nového větracího otvoru, byly zachyceny pouze uloženiny tvořící tělesa bastionu.

Archeologický výzkum doložil kvalitně dochované archeologické situace z období před polovinou 17. století, zakonzervované pod násypy bastionového opevnění. K důležitým

Chodba bastionu IV, pod podlahou chodby byl zachycen povrch starší komunikace.

topografickým údajům se řadí především nález průběhu okružní městské komunikace náležející s největší pravděpodobností do 16. nebo 1. poloviny 17. století, která však mohla nahradit svého středověkého předchůdce. Na komunikaci byla navázána předměstská zástavba, která definitivně zanikla s výstavbou barokního opevnění v 2. polovině 17. století (Holub, Kolařík 2012a).

Česká 6, parc.č. 543, 544, 545 (akce A94/2012) Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V měsících srpnu až prosinci probíhala, v návaznosti na rekonstrukci objektu Česká 6, I. etapa rozsáhlého ZAV. Jednalo se o plošný výzkum dvora a nepodsklepených částí v interiéru. Terénní výzkum bude zcela ukončen v polovině následujícího roku. Dnešní pavlačový dům Česká 6 stojí na místě čtyř středověkých měšťanských domů, které byly asanovány před rokem 1845 právě v souvislosti s jeho stavbou. V roce 2003 zde proběhl menší výzkum při přestavbě sklepních prostor na restaurační zařízení (Holub et al. 2005).

Pohled na plochu výzkumu (a jeho podmínky) ve dvoře domu Česká 6.

V uplynulém roce byly v rámci dvora zkoumány části dvou středověkých parcel u nichž byly dochovány zadní komory měšťanských domů (suterény I a II). **Suterén I** byl zničen a zasypán při výstavbě nájemního domu v 19. století. Šlo o obdélný objekt u něhož byly částečně zachovány jižní, severní a východní obvodové stěny vyzděné z kamenného zdiva na hrubou oranžovou maltu a sekundárně vložené cihelné náběhy valené klenby. Zachycená podlaha prostora byla dlážděna drobnými říčními valounky. Nejvyšší dochovaná výška zdiva byla 2 m, vnitřní plocha měla rozměry 6 x >6 m. Lze odhadnout, že z původního sklepa se zachovala méně než 1/2 hmoty zdiva. **Suterén II** byl v 19. století začleněn do komplexu nových sklepních prostor a využíván až do současnosti. Jednalo se o obdélnou prostoru u níž byly částečně zachovány všechny 4 obvodové stěny. Zdivo nejstarší fáze sklepa bylo kamenné vyzděné na oranžovou maltu. Zřejmě v novověku byla do místnosti vložena cihelná valená klenba a vnitřní obvodové stěny byly opatřeny cihelnými plentami. Nejvyšší dochovaná

výška zdiva je 2 m, vnitřní plocha má rozměry 6 x >8,5 m. Vzhledem k situování odkrytých suterénů I a II, lze předpokládat že oba sklepy náležely někdejšími dvěma prostředními parcelám. Jednalo se o zadní trakty domů, ke kterým přiléhaly dvůr. Na základě analogických situací z Brna a z charakteru zdiva můžeme výstavbu obou suterénů zasadit do období závěru 13. až 1. pol. 14. století. S velkou pravděpodobností se jednalo o nejstarší zděnou část obou domů tzv. komoru, která byla původně plochostropá. V prostoru průjezdu a dvora se podařilo zachytit také dva dřevohliněné suterény postavené v 1. polovině 13. století. Třetí suterén byl zachycen pod částečně nepodsklepeným jižním křídlem. Při výzkumu nepodsklepené jižní části domu (parc. 543) bylo také zachyceno středověké obvodové zdivo někdejšího sousedního domu Česká 4 (dnes OD Baťa). Pozůstatky starší nadzemní středověké zástavby byly odkryty také v interiéru východní části domu při Jakubské ulici. Kromě nejrůznějších sloupových a odpadních jam bylo prozkoumáno i 15 odpadních jímek a jedna kamenná studna. Dvě starší dřevěné studny, ze kterých byly odebrány dendrovzorky byly zcela vyplněny injektáží a pokračovaly pod základovou spáru stavby.

Výzkum bude probíhat i v roce 2013.

Dominikánská, Biskupská, Petrská, Muzejní, Šilingrovo náměstí, Radnická/Zelný trh, parc. č. 319, 372, 397, 486, 491 (akce A 074/2012, A079/2012). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Výzkum byl vyvolán zemními pracemi v souvislosti s obnovou tělesa parovodu. Nálezová situace zjištěná archeologickým výzkumem v rámci dané akce nebyla složitá. Realizované výkopy zasáhly povětšinou pouze recentní závážky koryta parovodu. Nicméně i přes výrazné zastoupení recentních aktivit bylo v rámci akce dokumentováno několik pozitivních archeologických situací.

Pro přehlednost jsou místa s dokumentovanými archeologickými situacemi označeny čísly sond (S1-S6).

V realizovaném výkopu při severní uliční čáře ulice Dominikánské (S1) bylo sledováno pouze geologické podloží tvořené sprašovou kvartérní návějí. V jihozápadní části ulice byla v řezu zachycena mělce zahloubená konstrukce s.j. 910. Její základová spára byla zachycena na niveletě 231,20 m.n.m. Na základě popisu konstrukce ji lze snad přiřadit k horizontu nejstarších zděných staveb zachycených pod areálem blízkého kláštera dominikánů. Datovaných na základě stratigrafické situace do 1. poloviny 13. století, před vznik samotného kláštera dominikánů. Jednalo by se tedy o součást zástavby města, která vznikla v samém jeho počátku a díky brzkému vysazení dominikánského kláštera neměla dlouhého trvání.

V ústí Biskupské ulice do Šilingrova náměstí byly v rámci sondy S2 výkopem parovodu zasaženy zděné konstrukce náležející starší, dnes snesené zástavbě. Jedná se o západní obvodovou stěnu (s.j. 914) rohového domu ulic Biskupská a Starobrněnská zaniklého při budování současné stojící budovy. Konstrukce s.j. 913 snad tvoří základové zdivo opěrného pilíře. Obě konstrukce jsou novověké.

Také v pokračování ulice Biskupské byly v rámci sondy S3 zachyceny pozůstatky zděné měšťanské zástavby. Jedná se o základové zdivo s.j. 911, které může být snad ještě středověkého původu. Na něj navazuje podezděná plenta s.j. 912, vystavěná zde při druhotném podsklepní domu. Dnes jsou bývalé domy v tomto prostoru původně těsně přiléhajícím městské hradbě již sneseny a na jejich místě se nachází drobný parčík.

Hojnost nálezových situací byla dokumentována v sondě S4. Pod základovým zdívem domu Zelný trh 9 byla odkryta starší konstrukce s.j. 908 tvořící pravděpodobně jihovýchodní nároží sklepa. V ploše náměstí byl dokumentován řez P6 dokládající především vývoj komunikačních horizontů náměstí. Při budově Ditrichsteinského paláce byla odkryta klenba s.j. 903 a mladší zdivo šachty s.j. 904. Klenba 903 náleží snad pod náměstí vybíhajícímu sklípku. V severovýchodní části sondy bylo na niveletě 224,69 zachyceno zděné koryto s.j. 907. Vnitřní stěny byly vyloženy kamennými pískovcovými deskami s.j. 906. Podlaha koryta byla z pálených cihel s.j. 905 na niveletě 224,39 a klesala mírně k severozápadu. Je možné že se jedná o zachycené koryto vodovodu přivádějící původně vodu do kašny Parnas, či do jiné veřejné kašny.

V rámci sondy S5 byly dokumentovány řezy P1-P4, v nichž se projevil především nárůst terénu v prostoru náměstí. Jako v jediném bodě v rámci celé akce byl v řezu P1 zachycen vyvinutý půdní horizont s.j. 101, na nějž naléhaly nepříliš mocné vrstvy spíše komunikačního charakteru (s.j. 102-106). Jedná se o první orientační bod pro určení výšky terénu při výstavbě sousední budovy, která patří k významným dokladům měšťanské gotické cihlové architektury v Brně.

Poslední sonda S6 byla situována v severovýchodním nároží Zelného trhu. V západní stěně její severní větve byl dokumentován řez P9 naznačující opět vývoj terénu v průběhu středověku (vrstvy s.j. 127-130, 134). Na povrchu sprašového podloží byly opět zachyceny i relikty půdního typu s.j. 131. V severní části řezu byl dokumentován jeden či dva objekty s.j. 132, 133.

Trasa výkopu na Dominikánské.

Josefská, kostel sv. Josefa, p.č. 237/3 (akce A137/2012). Novověk. Město, kostel. Záchraný výzkum.

Při příležitosti úpravy podlah v kostele sv. Josefa se uskutečnil formou dohledu záchranný archeologický výzkum.

Kostel sv. Josefa náležel k bývalému klášteru františkánek, který byl stavěn od roku 1650 na místě osmi vykoupených měšťanských domů patřících k zástavbě Měninéské čtvrti při ulici Měninéské a České (viz Vičar 1965, 271). Jednalo se tedy o barokní novostavbu, jejíž základní kámen byl položen 4.4. 1651, vysvěcen byl až v roce 1673. Vlastní klášter byl zrušen Josefem II. 18. ledna 1782 (Foltýn a kol. 2005, 190; Kuča 2000, 63).

Pohled do lodi kostela sv. Josefa.

Po odstranění části podlah došlo pouze k narušení planýrek vzniklých asanační vykoupených domů. Oproti předpokladu nebyly zjištěny žádné konstrukce, ani vyzvednuty nálezy, byť ze sekundárních poloh.

Orlí, Měninéská, Novobranská,
p.č. 198, 249, 253 (akce A029/2012).
Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl realizován v trasách stávajícího plynovodu v ulici Orlí, Měninéská a Novobranská a to včetně domovních přípojek. Veškeré trasy byly zaměřeny totální stanicí. V ulici Novobranská byla

část plynovodu realizována bezvýkopovou technologií. Veškeré pozitivní nálezové situace byly dokumentovány v rámci tří ploch (Plocha 01 až Plocha 03).

Plocha výzkumu se nachází na mírném svahu situovaném při východním okraji historického jádra města v prostoru při jedné z historických bran (Měninéská brána) brněnského opevnění a to jak v intravilánu, tak v extravilánu středověkého města. Zkoumaná trasa plynovodu zasáhla prostor dnešních ulic Orlí, Měninéská a Novobranská.

Geomorfologicky se lokalita nachází na mírném východním svahu spadajícím od Petrova k nivě říčky Ponávky, dnes kanalizované. Svrchní geologické podloží tvoří holocénní půdní typ na kvartérním sprašovém souvrství. V podloží těchto sedimentů se nacházejí štěrky a písky původní nivy Ponávky, místy zvodnělé. Pod těmito štěrky jsou uloženy tuhé a nepropustné třetihorní jíly, tzv. tégly. Nadmořská výška lokality se pohybuje kolem 211 m.n.m.

Trasa dnešní Orlí ulice odráží s určitými změnami komunikaci vedoucí od Starého Brna na Cejl, do Zábrdovic a dále do Moravského krasu, která byla používána už v raném středověku, nejpozději od 12. století. To nám dokládají nálezy ze 2. poloviny 12. století, učiněné po obou stranách ulice, samotná cesta ale mohla být pochopitelně staršího data než osídlení kolem ní. Po založení města se ulice vytyčená touto trasou nazývala Měninéská (*platea Menensis*) a Před Měninéskou branou (*ante portam Menensem*), jak nám dokládají městské knihy z poloviny 14. století (Vičar 1965, 271-272). Pod těmito názvy byla známa až do 19. století, kdy její část získala podle předchůdce dnešního č. 7, hostince „U černého orla“ jméno Černoorelská. Později pojmenování Adlergasse nebo Schwarzadlergasse přešlo na celou ulici a používá se dodnes (Flodrová 1997, 173). Původní průběh ulice si dodnes zachovává jižní fronta a severní fronta v západní části ulice. Severovýchodní fronta byla ve středověku určována především hranicí minoritského kláštera, založeného okolo r. 1240 a postupně rozšiřovaného o okolní městiště (Foltýn et al. 2005, 167-172; Procházka 2000, 65-72). Poškozena byla již při obléhání Brna Švédy r. 1645 a zejména pak při leteckém útoku r. 1944, jemuž padly za oběť oba barokní domy při Měninéské bráně. Jihovýchodní uliční linii tvořila od středověku měšťanská zástavba, která v horní části ulice po nároží s Josefskou byla kolem poloviny 17. století vykoupěna pro nově budovaný klášter františkánek, později voršilek.

Plocha 01 představovala trasu plynovodu v průjezdu Měninéské brány a západně od něj. Vně průjezdu byly zachyceny výkopem konstrukce s.j. 913, 914 tvořící snad ostění průjezdu starší fáze brány nahrazené někdy v závěru 16. století současnou stavbou. V protilehlém řezu P2, jenž dokumentuje vývoj terénu v severní stěně výkopu byla kromě navážkových horizontů zachycena úroveň dlažby s.j. 912. Dlažba vyhotovená z lomového kamene vápenec typu Hády byla na povrchu silně ohlazená. Snad náleží k úrovni novostavby Měninéské brány ze závěru 16. století.

V průjezdu Měnínské brány byl v severní stěně výkopu dokumentován řez P1. Na jeho bázi je patrná opět úroveň kamenné dlažby s.j. 910. Dlažby zachycené v řezu P1 a P2 jsou pravděpodobně totožné. Na dlažbu s.j. 910 navazuje opět horizont navážek. Do nich je zahlouben výkop pro klenutý cihelný kanál s.j. 911 vedoucí zde ve směru sever – jih.

Plochu 02 tvoří výkopy dvou domovních přípojek k domům Orlí č.o. 22-26 a Orlí 26. V úrovni hranice současného chodníku byly zachyceny základová zdiva zaniklé uliční čáry tvořící jižní frontu ulice od období pozdního středověku až do doby velké asanace a výstavby současných domů v závěru 19. a na začátku 20. století. Konstrukce s.j. 915, 917, 918 a 919 tvoří obvodové zdivo sнесенých domů se stavebními detaily v podobě sklepních okének či vstupů. Konstrukce s.j. 916 naznačuje vnitřní členění domu.

Výkop v ploše 03, situované v prostoru parkoviště mezi ulicemi Novobranská a Měnínská, zachytil průběh hlavní hradby brněnského městského opevnění. Na konstrukci s.j. 905 navazuje s.j. 900. Jejich odlišnost je způsobena řádkováním zdiva v průběhu výstavby. Je možné že s.j. 905 představuje i úsek zachyceného základového zdiva. Vnitřní líc hradební zdi byl oplentován cihelnou konstrukcí s.j. 902. Na vnitřní hraně městské hradby byla přizděna zděná jímka s.j. 901. Vně hradby, v prostoru parkánu, byly zachyceny pozůstatky základových zdí parazitní zástavby vzniklé zde po ukončení funkce středověkého hradebního systému v průběhu novověku (zdiva s.j. 906, 907, 909, 903 a 904). Taktéž na vnitřním líci hradby jsou patrné pozůstatky novověké zástavby – s.j. 908.

Archeologický výzkum v trase rekonstrukce plynovodu v ulicích Orlí, Měnínská a Novobranská přinesl nové poznatky o středověkém opevnění města Brna. V ploše 01 byla zachycena špaleta průjezdu starší fáze Měnínské brány a v ploše 03 byl zachycen průběh vlastní městské hradby.

Co se týče měšťanské zástavby byla v přípojkách v ulici Orlí (plocha 02) zachycena původní pozdně gotická uliční čára jižní uliční linie. V rámci plochy 03 pak byly dokumentovány základová zdiva novověké parazitní zástavby při městské hradbě.

Orlí, Měnínská, Novobranská, p.č. 198. 249, 253 (akce A043/2012). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum byl realizován v rámci rekonstrukce ulic Orlí, Měnínská a Novobranská. Předmětem archeologické akce byl archeologický dohled a dokumentace narušených situací ve výkopech inženýrských sítí – kanalizace, voda, trasy nízkého napětí a veřejného osvětlení. Plošně byl realizován archeologický výzkum úsekově v rámci výměny povrchů komunikací v místech, kde došlo k narušení historických terénů. K historii lokality a výzkumů srov. text výše akce A029/2012 – Orlí, Měnínská, Novobranská, rekonstrukce plynovodu.

Nejstarší archeologické situace datované dle keramických nálezů k závěru 12. a 1. polovině 13. století byly zachyceny v řezech kanalizace (P2, P7, P18 a P40) v ulici Orlí a Novobranská. Vzhledem k vývoji terénu v této oblasti se nejstarší zachycené situace (vždy v podobě vrstev) nacházejí v úrovni cca 2-3 metry pod současným povrchem.

V rámci plošného skrývání terénu pro lůžko vozovky byla zachycena historická uliční linie středověké zástavby, která se především v intravilánu města při Měnínské bráně od současné skutečnosti značně liší. V nároží ulic Orlí a Měnínská byl zachycen sklep s.j. 904, s navazující konstrukcí s.j. 913. V jižní uliční frontě ulice Orlí byla odkryta linie zástavby směřující od severovýchodního nároží kláštera Voršilek k jihozápadnímu nároží současné Měnínské brány. Také v ulici Měnínská

Vstup do tzv. „Hostinského domu“ minoritského kláštera na ulici Orlí. Jádru stavby ze závěru 13. století.

byly zachyceny přibližně středem ulice vedoucí obvodové zdi objektu tvořícího kdysi nároží ulic Měnská a Jánská.

Ulice Orlí, pohled na část zdiva primární Měnské brány.

Archeologický výzkum přinesl nové skutečnosti a doplnění k dosavadním poznatkům o vývoji městského opevnění. V prostoru parkoviště v ulici Měnská byl zachycen průběh hradební zdi (s.j. 932, 937 a 938). Nejdůležitější poznatek z hlediska vývoje městské fortifikace představuje odkrytí zdiva původní Měnské brány. Západní líc gotické brány byl zachycen cca 3 metry západně od dnes stojící novověké stavby Měnské brány. V rámci průjezdu i exteriéru starší stavby byly dokumentovány úrovně valounových dlažeb komunikací s vyjetými kolejiemi od kol vozů.

S pozdně středověkou fází městského opevnění snad souvisí konstrukce zachycené ve výkopu kanalizace a vodovodu v dolní části ulice Orlí. Konstrukce s.j. 901, 914 a 921 lze snad spojit se stavbou barbakánu či barbakánového příkopu před Měnskou branou, jejich dokumentované úseky jsou však příliš útržkovité pro bližší závěry.

V horní části ulice Orlí, při nároží s ulicí Minoritskou, byla zachycena základová zdiva k obvodové zdi minoritského kláštera přiléhající kašny vystavěné na půlkruhovém půdoryse. Vlastní stavba kašny je novověkého stáří.

Petrov; parc. č. 299/1, 299/4, 353/5/1 (akce A124/2012). Středověk, novověk. Město, fortifikace. Záchranný výzkum.

V souvislosti s akcí „Revitalizace městských parků, I. etapa – dokončení Denisových sadů a Studánky“ byl v parku východně a jihovýchodně od domu Petrov 3 ve dnech 9. 10. 2012 – 23. 10. 2012 proveden záchranný archeologický výzkum. Sledovaná plocha výzkumu se nachází v domovním bloku sevřeném ulicemi Petrská, Petrov, bývalou ulicí Pod Horou sv. Petra a z východu tzv. biskupskými zahradami (blok 1) na parcelách 299/1, 299/5, 353/5. Sledované výkopy se nacházely východně a jihovýchodně od domu Petrov 3 (č. p. 621). Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku zahrnut do hradebního prstence městského opevnění. Na západě bezprostředně sousedil se sakrálním okrskem petrského návrší, na východě pak s areálem tzv. biskupského dvora. Lokalita leží v nadmořské výšce okolo 230 m n. m. na východním svahu vrchu Petrov, který je tvořen z metabazitů brněnského masívu. Na jihu a západě vrchol značně převyšuje okolní terén. Na severu volněji na východě strměji, klesá svah Petrova do brněnského úvalu a na úpatí je překryt sprašovými návějeji.

Vlastní archeologický výzkum byl realizován ve výkopu pro základ nové plenty opěrné zdi a ve výkopech pro tři nově rekonstruovaná schodiště. Výkopy prováděla kvalifikovaná stavební firma. Archeologický výzkum probíhal formou dokumentace profilu výkopu a dokumentaci odrytých situací v půdoryse. Ve výkopu pro založení plenty terasní zdi byla dokumentována úroveň podloží, tvořeného svahovinami s obsahem drobných úlomků metabazitu. Je pravděpodobné, že úroveň terénu byla v souvislosti s terasováním poněkud snížena. Do podloží bylo zahloubeno několik objektů, jejichž funkci se vzhledem k rozměrům stavebního výkopu nepodařilo určit (s. j. 500-505). Obecně lze říci, že se jednalo o výkopy středověkého i novověkého stáří, které pravděpodobně souvisely se zástavbou městských parcel, které můžeme v tomto prostoru očekávat až do 16. století. Poté bylo zkoumané území připojeno k tzv. biskupskému paláci, a upraveno na počátku 17. století na zahradu. Dokumentovány byly také dvě stavební konstrukce neznámého účelu a jedna, tvořící pravděpodobně nároží zděné stavby (s. j. 902). Při dohledu nad výkopy pro dvě

rekonstruovaná schodiště na jižní terase nad Nádražní ulicí bylo v profilu výkopu východního z nich odkryto zdivo parkánové hradby městského opevnění (*Kolařík 2012*).

Petrov 4, p.č. 343 (akce A016/2012). Středověk, novověk. Město, architektura, fortifikace. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí domu Petrov 4, kterou realizovalo Biskupství brněnské, proběhl záchranný archeologický výzkum v prostorách parteru domu. Na místě je podotknout, že v domě zároveň probíhal stavebněhistorický průzkum (*Borský 2011*).

Dům Petrov 4, jak ostatně vyplývá z názvu, se nachází na Petřském návrší (Petersberg) v Brně. Je situován jižně presbytáře kostela sv. Petra a Pavla, v místech, kde se terén začíná prudce svažovat do nivy Svratky (převýšení zde dosahuje takřka 40 m). Průčelí domu se otvírá ke kostelu, jeho zadní trakt je opřen o středověkou městskou hradbu. Jedná se o poslední stavbu náležící ke komplexu biskupství, která ještě nebyla rekonstruována. Na dům byl v minulosti zpracován SHP, jehož zjištění jsou velmi povrchní (doplňkový provádí jiný badatel). Stavba byla zahrnuta do grantového projektu „Měšťanský dům středověkého Brna“ (č. PK01P04OPP006; 2001-2003), který

Petrov 4, odkrytá vrcholně gotická vstupní šíje do suterénu domu.

probíhal takřka před deseti lety (*Merta 2001, Procházka a kol. 2003*). Bádání doprovázející realizaci stavby tedy umožnilo doplnit a rozmnožit informace k dějinám místa. Osídlení návrší zde začíná někdy na sklonku 12. století, projevuje se poměrně intenzivně (cca 0,6 m silné souvrství s několika štětovými komunikačními úrovněmi, jaké doposud z jiných míst na Petrově neznáme). Zřejmě již před rokem 1250 zde byl vystavěn dřevohliněný dům, jenž v závěru téhož století vyhořel a tedy i zanikl. Jeho planýrka se nacházela právě nad vrstvami závěru 12. století. Nahrazen byl alespoň částečně zděnou stavbou. Z ní se zachoval kamenný sklep pod uvažovanou dvoudílnou dispozicí. Ta zabírala západní dvě třetiny parcely, ve východní třetině byl volný průjezd do dvora. Primárně plochostropý sklep situovaný pod zadním dílem domu byl přístupný dnes zaslepenou vstupní šíjí vetknutou do severovýchodního koutu. Osvětlovalo jej okénko vyzděné v jižním čele. Dům byl přistavěn k západnímu sousedovi, což se dělo i následně, takřka při každé další přestavbě. Až někdy v klasicismu dům alespoň ve své zadní části získal úsek regulérně své západní zdi. Zděné patro středověkého domu je z velkoformátových cihel (v Brně používané obvykle po roce 1350, *Holub a kol. 2010*), což vede k domněnce, že po jistou dobu bylo přízemí i předpokládané patro ještě dřevohliněné konstrukce. V pozdní gotice došlo k zvětšení domu o na jihu přiložený třetí díl, zároveň se do západního čela přesunul vstup osazený půlkruhovým, jednoduše okoseným portálem, jenž byl přístupný zalomenou šíjí vyzděnou také z velkoformátových cihel. Tu se podařilo v rámci výzkumu v půdorysu odkrýt. Ze severního čela pak byl ve skalním podloží vylámán druhý sklep, částečně předstupující půdorysnou dispozicí nadzemních částí domu. Na začátku renesance pak došlo k výstavbě zadního traktu, jenž zabíral celou šířku parcely a vyplňoval doposud volný prostor mezi třetím dílem a hradbou. Situování domu při hradbě se ukázalo osudné při švédském obléhání Brna roku 1645. Útoky vedené proti Petrovu směřovaly právě do těchto míst. V jejich důsledku došlo k mohutnému průrazu hradby a poničení takřka všech domů nacházejících se v její blízkosti, tedy i domu č. 4. Po ukončení obléhání došlo k celkové opravě domu, nástavbě druhého patra a úpravě sklepů. Dům tak získal v podstatě dnešní podobu.

Radnická 8, parc. č. 438 (akce A03/2012). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum

V souvislosti se statickým zajištěním budovy Staré radnice (Radnická č. 6 a 8) proběhl v březnu až srpnu roku 2012 záchranný archeologický výzkum, který na základě objednávky

Investičního odboru Magistrátu města Brna provedla Archaia Brno o.p.s. Základním úkolem výzkumu bylo zdokumentovat a vypreparovat případné archeologické situace narušené, respektive zničené výkopovými pracemi stavby, jež byly prováděny pro potřeby statického zajištění stavby. Dokumentovány byly i archeologické situace ve spojitosti s částečným vyklížením klenebních zásypů v patrech stavby a vlastní odkryté historické konstrukce.

Starou radnici tvoří komplex budov vzniklých ve velkém časovém rozpětí. Dostupné prameny v současnosti nedovolují plně objasnit vývoj parcely (*Vičar 1965, s. 261, 278, plán v příloze; Samek 1963, s. 171; Flodrová – Loskotová 20, 1995, s. 552–554, 560*). V areálu lze rozlišit vlastní objekt Staré radnice s věží při Radnické ulici (radniční jádro) doplněný o jižní kvadratický přístavek a severní dvorní křídlo. Severní část areálu vznikla z jádře vrcholněstředověkého Regentanzova domu (tzv. dům městského syndika), o který byl radniční areál rozšířen v 17. století. Na severní dvorní trakt navazuje příčný dvorní trakt, jenž je v podstatě také pozdně gotický. Při ulici Mečové stojí na severní straně budova bývalé městské věznice, na ni jižně za průjezdem navazuje další zástavba barokní a z mladších období.

Na sklonku 60. let 20. století proběhla velmi rozsáhlá, z dnešního pohledu ne příliš šetrná rekonstrukce celého objektu. Tuto stavební akci doprovázel stavebně-historický průzkum označovaný z nejasných důvodů jako archeologický. Roku 1991 se při rekonstrukci nádvoří uskutečnil záchranný archeologický výzkum, další archeologické výzkumy se uskutečnily v prostoru nádvoří v roce 2003 a 2005.

Aktuální archeologický výzkum doložil v prostoru při uliční čáře a v průjezdu nejstaršího jádra osídlení ze druhé poloviny 12. století, které se vyvinulo na černozemním půdním typu. V ulici Radnické bylo zachyceno vrcholně středověké souvrství s počátkem na přelomu 12./13. století, v němž byly obsaženy vrstvy tzv. odpadního charakteru střídající se s komunikačními zpevněnými úrovněmi v prostoru ulice, zatím co v průjezdu byl s největší pravděpodobností zachycen pozůstatek zahloubené části stavby, zatím neznámé funkce. Ve vrstvách byly mimo fragmentů keramiky zastoupeny pro toto období v Brně typické železářské strusky dokládající kovářskou činnost, zřejmě v souvislosti s produkcí stavebního kování pro dřevohliněné stavby. Na těchto vrstvách odpadního charakteru teprve vznikala zástavba. Tu zde dokládá rozplanovaný horizont nějaké shořelé dřevohliněné stavby nacházející se v prostoru před průjezdem. Následnou poměrně rozsáhlou stavební aktivitu dokládá mohutný výkop pod západní částí průjezdu. Jeho funkci nebylo možno ověřit ani interpretovat. Zасыпání výkopu souviselo s úpravou terénu pro založení nejstarší části radnice. Ještě v průběhu zasypávání v tomto výkopu krátce existovalo pyrotechnologické zařízení (pravděpodobně potravinářská/chlebová pec).

Základové zdivo jádra radnice bylo dokumentováno v ulici Radnické, v průjezdu i na severní, exteriérové straně. Základy měly nezvykle široké a hluboké výkopy, přičemž se nepodařilo dosáhnout nivelety jejich založení. Překvapením bylo zjištění, že pod průjezdem na západní straně, ani pod pasem nesoucím západní stěnu radniční věže, nebyl základ vyžděn. Při ulici se zeď v prostoru průjezdu nacházela. V průjezdu byly dokumentovány úrovně pochozích povrchů náležících k jeho nejstarším obdobím. Odkryty byly i primární krinoidové patky pasu nesoucího západní stěnu věže, které zároveň sloužily jako odrazníky, a jejich základy. Z novověkého výkopu, neznámé funkce, byl vyzvednut fragment kamenné dělové koule z krinoidového vápence, kterou můžeme považovat za doklad švédského ostřelování města roku 1645. Dokumentovány byly také poměry založení tzv. Pilgramova portálu. Doloženy byly nejméně tři stavební fáze. Odkryty byly i základy nesoucí obezdění portálu na sklonku druhé světové války, které mělo zabezpečit portál před poškozením.

Stará radnice, pohled na výkop v průjezdu radničního jádra.

Významná zjištění přinesl výzkum v domě **Radnická 6**. Při jižní zdi domu sousedící s jádrem radnice byla odkryta koruna zdiva středověkého sklepa ze závěru 13. století, na níž byl patrný otisk trámu. Ten interpretujeme jako součást hrázděné příčky přízemí domu vystavěné zároveň se sklepem. Jedná se o první doklad hrázděných konstrukcí nadzemní části domu v Brně. Dům byl primárně dvoudílný (rozměry 15,0 x 6,0 m), podsklepena byla přední část. Zděný byl pouze sklep a základy nepodsklepené zadní části. Přízemí i patro bylo dřevohliněné, patrně hrázděné konstrukce.

V jihozápadním koutě přízemí domu odkryt pozůstatek zahloubené místnosti neznámé funkce, kryté valenou klenbou z cihel, orientovanou k delší ose (V-Z). Dle nálezových okolností lze uvažovat, že tato prostora byla vybudována někdy na sklonku 17. století. Pravděpodobně se jednalo vyzděnou jímku renesančního záchodu.

Dohledován a dokumentován byl výkop v nádvoří, při jižní stěně severního dvorního křídla. Zachycen zde byl relikt suterénu dřevohliněného domu, jenž byl zkoumán již v roce 1991. V průběhu realizace výkopu byly obnaženy základy shora jmenovaných místností, přičemž se ukázalo, že dvojice východních místností náleží starší stavební fázi (pozdní 14. nebo 15. století), na což odkazuje i zlom ve dvorní fasádě. Výkopy ve dvoře, při kvadratickém traktu umožnily sledovat jeho základové zdivo, což vedlo ke zjištění, že tato stavba vznikla na místě snesené starší zděné stavby. Stavba primárně končila v úrovni jižního z dvojice opěráků. Její šířka tedy dosahovala 6,5 m. Situace tedy dokládá existenci přinejmenším částečně zděného vrcholně středověkého domu, který zanikl v důsledku přestavby této části radnice v polovině 14. století.

Výzkum se soustředil s největší intenzitou na nejstarší jádro radničních budov. V místnosti západně tzv. „kaple“ byl plošně zkoumán výsek v SV koutě, kde se doposud nacházely intaktní situace. Odkryta zde byla kamenná zeď ležící na valené klenbě průjezdu ze druhé stavební fáze radničního jádra (závěr 13. století). Zdivo bylo interpretováno jako konstrukce soklu topeniště, které bylo umístěno v SV koutě místnosti. Ke zdi se přimykaly dvě konstrukční úrovně podlah/výmazů topeniště. Klenební zásypy nacházející se pod nimi byly odebrány a v budoucnu budou analyzovány. Na mladším z výmazů byly zaznamenány stopy drobného savce z řádu šelem, čeledi zřejmě lasicovitých (kuna lesní?). Ze zásypu valené klenby, vyzděné primárně ze středně vysokých cihel byly získány fragmenty keramických nádob, loubek z dřevěné misky a nejmenší ze sady miskovitých (lotových) závaží. Ve druhém patře, v místnosti nad tzv. „kaplí“, byly odstraněny klenební zásypy a odkryta zdiva v SZ a SV koutě.

Proveden byl i řez přes zásypy klenby ve směru S-J tak, aby objasnil technologii nejstarší známé klenby použité v profánní stavbě v Brně (křížová klenba „kaple“ pochází z první stavební fáze radnice). Obvodové zdivo, respektive koruna zdiva 2. NP je vyzděna z kamenů, na ni pak nasedají zdi 3. NP, které jsou stejně jako klenba kaple zděny z cihel středního formátu (viz *Holub – Kolařík – Merta – Peška 2011, 153-154*). Na zdech nebyla žádná povrchová úprava (omítky). Ze zásypu klenby byly vyzvednuty různé drobné organické zbytky a několik fragmentů keramiky.

Stará radnice, Pavel Staněk začištuje odkryté konstrukce.

Záchranný archeologický výzkum potvrdil, upřesnil a v neposlední řadě pak také rozšířil poznatky o vývoji osídlení i topografii daného prostoru, které přinesly archeologické výzkumy z roku 1991 a 2003, podobně jako stavebně historický výzkum z počátku 60. let 20. století. Ten byl také velmi významně doplněn. Dnes známe mnohem lépe a především detailněji stavební vývoj této význačné brněnské stavby.

Starobrněnská č.o. 9, p. č. 380 (akce A 0100/2012). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíce října proběhl menší archeologický výzkum v prostoru dvora domu Starobrněnská 9. Původně nájemní dům byl postaven na přelomu 19. a 20. století a v nezastavěné části dvora byl předpoklad středověkých archeologických situací. Postupně byly dokumentovány čtyři výkopy pro základové patky, které doložily především vývoj terénního reliéfu. Terén byl výstavbou nájemního domu výrazně pozměněn. Původní mírný svah zvedající se k Petřskému návrší byl srovnán na úroveň ulice Starobrněnské. Nikde nebyl zaznamenán černozemní půdní typ. Ve dvoře se zachovaly pouze části výrazných výkopů – spodní části novověkých jámek a relikt dřevohliněného suterénu ze začátku 13. století. Většina archeologických situací nasedajících na tehdejší terén byla tudíž zničena v závěru 19. století v rámci výstavby domu.

Výzkum je v současné době ve fázi zpracování.

k. ú. Královo Pole

Božetěchova, p.č. 594/1, 592/2, 592/3, 592/4, 592/5 (akce A014/2012). Středověk, novověk. Ves, město. Záchranný výzkum.

Ves Královo Pole je doložena ve 40. letech 13. století zmínkou v zakládací listině herburského kláštera Cella sancte Marie v Brně, vydanou králem Václavem I. snad roku 1240, spíše však až roku 1243 nebo 1244 (Jan 2004, 26-29). Po roce 1360 si Královo Pole za poměrně často navštěvované sídlo zvolil moravský markrabě Jan Jindřich. Svůj královopolský „příbytek“ věnoval markrabě před smrtí nově zakládanému klášteru kartuziánů. Vlastní založení kláštera proběhlo někdy mezi lety 1369 (na budování nového kláštera povolán Gotfried z Enže – Anasu) a 1376 (konvent inkorporován do řádu). Josef II. ke dni 18. 1. 1782 klášter zrušil (Žák 1929). Klášterní knihovna byla převezena do císařské knihovny ve Vídni a z kláštera byla roku 1784 zřízena kasárna, rozšířená roku 1877 o kadetní školu (Kuča 2000, 404-422). Po zániku kláštera přebírá jeho majetky do správy náboženský fond. Státní správa bývalého klášterního pozemkového majetku, realizovaná prostřednictvím náboženského fondu, jehož součástí byl i objekt dvora, trvala až do roku 1826. Tehdy koupil nově utvořené královopolské panství statkář Josef Schindler z Raczicburgu, bývalý panský inspektor. Dosavadní správní budova v jižním křídle dvora se stala obydlím nové vrchnosti. Základní podobu dvora před jeho prodejem soukromému majiteli dokládá indikační skica stabilního katastru Králova Pole z roku 1826. Josef Schindler zemřel již v roce 1831. Pivovar velkostatku, umístěný v západním křídle dvora a vystavěný zde v souvislosti se zánikem staršího klášterního pivovaru v jižní části areálu kláštera, byl v roce 1873 zrušen a přeměněn na sladovnu, která byla vzápětí pronajata brněnskému pivovaru „Moravia“ (Fürst 1933, 13).

Záchranný archeologický výzkum byl realizován až v průběhu výkopových prací. V harmonogramu stavby pro něj nebylo vyčleněno dostatečné místo a díky tomu se omezil v podstatě jen na dokumentaci narušených archeologických situací. Vzhledem ke zmíněné situaci jsou výsledky záchranného archeologického výzkumu velmi sporé a odrážejí pouze základní poznatky, které bylo možné z exkavované plochy vytěžit. Vzhledem k relativně dobře archeologicky zkoumaným akcím z let 2001-2009 realizovaným pro stejného investora v nejbližším okolí v rámci téhož areálu se jedná o velmi nepříznivý vývoj archeologického bádání v dané lokalitě.

Božetěchova, pohled na částečně odkrytou plochu výzkumu.

Plocha staveniště byla dle jednotlivých stavebních postupů rozčleněna na dílčí plochy pod označením 01-05. Plocha 01 představuje prostor hloubeného sklepa v intaktním terénu v prostoru těsně přiléhajícím stávající budově pivovaru. Jednalo se o strojově hloubenou jámu o rozměrech cca 11,0 x 11,0 m a hloubce cca 4,0 m. Plocha 02 byla tvořena výkopem základového pasu založeného na řadě vrtaných pilot při západní obvodové stěně staveniště. Plocha 02 byla dokumentována v délce 29,0 x 2,0 m a základová spára pasu dosahovala hloubky cca 1,5 od původního povrchu. Plocha 03 tvořila plochu staveniště položenou nad dochovanými historickými pivovarskými sklepy ve střední části staveniště. V severní části plochy byl hlouben spojovací krček mezi plochou 01 a historickou vstupní šíjí sklepení. Plocha 03 dosahovala rozměru 29,5x10 m a v části spojovacího krčku byla hloubena do hloubky cca 4 metrů. V části nad pivovarskými sklepy byla snížena pouze na niveletu vrcholu klenby sklepa. Plocha 04 byla hloubena na lichoběžníkovitém půdoryse o rozměru 13,5x4 - 9,5 m do hloubky cca 4 m. Jako jediná ze zkoumaných ploch zasahovala na jižní straně mimo původní areál hospodářského dvora. Plocha 05 byla tvořena výkopem spojovací chodby mezi stojící budovou pavilonů ústavů a nově vznikající novostavbou. Jednalo se o dvakrát zalomený liniový výkop směřující k jihovýchodnímu nároží pivovaru v délce cca 17,5 m a šířce cca 3 m. Výkop byl hlouben do hloubky cca 4,0 m.

V rámci záchraného archeologického výzkumu byly sledovány především reliktu objektů zahloubených v rámci sprašového podloží. Z interpretovatelných situací se jedná zejména o reliktu hloubených sklípků s.s.j. 001 a 006. V případě sklípku 001 se jedná o obdélný výkop s.j. 7500 s patrným krčkem vstupní šíje v jižní stěně zachycený v ploše 02. Výplň tvořila uloženína s.j. 7110, datovaná dle nálezů keramiky do 15. století. Zajímavější byl pak nález sklípku s.s.j. 006 v přelomu ploch 02 a 03. Z pravidelného čtvercového půdorysu o rozměrech 2,2 x 2,2m vybíhá v jihovýchodním koutě východním směrem vstupní šíje. Při jejím ústí do prostoru sklípku se v jižní stěně nacházel výklenek odkládací niky. Ze zkoumaného objektu byla výkopem spojovacího krčku mezi plochou 01 a sklepy narušena pouze část vstupní šíje. Ostatní části objektu zůstaly zachovány pod základovou spárou stavby. Zásyp sklípku tvoří uloženíny s.j. 7117, 7120 a na podlaze vstupní šíje zachycená komunikační vrstvička s.j. 7121. Ze zásypů sklípku nebyl získán žádný nálezový materiál, lze předpokládat jeho datování do období středověku či raného novověku.

Další objekty zachycené v rámci záchraného archeologického výzkumu lze jen těžko interpretovat. Pověštinou se pravděpodobně jedná o novověké odpadní jámy či hnojiště.

Ve východní části plochy 01 byla zachycena rozsáhlá terénní deprese s.s.j. 003. Pozvolný sklon stěn je patrný na řezu P3. Není jasné zda se jedná o depresi antropogenního či přírodního původu. Z jejího zásypu s.j. 7115 nebyl získán žádný keramický materiál. V ploše 03 bylo pokračování deprese zachyceno snad v rámci objektu s.s.j. 008 porušeného dále na jižní straně rozsáhlou jámou s.s.j. 007. V superpozici s výplní této rozsáhlé deprese se v ploše 01 dále nalézal objekt s.s.j. 002, datovatelný na základě nálezů ze zásypu s.j. 7111 snad do období raného novověku.

V rámci plochy 03 byl odhalen rub klenby sklepa s.j. 8934=8939=8944. Nad rubem klenby byly vyneseny cihelné pasy nesoucí zdiva příček původně zde stojícího objektu (s.j. 8933=8956, 8935, 8940, 8945). Ze severní strany byl sklep přístupný vstupní šíjí tvořenou obvodovými stěnami s.j. 8946, 8947 a klenutou klenbou s.j. 8948.

Z původní stavby stojící nad dochovanými pivovarskými sklepy byla ponechány jižní a západní obvodová stěna s.j. 8953. V rámci hmoty obvodové zdi bylo zjištěno druhotné použití gotických kamenických článků pro její stavbu. Články mohou pocházet z neznámých středověkých zděných staveb v nejbližším okolí, případně mohly být získány při jedné z mnoha přestaveb kláštera, či při demolici kostelíka sv. Víta stojícího původně v těsné blízkosti staveniště. Ve středu jižní stěny je patrný velký otvor, jímž byl z prostoru ulice Kolárova pivovarský sklep obsluhován. Sloužil především pro transport ledu a sudů. Po jeho stranách jsou patrné malé větrací otvory. V západní stěně jsou především patrné trámové kapsy původního dřevěného stropu a dále v několika fázích budované okenní a vstupní otvory.

I přes poměrně nepříznivé podmínky pro vlastní archeologické bádání zachytil realizovaný archeologický výzkum pozitivní nálezové situace. Nejstarší, bohužel blíže nedokumentovanou aktivitu můžeme datovat do 2. poloviny 13. či počátku 14. století. V rámci akce byly dokumentovány dva ve sprašovém podloží hloubené sklípky, oba pravděpodobně středověkého stáří. Další dokumentované aktivity jsou povětšinou novověkého stáří. V průběhu 18. či 19. století byla v dotčeném prostoru vystavěna jedna z budov pivovaru s rozsáhlými a výrazně zahloubenými sklepními prostory.

Chaloupkova, Mojžírovo náměstí, parc. č. 955, 1101/1 (akce A018/2012). Středověk. Ves, město. Záchranný výzkum.

Pojednávaný prostor se nachází v oblasti tzv. brněnského masivu, konkrétně v jeho západním pásmu, pro které je typický výskyt granitů, granodioritů a dioritů. Lokalita samotná je situována na mírném svahu sklánějícím se k východu, do údolí Ponávky, která zde tvoří sníženinu zvanou Brněnský úval. Ten v oblasti Králova Pole dosahuje nadmořské výšky kolem 230 m.n.m. Geologický profil na lokalitě je reprezentován nivními sedimenty Ponávky. Materiálem těchto nivních sedimentů jsou převážně přeplavené spraše, tégly a půdy. Pod zmíněnými sedimenty se nachází štěrková říční terasa navazující bezprostředně na třetihorní jíly – tégly. Nadmořská výška původního povrchu v prostoru staveniště se pohybuje kolem 216 - 219 m.n.m.

Ves Královo Pole je doložena ve 40. letech 13. století zmínkou v zakládací listině herburského kláštera Cella sancte Marie v Brně, vydanou králem Václavem I. snad roku 1240, spíše však až roku 1243 nebo 1244 (*Jan 2004, 26-29*). V listině se stvrzují majetky darované klášteru Oldřichem Černým mimo jiné i v Králově Poli. Nejstarší ves Královo Pole se nacházela právě v místech dnešního Mojžírova náměstí. Ve druhé polovině 13. století získali farní práva ke Královu Poli johanité ze starobrněnského špitálu sv. Ducha, kteří zde také r. 1279 nechali vysvětit kostelík sv. Víta (*Jan 2004, 32*).

Po roce 1360 si Královo Pole za poměrně často navštěvované sídlo zvolil moravský markrabě Jan Jindřich, který zde vydal 15 listin. Místo, kde v Králově Poli pobýval, označil jako „příbytek“ (*area siue habitacio; Jan 2004, 43*). Svůj královopolský „příbytek“ věnoval markrabě před smrtí nově zakládanému klášteru kartuziánů. Vlastní založení kláštera proběhlo někdy mezi lety 1369 (na budování nového kláštera povolán Gotfried z Enže – Anasu) a 1376 (konvent inkorporován do řádu).

Výkopové práce v ulici Chaloupkova byly z převážné části realizovány v zázemí historického jádra středověké obce Královo Pole. Tomu odpovídá i výčet archeologických zjištění, představovaný většinou pozorováními geologického vývoje lokality.

Pouze v ústí ulice Chaloupkova do Mojžírova náměstí byly zjištěny zásadní archeologické situace související s historickými úpravami komunikací na staré trase císařské silnice na Prahu procházející Královým Polem. Daná situace byla dokumentována na dvou řezech (P1 a P2). Jedná se o na geologické podloží naléhající komunikační úroveň a dlažby (s.j. 107, s.j. 108 a s.j. 106 na P2), ve kterých byly zjištěny pozůstatky drobných staveb (sloupcová jáma s.j. 105 v řezu P2). Nejdůležitějším zjištěním jsou však mladší situace spojené se vznikem haťové cesty budované v několika (minimálně dvou) nad sebou navazujících úrovních.

Ty jsou pozorovány v obou zachycených řezech P1 i P2. V řezu P1 se projevovaly dva výrazné horizonty haťové úpravy cest v rámci s.j. 102 a 104. Jejich povrch byl vždy zpevněn drobným kamenným štětem. V případě s.j. 102 byl zjištěn jako stavební materiál cesty výskyt borového dřeva. V případě s.j. 104 pak kromě borovice byla zjištěna i přítomnost jedle (*Kolář, Vavřík 2012*). V rámci řezu P1 nebylo dosaženo geologického podloží, jeho úroveň však lze předpokládat. V nejvyšší úrovni sledované stratigrafie byl v rámci uloženiny s.j. 100 získán zlomek zeleně glazované kachle datovatelný do období novověku (17.-18. století).

V rámci řezu P2 byla sledována celá stratigrafická sekvence až po rostlé geologické podloží. Na to navazovaly komunikační horizonty s.j. 107, s.j. 106 a s.j. 108. S.j. 106 a s.j. 108 byly zpevněny kamenným štětem a kameny. V rámci s.j. 108 byla zjištěna i přítomnost organických materiálů – dřeva. Dle analýzy se jedná o dřevo borovice (*Kolář, Vavřík 2012*). V rámci

Chaloupkova, pozůstatek haťové cesty.

stratigrafické sekvence těchto nejstarších vrstev byla zachycena i

do podloží zahlobená sloupová jáma (výplň s.j. 105) hloubená pravděpodobně z povrchu s.j. 106. Nad navazující uloženinou s.j. 109 byl zachycen opět horizont dvou haťových cest s.j. 110 a s.j. 111. Zatímco s.j. 110 je realizována z dubového dřeva, původně asi v podobě štípaných fošen, s.j. 111 byla opět vystavěna z borového dřeva (*Kolář, Vavrčík 2012*). Na řezu se jeví jako štípané půlkuláče. Na nejmladší horizont haťových cest navazuje sekvence navážek s.j. 112-114.

Z hlediska archeologie a poznání historie Králova Pole je nález haťové cesty v jižním ústí Mojmírova náměstí velice závažný objev. Z důvodu dokumentace v rámci řezů inženýrských sítí nebyl vyzvednut žádný datační materiál a ani dendrochronologické datování nebylo z vyzvednutých vzorků možné. Neznáme tak přesně stáří nalezené situace, ale můžeme uvažovat o pozdně středověké či novověké dataci.

k. ú. Ponava

Štefánikova č.p. 607, parc. č. 456/11, 456/12, 456/13, 456/14, 456/22 (akce A001/2012). Novověk. Město. Záchraný výzkum.

Území původně spadalo pod Královo Pole, r. 1966/1967 byla z jeho katastru vyčleněna nová čtvrť Ponava. Území dlouho nebylo zastavěno, nejbližší byl Červený mlýn na Ponávce, jenž se nacházel severovýchodně od zastavovaného prostoru (dnes teplárna pro sídliště na Lesné). Štefánikova ulice a návazná Palackého třída vede v trase císařské silnice z Brna do Svitav, zřízené r. 1752. Zástavba začala vznikat teprve ve 2. polovině 19. století, převážně pak šlo o vojenské objekty. I v případě dotčené parcely se jednalo o prostor a budovu patřící k dělostřeleckým kasárnám. Ulice se nejprve jmenovala Neugasse, poté od r. 1915 Conrad von Hötzen Dorf – Straße, v letech 1918-1945 Pražská, od r. 1946 Eisenhowerova, od r. 1948 Dimitrova a teprve od r. 1990 nese dnešní název (*Kuča 2000, 492-494; Flodrová 1993, 239-240*).

Archeologicky je tento prostor poznán málo. Ve středověku zastavěn nebyl, případně starší osídlení odsud zatím nebylo hlášeno. Naproti dělostřeleckým kasárnám se ale nachází rozsáhlý objekt bývalého vojenského oděvního skladiště. Při jeho stavbě r. 1866 se podařilo nalézt 3 denáry knížete Břetislava II. (1092-1100). Signalizují snad blízkost komunikace do Čech a Slezska (*Procházka, Wihoda, Zapletalová 2011, 551*). Z nejbližšího okolí známe také sporadické doklady pravěkého osídlení (*Kolářik 2011, 178*).

Archeologický výzkum probíhal formou dohledu nad výkopovými pracemi a v případě pozitivního zjištění dokumentací nálezové situace. V rámci stavebních prací bylo přistoupeno k plošnému snižování terénu o cca 0,3 metru (S3, S5) dále k lokálním výkopovým pracem pro potřeby protlaku (S1), jímky (S2), kanalizace (S7) a odvlhčení domu (S4, S6).

Sonda S1 byla hloubena na obdélném půdoryse cca 6x4 metry za účelem protlaku pod ulicí Štefánikova. Sonda byla hloubena do hloubky cca 2,5-3 metry. Na bázi spraší a nivních nánosů tvořených přenesenými sprašemi byla v jižním profilu sondy zachycena hrana říční štěrkové terasy Ponávky.

Sonda S2 byla hloubena na půdoryse 6x5 metrů do hloubky cca 3 metry za účelem uložení sběrné jímky. V severní a východní obvodové stěně byla zachycena obvodová konstrukce starší zástavby s.j. 901. V severozápadním rohu byla zachycena recentní jáma patrná i v přilehlé části sondy S4.

Sonda S3 představovala plošné snižování terénu ve východní části parcely. Dokumentovaná část sondy zabírá plochu cca 26 x 8 metru. Zjištěny byly obvodová zdiva a příčky snesené zástavby s.j. 901. Při východní ohradní stěně byla zjištěna řada základových zdív 4 polopilířů přizděných k ohradní zdi.

Sonda S4 představovala liniový výkop při východní stěně a jihovýchodním nároží stávající budovy, hloubený za účelem odvlhčení zdiva domu. Sonda S5 navazuje na sondu S3 a při snižování terénu zachytila základová zdiva snesené zástavby.

Sonda S6 je tvořena výkopem pro odvlhčení domu při jeho severní stěně a zachytila jednu z příček snesené zástavby s.j. 902.

Sondu S7 představoval dokumentovaný úsek kanalizace při severozápadním nároží stojící budovy. Byly zachyceny četné zděné konstrukce z nichž s.j. 950 tvoří jihovýchodní nároží snesené budovy patrné na plánu z roku 1885. S.j. 951 a 952 tvoří taktéž jihovýchodní nároží drobné stavby patrné na témže plánu. S.j. 952 byla vystavěna z pálených cihel s kolkem WENZL. Cihelna Wilhelma Wenzla fungovala v Králově Poli kolem poloviny 19. století. S.j. 953 tvoří jihozápadní nároží další stavby spojené v jeden celek se stavbou s.j. 901

zjištěnou v ploše S2, S3 a S5, která je opět patrná na plánu z roku 1885. S.j. 954 a 955 tvoří základová zdíva příček této budovy. Její jižní stěna je v podstatě shodná se severní stěnou stojící budovy, není v rámci ní ale dochována.

Sonda S8 zachytila konstrukci s.j. 900. Ta tvoří jižní stěnu klenutého sklepa. V jihovýchodním koutě byl zachycen v rámci jižní stěny vstup do sklepa v podobě obdélné vstupní šíje přiléhající těsně k východní obvodové stěně parcely. Na severním lici byla konstrukce s.j. 900 omítána.

Závěrem je možno říci, že archeologický výzkum zjistil četný výskyt novověkých zdí, datovatelných do 19. století. Jedná se o soubor dnes snesených staveb předcházejících výstavbě dodnes stojícího domu v centrální poloze uprostřed parcely. Nálezová situace je patrná na obrázku obr. 7. Původní podoba situace je zachycena na historické mapě z roku 1885. Stavby byly nepodsklepené jediný zjištěný sklep se nacházel v severovýchodním koutě (s.j. 900). Výsledky archeologického výzkumu realizovaného v rámci stavby „Rekonstrukce objektu Štefánikova ul., Brno a přilehlých ploch“ přinesly zejména poznatky o vývoji zástavby parcely v průběhu 19. a na začátku 20. století. Starší nálezové situace nebyly zjištěny.

K. ú. Staré Brno

Kopečná, parc. č. 1223 až 1229, 1160/20, 1147/9, 1147/10, 1147/13 (akce A53/2012). Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Parkovací dům Kopečná“. Terénní část byla realizována v říjnu 2012.

Kopečná 20, plocha výzkumu s částečně odkrytými konstrukcemi novověkých domů.

Archeologický výzkum postihl vývoj zástavby na předemtné ploše od 16. až po 21. století. Od nejstarších subjektů, které byly zřejmě reprezentovány „skromnějšími“ dřevohliněnými stavbami, přes z cihel zděné domy, asanované ve 2. polovině 20. století až po betonové garáže, zplanýrované před zahájením archeologického výzkumu. V novověku šlo o zástavbu dvou parcel, která byla později zcelena do jednoho domu (Zůbek 2012a).

Kopečná, parc. č. 1175, 1176 (akce A07/2012). Středověk, novověk. Předměstí. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán stavbou Bytového domu Kopečná 33. Terénní část výzkumu byla realizována v březnu 2012.

Archeologickým výzkumem na dotčené ploše (obr 1) se podařilo zjistit, že nejstarší využití prostoru spadá do mladohradištního období. Jedná se o nález do svahu dlabané oválné pece s reparačním výmazem, doprovázený fragmenty keramiky datovanými do mladohradištního období. V rámci brněnského předměstí se v západní části plochy výzkumu podařilo zachytit osídlení z 1. třetiny 13. století. Jednalo se o vyrovnávku svahu, na které byla následně postavena nadzemní konstrukce domu. Po jeho zániku požárem byl ve vzniklé planýrce vyhlouben patrně suterén dřevohliněného domu a prostor byl dále využíván. Osídlení však trvalo poměrně krátce a od poloviny 13. století až do 2. poloviny 16. století byl prostor patrně neosídlen a využíván patrně k jiným účelům např. pastevectví (*Polánka 2007, 15*).

Po 2. polovině 16. století je však prostor náhle intenzivně využíván. Zachyceno bylo množství drobných zahloubených objektů, a také pět zahloubených sklepů, ve dvou případech i s dochovanými vstupními šíjemi, s do podloží tesanými schody. Využívání prostoru však náhle končí v průběhu 1. poloviny 17. století a celý prostor byl opuštěn, patrně v souvislosti s válečnými událostmi třicetileté války. Až na konci 18. století dochází ke stavbě domu při uliční čáře, jak dokládají odkryté základy a nalezené vápenné jámy v severovýchodní části, použité druhotně jako odpadní (*Zbrank 2012*).

Kopečná 33, plocha výzkumu.

Mendlovo náměstí, parc. č. 810, 812, 946/2, 4 (akce A075/2012). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s projektem „Mendlovo náměstí – rekonstrukce tramvajového kolejiště“ se uskutečnil v létě 2012 záchraný archeologický výzkum.

Co se týká skladby terénu a jeho postupného nárůstu, předmětný archeologický výzkum pouze doplnil informace získané při akci v roce 2009 (*Černá, Sedláčková, Zůbek 2010*). Ani nejhlubší výkopy nedosáhly geologického podloží. Stratigraficky nejstarší uloženinou byla vrstva (povrch v úrovni 201,70 m n. m.), kterou lze označit jako náplavovou. Jde o sediment související s vodním režimem vedlejšího ramene řeky Svratky, které bylo využíváno jako mlýnský náhon. K jejímu usazení však došlo zřejmě až v období středověku. Na jejím povrchu byla zaznamenána štetová úroveň. Do povrchu náplavy byl zahlouben výkop jámy neznámé funkce a také aktivita, jejíž součástí byla dřevěná konstrukce. Terén dále narůstal prostřednictvím vrstev, z nichž některé měly charakter náplav. Pokud by tomu tak bylo, prokazovalo by to, že sedimentační činnost náhonu pokračovala i během existence Starého Brna v období středověku a novověku. Souvrství narušila jáma neznámé funkce. Dokumentován byl segment zciva novověkého charakteru. Je otázkou, zda náleželo nějaké budově či například konstrukci mostu přes mlýnský náhon. Terén dále narostl prostřednictvím navážkových vrstev. Výraznější přínos měl výzkum pro rekonstrukci staré zděné zástavby. Ta svůj vývoj započala v období novověku, asanována byla ve 2. polovině 20. století. Dokumentovány byly segmenty někdejší starobrněnské radnice a části budov v jejím východním a západním sousedství (*Černá, Zůbek 2012a*).

Pekařská ulice 53, parc. č. 1752/1 (akce A036/2012). Středověk, novověk. Město, klášter. Záchraný výzkum.

V roce 2012 započala II. etapa výstavby Mezinárodního centra klinického výzkumu (International Clinical Research Center - ICRC) v prostoru Fakultní nemocnice u sv. Anny. V souvislosti se zemními pracemi stavby se realizuje záchraný archeologický výzkum. Na přelomu dubna a května byla prozkoumána plocha sondy S1 (budoucí vyústění kolektoru). Akce bude pokračovat v roce 2013.

Sonda S1 se nacházela východně od budov A1, A5, v blízkosti severozápadního nároží budovy B (v budoucnu asanované). Odkryla segment podzemního protiletického krytu. Jeho existence nebyla známa. Pochází zřejmě z období 2. světové války. Odkryta byla část vstupu. Vlastní chodby krytu byly průchozí jen částečně, v jižní partii byly zasypané. Dva obdobné kryty byly prozkoumány již v roce 2008 a 2009 v někdejšímu parku mezi budovami B a D (Holub, Merta, Zůbek 2010). Dnes zde již stojí nová budova ICRC. Archeologický výzkum dále zachytil relikty staré nemocniční budovy, kterou lze vidět na plánech z počátku 20. století. Soustředil se však především na starší aktivity z období, kdy území patřilo ke klášteru dominikánek u sv. Anny, který byl založen na počátku 14. století a přetrval až do josefínských reforem v 80. letech 18. století. Tehdy byl zrušen a jeho budovy a pozemky se stávají základem pro postupnou výstavbu nemocnice u sv. Anny. Nejstarší aktivitou byla středověká vrstva (14. – 15. století), kterou lze označit za odpadní či za zahradní horizont. Dosadala na souvrství šedých povodňových hlín. Následovalo postupné zvyšování terénu během novověkého období. Zaznamenány byly dva liniové paralelně probíhající výkopy (hloubka 0,70 m, šířka 1,40 a 2 m). Jejich funkce nebyla blíže určena. Snad měly vymezovat centrální areál kláštera a chránit jej proti zaplavování vodou z nedalekého mlýnského náhonu (Černá, Zůbek 2012b).

ICRC, pohled na jednu z ploch výzkumu.

K. ú. Štýřice

Dvorského, parc. č. 207/33, 207/34, 218/3, 221/1, 221/2 (akce A76/2012). Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Úřad práce České republiky – Brno-město“. Hlavní etapa jeho terénní části se uskutečnila v letních měsících roku 2012.

Archeologický výzkum zachytil segment jižního břehu někdejšího meandru řeky Svatky, který byl regulován napřímen v době první republiky. Dokumentován byl dílčí řez břehem koryta a jeho výplněmi. Výzkum dále ověřil skladbu dochované svrchní části geologického podloží. Původní svrchní partie byly sneseny již v minulosti. Antropogenní aktivity středověkého či raně novověkého stáří nebyly zaznamenány. Po zavezení koryta byl terén uměle navýšen. Navážky obsahovaly movité nálezy, vypovídající především o městské kultuře 1. poloviny 20. století (Zůbek 2012b).

Vídeňská ulice, parc. 640/8, 640/17, 652/3, 652/6, 676/1, 678/1, 678/2, 679, 680 (akce A066/2012). Raný středověk, středověk, novověk. Město, předměstí, sakrální architektura. Záchranný výzkum.

V měsících červenci 2012 až lednu 2013 proběhl záchranný archeologický výzkum při stavbě obytného komplexu Vídeňská. Archeologický výzkum navazuje na I. etapu uskutečněnou v roce 2009. Výzkum není dosud laboratorně zpracován a doveden do nálezové zprávy, proto o něm bude referováno jen stručně.

Zkoumaná plocha se nachází při západní straně Vídeňské ulice mezi domy č. 16 a č. 26, na východním svahu Červeného kopce, spadajícímu k ulici Vídeňské.

Geologické podloží je v prostoru zkoumané lokality tvořeno kvarténními sprašemi a sprašovými sedimenty, které jsou uloženy na relikttech štěrku a štěrkopísků řeky Svatky. Svrchní část sprašového podloží je ukončena oranžovým prachovým sedimentem (slabě vyvinutá půda), na který nasedá holocénní půda typu hnědozemě (horizont A, B).

Ze starších výzkumů víme (Holub a kol. 2010, 426-427; Nerudová a kol. 2012, 591-627), že se z archeologického hlediska jedná a velmi významnou polykulturní lokalitu s osídlením od paleolitu po dnešek.

V závislosti na postupu skrývky byla plocha výzkumu rozdělena na plochy 01 až 04. Nejintenzivněji byla lokalita osídlena v období raného středověku, resp. v mladší době hradištní. Kromě jednoho pyrotechnologického zařízení, kterých již ze starších výzkumů známe na lokalitě více jak 20, byly zkoumány dvě zásobní jámy s vypálenými stěnami, které poskytly velmi bohatý mobiliář. Běžný keramický inventář střepového charakteru byl doplněn několika tyglíky, na některých střepích byly pozorovány struskovité nátavky. Společně s množstvím kamenů se stopami po opálení a výrazně uhlíkatým charakterem zasypu lze uvažovat o odpadu, který souvisí se zpracováním barevných kovů. Z druhé jámy bylo oproti tomu vyzvednuto množství zvířecích kostí. Bohatý mobiliář doplňují nálezy železných předmětů – přezky, nože, podkovy, ale i zlomek čepele meče a cele dochovaná radlice. Ve dvou případech snad byla zachycena i zahlobená stavba s otopným zařízením. Velice zajímavou situací je zjištěné palisádové ohrazení, které bylo zachyceno již výzkumem v roce 2009. Jedná se o dva žlábků s množstvím kúlových jamek, ve kterých byla původně zapuštěna palisádová konstrukce. Tyto žlábků byly ve dvou situacích přerušeny a zakončeny sloupovými jamami, což můžeme interpretovat jako vstup. Zda další dva zjištěné žlábků jsou pouze jednou z fází fungování opevnění, nebo se jedná o současný stavební prvek, zůstává otázkou. Vnitřní areál se nacházel východním směrem, tj. k ulici Vídeňské.

Potvrdila se i naše očekávání a podařilo se nám odhalit další část mladohradištního pohřebiště i s příslušející sakrální stavbou – rotundou. Výzkumy v roce 2009 a 2011 bylo odkryto 46 jedinců v 40 hrobových jamách. Nynějším výzkumem bylo exkavováno 388 jedinců. Hroby byly uspořádány v řadách a orientovány Z-V. Směrem k sakrální stavbě se pohřbívání zintenzivňovalo a v její bezprostřední blízkosti se hroby velmi často navzájem porušovaly. V těchto místech bylo také mnohem častěji pozorováno pietní složení kosterních ostatků staršího jedince po stranách mladšího. V některých hrobových jamách byly zjištěny zbytky dřev, pravděpodobně z rakví či pohřebních desek. Osobní výbava již není nijak výrazně bohatá – zjištěn byl pouze typický kruhový šperk – záušnice, spíše ojediněle skleněné korálky, prsteny, železný nožík a v několika málo případech i mince.

Nejzásadnější objev představuje sakrální stavba, která byla zjištěna v severovýchodním rohu plochy při stěně domu Vídeňská 16. Jedná se o orientovanou stavbu s osou apsidy mírně vychýlenou k severu. Ze stavby se dochovala část lodě, apsida byla již v minulosti zničena, pouze na severní straně byl patrný její náběh. Zachycen byl pouze neúplný negativ základového zdiva o mocnosti 20-40 cm. Vnitřní průměr rotundy je 6,0 m, síla zdiva 1-1,1 m (Merta – Sedláčková 2013).

Vídeňská, skupina pohřbů z 11. století.

Zjištěné pohřebiště fungovalo alespoň po jistou dobu současně se sakrální stavbou, na což ukazuje i shodná orientace většiny hrobů s rotundou. Některé archeologické situace však naznačují, že v okolí rotundy se pohřbívalo i po jejím zániku při respektování sakrálního prostoru bývalé stavby během 12. století. Tomu se však již nedělo na konci 13. století, kdy západní část rotundy byla porušena dřevohliněným domem sloupové konstrukce a četnými dalšími zásahy. Zapomenuto nebo nerespektováno bylo i pietní místo pohřebiště, jak ukazují četné nálezy lidských kosterních zbytků z druhotných poloh již ze situací 14. století.

Osídlení vrcholného a pozdního středověku nebylo nijak výrazné a soustředilo se výhradně na prostor při ulici Vídeňské. Kromě výše zmíněných situací se podařilo prozkoumat 4 sklípky orientované severojižním směrem. Ve dvou případech se pravděpodobně jednalo o lochy, přičemž zánik některých z nich můžeme předběžně zasadit až do období novověku. Tomuto období lze přiřknout i některé další, avšak nečetné situace. Výrazná aktivita z 19. století byla zachycena v horní části plochy 01. Jednalo se o rozsáhlou výkopovou aktivitu s množstvím různorodého odpadu, včetně např. celého slévačského tyglíku a množství struskového odpadu. Kamenná studna na ploše 02 zanikla pravděpodobně až v 60. letech minulého století, její vznik však lze předpokládat mnohem dříve.

Vídeňská, základy rotundy v superpozici se základy domu z poloviny 13. století.

k.ú. Veverí

Cihlářská, parc. č. 1275 (akce A030/2012). Město. Záchranný výzkum.

Cihlářská ulice se nachází severně historického jádra města a tvoří v půdoryse velmi výraznou úhlopříčnou dominantu jinak pravouhle rozparcelované části města. Výkopové práce trasy plynovodu zasáhly celou délku ulice Cihlářská při obou uličních čarách. Nadmořská výška povrchu zkoumaného území se pohybuje okolo 218,00 – 222,00 m.n.m. Zkoumaná lokalita se nachází na mírném východním svahu spadajícím k toku říčky Ponávky v prostoru Lužáneckého parku. Geologické podloží je tvořeno kvartérní sprašovou návějí a naléhajícím půdním pokryvem v podobě vivinutého holocenního půdního typu. V současné době se lokalita nachází zcela v městské zástavbě.

Zkoumaná plocha se nachází na katastru bývalého středověkého brněnského předměstí, tzv. Nové ulice (později Velká Nová ulice, Grosse Neugasse, dnešní Lidická). Ta vznikla patrně již ve 13. století usazováním brněnských měšťanů na královské půdě severně od osídlení před Běhounskou bránou. Rozvinula se jako oboustranná ulicovka podél komunikace směrem ke Královu Poli, která dále pokračovala na Černou Horu, Svitavy a odtud do Čech (od roku 1752 zde byla budována nová císařská silnice). Východní okraj zahrad domů ve Velké Nové ulici vymezila inundace říčky Ponávky, později zatopená Městským rybníkem. Při západní straně Nové ulice měli majetky i měšťané a drobná šlechta (také kartuziánský klášter). Po zrušení jezuitského řádu roku 1773 připadla východní část Nové ulice studijnímu fondu (jezuitská zahrada – pozdější Lužánky – byla roku 1786 darována císařem Josefem II. Brňanům a roku 1788 zpřístupněna veřejnosti). Roku 1826 získal po koupi řeckovického

panství příslušné pozemky v Nové ulici Josef Schindler. Roku 1850 bylo toto předměstí připojeno k Brnu (*Kuča 2000, 574*).

Původní cesta spojující Velkou Novou ulici s cihelnami ležícími západně dostala své jméno r. 1844. Pojmenována byla příznačně Zieglergasse (Cihlářská) a tento název si uchovala dodnes (Flodrová 1997, 47). Původně byla ulice Cihlářská vedena až k trase ulice Kotlářská, v současné podobě je zkrácena. Lze uvažovat, že osa Cihlářské ulice je vedena v trase přímé cesty do Medlánek a k Tišnovu, která zde existovala již ve středověku a oddělovala se od Velké Nové ulice těsně před jejím koncem (*Kuča 2000, 579*). Vzhledem k výhodnému geologickému podloží vznikaly již od období středověku severně městských hradeb četné cihelny. Nejstarší cihelna při Cihlářské ulici je patrná snad na plánu I. vojenského mapování z let 1764-1768 (resp. 180-1783). Zde je však již bez označení znázorněn pouze terénní zářez případného hliníku. Další cihelna vznikla pravděpodobně v zápětí severozápadně v prostoru pod Botanickou ulicí v místě dnešního Masarykova domova mládeže. Existovala ještě po polovině 19. století. Od poloviny 19. století začíná také vznikat zástavba podél ulice. Při západní straně ulice vyrůstaly budovy rozličných podniků, nacházela se zde výroba kávových náhražek, tabáková výroba, později i sladovna. Tehdejší ulice byla výrazně užší než současná a lze předpokládat pouze jednoduchou přízemní zástavbu. Ta přetrvávala až do období kolem roku 1900 kdy v jižní části počaly vyrůstat nové nájemní domy. Většina zástavby Cihlářské ulice však nahradila starší domy až v průběhu 20. a 30. let 20. století.

Archeologický výzkum v prostoru Cihlářské ulice probíhal formou dohledu nad výkopovými pracemi liniových tras plynovodu.

Výkopové práce narušily povětšinou intaktní geologické podloží, místy však porušovaly pozůstatky lidské činnosti. Jedná se především o narušená zdiva datovatelná do průběhu 19. století, tedy do období vývoje první fáze zástavby podél ulice Cihlářské. V jižní části ulice, při ulici Lidická byl dokumentován relikt sklepa zaklenutý valenou cihelnou klenbou realizovanou z kolkovaných cihel. Lze jej tak datovat do druhé poloviny 19. století. Další pozůstatky cihelné zástavby byly zachyceny v prostoru před domem Cihlářská 15 a 15a a v prostoru před domem Cihlářská 24. Zdiva pozorovaná v úseku označeným číslem 2 můžeme považovat za zdiva domů Zieglergasse 9 a 11 patrných v plánech 19. století.

V severní části ulice bylo také pod současnou komunikací zachyceno dláždění povrchu ulice. Jedná se pravděpodobně o dočasné či provizorní dláždění ulice z doby jedné z jejích výrazných dostaveb (snad až ze 30. let 20. století). Bylo realizováno z lomového kamene a betonových bloků.

Při západní straně ulice nebylo v úseku od č.o. 15 po budovy Masarykova studentského domova zjištěno žádné geologické podloží. Profil výkopu sestával z navážek. Lze uvažovat, že se jedná o zasypanou část hliníku nejstarší cihelny situované při ulici Cihlářská již někdy v 18. století. Ukončení případného hliníku cihelny je známo z výkopu vodovodu v úrovni průjezdu do objektu Masarykova studentského domova.

Pionýrská ulice, p.č. 777/1 a 777/4 (akce A051/2011). Novověk. Město. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí vodovodu a vozovky byl v letech 2011 a 2012 v prostoru Pionýrské ulice proveden záchranný archeologický výzkum (*Dejmal 2012*). Sledované výkopy se nacházely v celé délce ulice.

Ve výkopu vodovodu a šachtách v severovýchodní části ulice, která se nachází v údolí řeky Ponávky, byly dokumentovány mocné recentní navážky. Ty byly možno sledovat přibližně až po úroveň domu Pionýrská č.p. 15. V dolní části ulice, v místech nejhlubších výkopů, byly zaznamenány fluviální sedimenty vzniklé patrně usazováním sedimentu v bývalém Špilberském rybníku. Pod nimi se nacházely původní fluviální sedimenty říčky Ponávky.

Ve výkopech v střední a horní části ulice, pak byl dokumentován poměrně mocně vyvinutý půdní typ, který dosahoval mocnosti 60-120 cm. Nejmocněji vyvinut byl v prostoru křižovatky Pionýrská, Lidická, Štefánikova a Kotlářská. Pod půdním typem se nacházela sprašová návěj.

Z antropogenních situací byl nejdůležitější objev pozůstatků úvozové cesty s.s.j. 1, která pravděpodobně procházela okolo původního Karlova dvora, který se nacházel přibližně v místech dnešní hlavní budovy v parku Lužánky, dále do Králova Pole. Trasa cesty šla přibližně kolmo na dům č.p. 245 a projevovala se jako výkop s vyježděnými kolejiemi na svém dně. Šířka komunikace se pohybovala okolo 10 m. V pozdějších obdobích byla komunikace několikrát zpevňována štětováním. Že cestu hojně využívali koně dokládá i nález dvou

ztracených podkov. Komunikaci se nepodařilo blíže datovat a nejspíše spadá až do období raného novověku.

Další dokumentovanou antropogenní situací byl drobný objekt s.j. 500, který byl nalezen v horní části ulice. Přestože se drobný objekt nepodařilo datovat, náleží patrně starším sídlištním situacím.

Snad, až s výstavbou domů na dnešní Pionýrské ulici souvisí nález vápenné jámy s.s.j. 2. Ta pravděpodobně sloužila k uložení a snad i vyhašení vápna poblíž staveniště. Jáma byla dělena zdí na dvě samostatné části a její rozměry byly ? x 5 x 1,2 m.

Žádné přesvědčivé doklady staršího osídlení ani pohřebních aktivit se ve sledovaných výkopech nepodařilo objevit.

k.ú. Zábrdovice

Koliště, Vlhká, parc. č. 633/5, 633/6, 653, 654, 674 (akce A118/2012). Město. Záchranný výzkum.

Zjišťovací archeologický výzkum v prostoru proluky mezi ulicemi Koliště a Vlhká v k.ú. Zábrdovice byl vyvolán záměrem investora na výstavbu polyfunkčního objektu v tomto prostoru. Zjišťovací archeologický výzkum byl realizován z důvodu zjištění nálezové situace v prostoru budoucího staveniště.

Území se nachází nad soutokovou částí Svitavy a Ponávky, v povodí Ponávky. Geomorfologicky se jedná o plochou říční nivu na pravobřeží Svitavy. Je částí nejsevernějšího ukončení Dyjskosvratecké nivy (*Demek a kol. 1987, 61, 88, 175*). V podrobnějším členění jde o území Brněnského úvalu (*Krejčí 1993, 133, 168*). Zkoumaná lokalita se tedy nachází v říční nivě Ponávky. Říčka v minulosti protékala přímo středem dotčeného území, a to až do druhé poloviny 20. století. V průběhu druhé poloviny 19. století bylo koryto překlenuto.

Prostor, kde se archeologický výzkum odehrál, byl od středověku součástí předměstské struktury Brna. Od 13. století se totiž kolem města začal utvářet v podstatě souvislý prstenec předměstí, která spadala pod pravomoc městské jurisdikce. Žili zde především provozovatelé hlučných či jinak obtěžujících řemesel, dále řemeslníci, jejichž obživa byla spojena se zemědělskou výrobou a nechyběla samozřejmě městská chudina. Podobně jako vnitřní město, také předměstská zástavba se ve 14. století dělila do čtyř čtvrtí. Území, kterého se dotkl archeologický výzkum, bylo součástí druhé předměstské čtvrti (*Secundum quartale extra civitatem*), která se též nazývala Před Měninou branou (*Extra Menesensem*) nebo Koželužská (*Quartale Cerdonum*). K polovině 14. století se tu mimo jiné jmenují ulice Jirchářská (*Platea Irchariorum*) a Koželužská (*Platea Cerdonum*) (blíže např. *Vičar 1966, 231*). To společně s alternativním označením celé čtvrti napovídá, co asi bylo dominantní, i když samozřejmě nikoli jedinou obživou obyvatel tohoto předměstí. Pro zpracování kůží zde ostatně byly příhodné podmínky. Jedna z nejdůležitějších vstupních položek výrobního procesu, voda, se totiž nacházela v těsné blízkosti v podobě říčky Ponávky. Ta z východní strany vymezovala hranice předměstí. Jihovýchodně od něj se pak vlévala do Svitavy. Od Branky v ústí dnešní

Edison, pohled na sondy při ulici Vlhké, v popředí těleso zatrubnění Ponávky.

Kobližné ulice vedla ve středověku směrem k Cejlu ulička Provaznická. Od 40. let 14. století je v pramenech zmiňována s Ponávkou souběžná ulice Koželužská, jakož i Pekařská směřující asi k Ponávce. Jde zhruba o úsek ulic Koliště/Benešova přibližně mezi Křenovou a Cejlem resp. náměstí Malinovského. Za pokračování Koželužské ulice směrem k Brance na pravém břehu Ponávky považuje O. Vičar uličku Jirchářskou. Konečně lze zmínit ojediněle zmíněnou uličku Žabí dokládající existenci mokřin u Ponávky.

Na základě berního rejstříku z roku 1348, lze předpokládat, že na druhém předměstí stálo 127 domů (*Mendl 1935, 59*). Rozlohu předměstí v té době rekonstruoval O. Vičar na 12 hektarů (*Vičar 1966, 271*). 15. století znamenalo pro brněnská předměstí útlum vývoje. V důsledku husitských a pak česko-uherských válek totiž došlo k jejich výraznému poškození a redukci zástavby. V průběhu 16. století sice docházelo postupně k novému rozvoji předměstí, ten ovšem nedosáhl předhusitské úrovně (*Kuča 2000, 55-58*). Do poloviny 17. století pak bylo pro předměstské osídlení nepříznivé zesilování městského opevnění, avšak naprostou katastrofu představovalo dvojí švédské obléhání v letech 1643 a 1645 a následná přeměna Brna na barokní pevnost (*Kuča 2000, 79*).

Ke starší historii území se lze vyjádřit pouze na základě výsledků archeologických výzkumů. V nejbližším okolí jich proběhlo v minulosti několik. V roce 1983 dokumentovali pracovníci Archeologického ústavu Československé akademie věd v Brně stratigrafii úseku výkopu pro teplovodní potrubí na ulici Spálené (*Procházka 1985, 70*). Další akce realizovali v roce 1988 na Uhelné (pod nádražím) a Úzké ulici (v blízkosti tehdejšího obchodního domu Prior) (*Procházka 1991, 67*). V roce 1995 se uskutečnil výzkum v souvislosti s rekonstrukcí kanalizačního sběrače Rooseveltova – Uhelná. Mimo jiné byly dokumentovány také výkopy na ulici Spálené. Výzkum zajišťoval Ústav archeologické památkové péče Brno (*Geislerová, Procházka 1995*). V roce 1997 proběhl výzkum na části parcely, kde stával hotel Metropol (Dornych 5 – Mlýnská 2). Výzkum provedlo Moravské zemské muzeum v Brně. Dosud však není zpracován. Počet archeologických výzkumů výrazně vzrostl na počátku 3. tisíciletí. Jednalo se o akce prováděné společností Archaia Brno, o. p. s. V roce 2001 a 2002 se uskutečnily záchranné výkopy na ulici Dornych a Spálená v souvislosti s výstavbou kolektorů (akce č. A174/2001 – *Zůbek 2002*, akce č. A006/2002 – *Zůbek 2003b*). Další se realizovaly v rozmezí let 2001 až 2004 v prostoru kolem ulice Trnité. Vyvolány byly hlavně přestavbou areálu bývalé továrny Vaňkovka a budováním trasy kolektoru (akce č. A088/2002 – *Zůbek 2004a*, akce č. A010/2003 – *Holub, Sedláčková 2004*, akce č. A021/2003 – *Zůbek 2004b*, akce č. A044/2003 – *Zůbek 2004c*, akce č. A101/2003 – *Zůbek 2004d*, akce č. A114/2003 – *Zůbek 2004e*, akce č. A051/2004 – *Zůbek 2004f*). Nejnovější výkopy proběhly v letech 2006 a 2007 při výstavbě bytovného domu na Přízově ulici 4-6 (*Sedláčková, Zůbek 2008*), při budování měřírny na Spálené ulici v roce 2008 (*Zapletalová 2008*) a v rámci výstavby dvou domů v ulici Mlýnská (*Zůbek 2010*). Na sever od zkoumaného území bylo zjištěno především bohaté pravěké osídlení v prostoru pod objektem současného centra IBC (*Čižmář – Geislerová – Unger 2000, 146*) a dále bylo realizováno několik drobných archeologických výzkumů v okolí ulic Bratislavská a Stará (*Holub 2005; Holub, Zůbek 2002; Zůbek 2003c, Holub 2012a, Holub 2012b*).

První doklady osídlení prostoru přinesly archeologické výkopy pro mladší dobu kamennou – Neolit. Neolitické osídlení kultury s lineární a moravskou malovanou keramikou bylo zachyceno v oblasti ulic Bratislavská a Stará. Další osídlení pak můžeme sledovat v průběhu pozdní doby kamenné – eneolitu – cca 4000 až 2000 let před Kristem (*Holub, Sedláčková 2004, Geislerová, Procházka 1995, Zůbek 2004d, Sedláčková 2007*). V prostoru pod dnešním objektem IBC v ulici příkop bylo zachyceno i výrazné osídlení starší a střední doby bronzové (*Čižmář, Geislerová, Unger 2000, 146*). Sídlně atraktivní byla oblast také v pozdní době bronzové. Tehdy se zde usadil (přibližně 1000 let před Kristem) lid kultury popelnicových polí. Následovalo osídlení ze starší doby železné (halštatské, přibližně od 750 let před Kristem) a poté se zde usídlili též Keltové (*Zůbek 2002, Zůbek 2003, Sedláčková 2007, Sedláčková – Zůbek 2008*). Především osídlení doby železné se výrazně projevilo opět v prostoru pod současnou budovou IBC, kde bylo prozkoumáno i 14 hrobů Horákovské kultury (*Čižmář – Geislerová – Unger 2000, 146*). Prostor osídlili rovněž naši slovanští předkové. Není vyloučeno, že se zde objevili už v 6. století (*Sedláčková – Zůbek 2008*), zcela jednoznačně se zde však usadili v 8. století. Prokázal to výzkum z roku 2001 na Spálené ulici (akce č. A174/2001 – *Zůbek 2002*). Pro brněnský prostor jsou to zcela unikátní doklady. Navíc zde bylo zjištěno v podstatě kontinuální osídlení lokality od 8. do 13. století. Archeologické výkopy pak samozřejmě zachycovaly pozůstatky středověkých a novověkých sídlištních aktivit

souvisejících s životem předměstských čtvrtí (k tomu především *Zůbek 2002, 2003b, Sedláčková – Zůbek 2008*).

Nálezovou situaci sledovanou zjišťovacím archeologickým výzkumem na lokalitě můžeme rozdělit do dvou celků. Poznatky o vývoji levobřeží a pravobřeží Ponávky jsou zcela odlišné. Zatímco levý břeh říčky nebyl dle výsledků zjišťovacího archeologického výzkumu v průběhu středověku osídlen a nacházely se zde spíše periodicky zaplavované mokřadní louky, na pravobřeží se vyvíjí minimálně od druhé poloviny 13. století výrazné předměstské osídlení.

Archeologickou a geologickou situaci na levém břehu řeky, při ulici Vlhá postihla dokumentace a exkavace **plochy A**. V rámci ní bylo položeno 5 sond (S1-S5), ve kterých byla zjištěna v podstatě totožná situace. V povrchu sledované plochy byla dokumentována základová zdiva novověké zástavby (s.j. 918, 919, 920, 921), datovatelná snad do průběhu 19. století. Strojně byla odstraněna vrstva novověkých navážek na niveletu cca 200,30. Ještě první exkavované úrovně v realizovaných dílčích sondách byly novověké s četným zastoupením archeologických nálezů, především keramiky. Jejich vznik a s tím spojený nárůst terénu lze datovat do 17. století. Navezeny byly patrně záměrnou lidskou činností. Nižší položené uloženiny v rámci sond S1 – S5 vznikly patrně již záplavovou činností Ponávky, tedy bez lidského přičinění, a tvoří nejmladší úrovně říční nivy. I tyto dokumentované uloženiny obsahují archeologický materiál a můžeme je na základě nálezů keramiky datovat ve vyšších úrovních do 16.-17. (s.j. 158, 141, 101), v nižších pak do 13.-14. století. Jakožto reziduum se v rámci s.j. 139 a 138 objevili zlomky mladohradištní keramiky.

Na pravém břehu Ponávky byly pro potřeby výzkumu vyhloubeny dvě plochy (B a C), ve kterých bylo realizováno 6 sond (S6-S11). V **ploše B** byly z úrovně cca 200,25 exkavovány sondy S6 a S7, které přinesly velmi zajímavé informace o středověkém a novověkém osídlení dané oblasti a také zásadní informace o úpravách břehů Ponávky.

V rámci sondy S6 byly zachyceny nejzásadnější archeologické situace v souvislosti s úpravami břehu Ponávky. Bylo prokázáno, že tok Ponávky se drží od 13. století ve stejném korytě. Nejmladší úpravy břehů jsou prokázány v průběhu 17.-18. století. Jedná se o uloženinu s.j. 135 vyplňující břeh s.j. 508 (s.s.j. 005). Z tohoto období pochází také datovaný konstrukční prvek vypažení břehu Ponávky s.j. 907/1. Dendrochronologicky je datován do období po roce 1746 (Kolář 2012). Starší úpravy břehu reprezentuje s.s.j. 006. Výkop (hrana břehu) s.j. 501 je vyplněn uloženinou s.j. 124. Tyto úpravy břehu zanikají v průběhu 16. století. Dataci podporují dendrochronologická data dřevěných prvků konstrukce 907 č. 2 a 10 a to do let 1536-37, resp. 1544-54 (Kolář 2012). Jako stratigraficky starší navazuje další úprava břehů s.s.j. 008, ke které náleží zjištěná úroveň terénu s.j. 152. Tyto situace lze datovat do 14. století, s čímž opět korelují dendrochronologická data dřevěných konstrukčních prvků zpevňujících břeh. Jedná se o prvky starší konstrukce úpravy břehu s.j. 922 č. 1, 2, 3 a 9. Jsou datovány do období po roce 1314, 1275, 1286 resp. 1258 (Kolář 2012). Výraznou úpravu břehu Ponávky v podobě konstrukce 922 lze tak klást na počátek 14. století. Nejstarší zjištěnou úpravou břehu Ponávky je pak konstrukce s.j. 908. Její dubové dřevěné prvky však neměly dostatek letokruhů pro dendrochronologické datování. Stratigraficky však musíme uvažovat o jejím datování do druhé poloviny 13. století, není vyloučeno ani datování kolem jeho poloviny. Zahrocené kůly o průměru cca 5-10 cm byly zapuštěny hluboko do terénu (s.j. 185, 191) a v jejich původně nadzemní části byly tlakem zeminy břehu zlomeny a vyvaleny do koryta Ponávky. Z úrovně s.j. 191a 185 byla získána keramika 13. století. Ze stratigraficky starších úrovní s.j. 187 a 192 nebyl získán žádný datovatelný materiál. Přitom právě tyto uloženiny by byly zásadní pro datování počátku vrcholně středověkého osídlení lokality. V současné době tak musíme konstatovat že osídlení v této oblasti spojené s nejstaršími úpravami břehu Ponávky počíná snad někdy v období kolem poloviny či po polovině 13. století a plně je již rozvinuto v průběhu jeho druhé poloviny. Z povrchu vrstev 152 a 181 byly zachyceny dva objekty (s.s.j. 007 a 009) představující sloupové jámy a dokládající lehkou dřevěnou zástavbu v tomto prostoru v období středověku.

Z řezu P27 v jižní stěně sondy S6 byly odebrány dva boxy uloženin pro posouzení dochování makrozbytků ve zvodnělém prostředí a vyhodnocení archeobotanického potenciálu lokality. Z odebraných vzorků byla získána řada makrozbytků pro posouzení vývoje vegetace na lokalitě. Podíl makrozbytků stoupá s lepšími podmínkami pro jejich dochování na bázi řezu. Kromě typické rumištní vegetace lze zmínit především výskyt semen drobných bobulovin indikující výskyt fekálií a domácího odpadu jiného charakteru. Jedná se o semena jahodníku obecného, fíkovníku smokvoně, maliníku a révy vinné. V odebraných vzorcích bylo zjištěno 16

taxonů dřevin. Zlomky dřevin opět nabývají na četnosti směrem k bázi exkavované sondy. Zatímco v případě zlomků dřevin sledujeme výskyt lokálních druhů náležejících nivě Ponávky (olše, bříza, topol, vrba), v případě uhlíků je patrné hospodářské využití dřev, kdy převládají „topné“ druhy (dub, buk, habr, bříza, olše; Kočár – Kočárová 2013).

Velice zajímavá archeologická situace byla také dochována v sondě S7. Nejmladší aktivity lze datovat do období 17.-18. století a jedná se o objekt vápenné jámy s.s.j. 002. Přibližně do stejného období lze také datovat zásyp objektu s.s.j. 001. Jedná se o čtvercový výkop, na jehož dně byl zachycen a vyzvednut trámový dřevěný rošt. Vzhledem k velké četnosti kamenů při dně objektu můžeme uvažovat, že se jedná o základ pilíře, jehož hmota byla již v minulosti rozebrána na stavební materiál. Dřevěné prvky roštu s.j. 909 byly dendrochronologicky datovány do období po roce 1416 a 1439 (č. 1 a 2) resp. 1515 a 1518 (č. 3 a 4; Kolář 2012). Rozptýlené data odkazuje na druhotné užití dřevěných prvků do základového roštu. V případě dat 1. poloviny 16. století je však možné, že vyjadřují období skutečného vzniku konstrukce.

Zásyp objektu s.j. 176 a 148 pak poukazuje na období jeho zániku v průběhu 17. století. Další aktivitou náležející 17. století byla v tomto prostoru jáma s.s.j. 003. Ve dně kruhového výkopu s.j. 502 byl po jeho obvodu vyhlouben mělký žlábek. Stěny byly utěsněny třetihorním jílem (s.j. 143) a dno vydřeveno dřevěnými prvky – deskami (s.j. 906). Ty byly dendrochronologicky datovány do období po roce 1677, resp. 1683 (906/2, 906/3; Kolář 2012). V případě jámy s.s.j. 003 musíme nezbytně uvažovat o jejím využití v rámci řemeslné výroby a zpracování kůží.

Edison, sonda na západní straně Ponávky, preparace vydřeveného břehu vodoteče z poloviny 13. století.

Všechny tyto novověké aktivity byly zahlobeny do terénu narůstajícího v tomto prostoru v období středověku. V rámci řezů sondy S7 byly dokumentovány a exkavovány dva solitérní stratigrafické sledy, které lze jen těžko ztotožnit. Jednotný charakter má až nejstarší zachycená uloženína s.j. 162.

V severní části plochy staveniště byla realizována pro potřeby zjišťovacího archeologického výzkumu **plocha C**. V jejím rámci byly hloubeny 4 sondy S8-S11. Nálezová situace se jevila oproti ploše B poněkud odlišně. Stěžejní část uloženin zkoumaných v rámci plochy C je datována do průběhu 15.-16. století.

V sondě S8 byla zachycena obdobná situace jako v ploše B, sondě S6. Relikty břehu Ponávky nebyly však natolik kvalitně dochovány. Zachyceny byly pouze sporé pozůstatky konstrukce s.j. 923. Dva vyzvednuté relikty dřevěných prvků zpevnění břehu nebylo možné dendrochronologicky datovat (Kolář 2012). Nejmladší archeologické situace zde lze datovat do 16. století.

V rámci sond S9 – S11 byla zjištěna v podstatě totožná stratigrafická situace mocného nárůstu terénu v průběhu 15. a 16. století. Na bázi sledovaných sond byly zjištěny pozůstatky osídlení druhé poloviny 13. a 14. století. Starší osídlení nebylo zachyceno. Sondy byly hloubeny na povrch spodní vody, přičemž směrem od koryta Ponávky se hladina vody výrazně snižovala. V rámci sondy S10 byla z povrchu vrstvy s.j. 223 zachycena sloupová jáma s.s.j. 013. Jinak nebyly v ploše C zjištěny žádné zahlobené objekty.

Archeologický výzkum v prostoru budoucího staveniště Edison Center zjistil bohaté historické osídlení. Režim celého prostoru v minulosti výrazně ovlivňovala říčka Ponávka, která protékala ve směru sever – jih středem budoucího staveniště. Dodnes je dochováno klenuté koryto s.j. 900 vybudované nad říčkou ve druhé polovině 19. století.

V ploše A, na levobřeží Ponávky, byly zachyceny pod vrstvami novověkých navážek nivní sedimenty související s geologicky velmi mladou činností toku. Levý břeh Ponávky tvořily historicky pravděpodobně periodicky zaplavované mokřadní louky, v průběhu středověku a

novověku nebyl zřejmě trvaleji osídlen. Pravěké osídlení v nivních uloženinách nelze vyloučit, nebylo však dosaženo potřebné hloubky výkopu, aby bylo potvrzeno.

V ploše B a C bylo zjištěno intenzivní osídlení 13.-17. století. Nejzásadnější archeologické situace tvoří zjištěné úpravy břehů Ponávky, především sondě S6. Dendrochronologicky můžeme nejstarší aktivity vydřevení břehů datovat do druhé poloviny 13. století (Kolář 2012), stratigraficky níže se však nachází ještě jedna fáze břehů, jejíž konstrukční prvky v současné době nelze datovat. To poukazuje na intenzivní hospodářské využití daného prostoru a výrazné úpravy terénu a břehů říčky již kolem poloviny 13. století. Nepatrné pozůstatky středověké zástavby se projevují v podobě sporadicky zachycených sloupových jam. Výraznější pozůstatky zástavby druhé předměstské čtvrti můžeme očekávat v prostoru těsně přiléhajícím ulici Koliště a dále při ulici Cejl. Výraznou aktivitu, patrně řemeslného původu jsme zachytili v sondě S7. Ta je datována do průběhu 16 - 17. století a to s podporou dendrochronologických dat (Kolář 2012). Využití dané oblasti pro kůzpracující řemesla napovídá i složení osteologického materiálu s drtivou převahou zástupců ovcí, koz a skotu. Osteologické vyhodnocení prozatím není ještě zcela dokončeno.

Koliště 19, parc. č. 556/7 (akce A072/2012). Novověk. Město. Záchraný výzkum.

Nálezová situace sestávala z jednoho dokumentovaného profilu v severní stěně výkopu pro odvlhčení budovy. Pod úrovní dokumentovaných navážek s.j. 101-104 se nacházela cca 0,6 metru mocná vrstva s.j. 100. Ta naléhala přímo na vyvinutý půdní typ. Z nálezové situace nebyl získán žádný keramický materiál, který by umožnil její datování.

Sledovaná mocnost holocenního půdního typu činila minimálně 0,5 metru. Navazující uložení s.j. 100 může představovat velice mladý nivní sediment. S.j. 101 souvisí snad s komunikací a následné uložení s.j. 102-104 představují navážky.

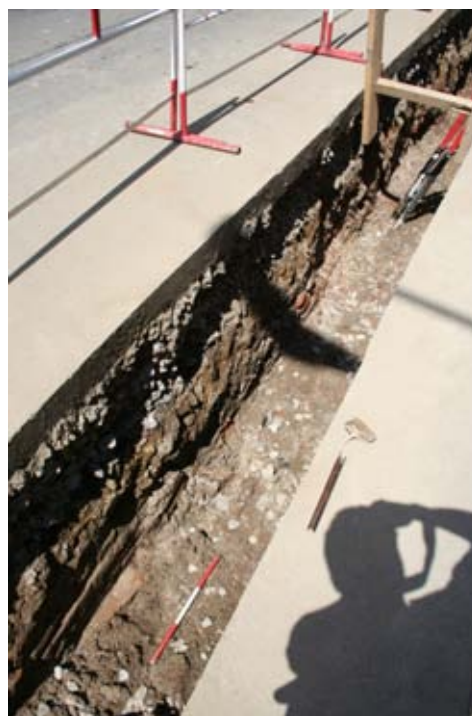
Zásadní informace získaná archeologickým výzkumem tak souvisí se zjištěním úrovně geologického podloží a jeho skladbou.

Příkop, parc. č. 534 (akce A032/2012). Město. Záchraný výzkum.

Výkopové práce trasy plynovodu zasáhly v podstatě celou délku ulice Příkop při její východní uliční čáře. Přípojky plynovodu byly realizovány překopy i příčně přes ulici. Nadmořská výška povrchu zkoumaného území se pohybuje okolo 207,00 m.n.m. Zkoumaná lokalita se nachází na mírném jihozápadním svahu probíhající od Černých Polí až do říční nivy řeky Svitavy. Ze západní strany je ohraničena nivou Ponávky, v jejíž trase dnešní ulice Příkop zhruba probíhá. Geologické prostředí je tvořeno nivními sedimenty a kvartérní sprašovou návějí na niž naléhá vyvinutý půdní horizont.

Lokalita je situována východně středověkého jádra města Brna. Ve 13. století vyrostlo nedaleko osídlení nazývané Ponava, uváděné pod tímto jménem roku 1306. Šlo o ves, která nepodléhala pravomoci městské jurisdikce. V letech 1348 a 1360 se poprvé uvádí pod jménem Cejl (Linea). Jméno pochází z německého Zeile „řada“ – osada jejíž domy jsou postaveny v řadě podél ulice. Jméno i charakter ulice svědčí pro jednotný kolonizační počín, který snad vznikl jako pokračování původní Ponavy, kterou lze předpokládat v bezprostřední územní vazbě na potok Ponávku (Kuča 2000, 317, 321). Roku 1788 vzniká v této oblasti předměstí nazvané na počest Josefa II. Josefov. Jeho katastr byl určen výměrou bývalé Jezuitské zahrady, která přiléhala k východnímu břehu Ponávky pod hrází Hutterova rybníka (Kuča 2000, 374). V konečné podobě byl Josefov tvořen čtyřmi navzájem kolmými ulicemi (dnes Příkop, Stará, Příční a část Bratislavské; Kuča 2000, 83).

Ulice vznikla již v závěru 18. století pod názvem Josefstädter Graben (Josefovský příkop). Již roku 1867 se jmenovala Ponawka-Gasse. K původnímu názvu Josefský příkop, resp. Příkop se ulice navrátila až po roce 1945 (Flodrová 1997, 196).

Trasa výkopů v ulici Příkop.

Výkop plynovodu byl veden ve stávající trase dosavadního vedení. Nenarušené archeologické situace tak nabízely pouze řezy hloubenou rýhou. V dokumentovaných řezech byly zjištěny cihelné konstrukce náležející dnes již snesené zástavbě vzniklé v tomto prostoru v závěru 18. a v průběhu 19. století. Na soutisku historického a současného katastrálního plánu je patrné, že zhruba v trase plynovodu probíhala západní obvodová zeď zástavby při ulici Bratislavská a navazující parcelní zeď až po budovu Ponawka 13. Základová zdiva budovy Ponawka 13 byla v trase plynovodu taktéž pozorována, nebyla však blíže dokumentována. Fotograficky byl dokumentován pouze částečný úsek ohradní zdi.

Vzhledem k realizované hloubce výkopů byly archeologickým výzkumem zjištěny na lokalitě pouze nejmladší možné zachytitelné aktivity (zástavba 19. století). Starší antropogenní činnost nebyla vzhledem k situování lokality v nivě řeky Ponávky zachycena, i když ji lze zcela oprávněně předpokládat.

Stará 12, parc. č. 435 (akce A034/2012). Město. Záchranný výzkum.

Zkoumaný prostor se nachází v západní uliční čáře ulice Stará. Nově budovaný objekt nahradí jeden z posledních přízemních domů náležejících starší zástavbě ulice, která masově zanikala při budování nájemních domů na přelomu 19. a 20. století. Nadmořská výška povrchu zkoumaného území se pohybuje mezi 206,50 – 207,20 m.n.m. Zkoumaná lokalita se nachází na mírném jihozápadním svahu probíhajícím od Černých Polí až do říční nivy řeky Svitavy. Geologické prostředí je tvořeno kvartérní sprašovou návějí na niž naléhá vyvinutý půdní horizont.

Lokalita je situována východně středověkého jádra města Brna. Ve 13. století vyrostlo nedaleko osídlení nazývané Ponava, uváděné pod tímto jménem roku 1306. Šlo o ves, která nepodléhala pravomoci městské jurisdikce. V letech 1348 a 1360 se poprvé uvádí pod jménem Cejl (*Linea*). Jméno pochází z německého Zeile „řada“ – osada jejíž domy jsou postaveny v řadě podél ulice. Jméno i charakter ulice svědčí pro jednotný kolonizační počín, který snad vznikl jako pokračování původní Ponavy, kterou lze předpokládat v bezprostřední územní vazbě na potok Ponávku (*Kuča 2000, 317, 321*). Roku 1788 vzniká v této oblasti předměstí nazvané na počest Josefa II. Josefov. Jeho katastr byl určen výměrou bývalé Jezuitské zahrady, která přiléhala k východnímu břehu Ponávky pod hrází Hutterova rybníka (*Kuča 2000, 374*). V konečné podobě byl Josefov tvořen čtyřmi navzájem kolmými ulicemi (dnes Příkop, Stará, Příční a část Bratislavské; *Kuča 2000, 83*). Při výrazné přestavbě čtvrti v závěru 19. a první třetině 20. století byla ulice Stará v její východní části rozšířena posunutím uliční čáry. Po zhruba 100 letech tak v tomto prostoru zanikají poslední dochovaná torza architektury upomínající na podobu ulice Stará v 19. století před výstavbou činžovních domů (naposledy Stará 22, nyní stará 12). Na tomto místě je třeba upozornit na nutnost maximální dokumentace stávající zástavby před její demolicí.

Ulice Stará se před polovinou 19. století (1844) nazývala Obere Quergasse – Horní Příční, od r. 1867 nesla název Köffilerova. Jako Stará je poprvé nazvána r. 1919, v období druhé světové války se jí opět vrátil název Köffilergasse a po roce 1945 Stará (*Flodrová 1984, 163*).

V období středověku a novověku bylo území využíváno jako zázemí předměstské osady Cejl. Tak je to patrné i na plánu a vedutě H. B. Bayera a H. J. Zeisera z období kolem poloviny 17. století. První osídlení můžeme v celé oblasti hledat až po založení Josefova r. 1788. Z této doby mohou pocházet i nejstarší archeologické nálezy. Jedná se především o odpadní jímku s.j. 500. Byla hloubena na oválném půdoryse o rozměru 2,9 x 2,1 metru. Původní

Stará 12, výzkum novověké odpadní jímky.

hloubka dosahovala okolo 2,1 metru. Archeologicky zkoumána byla ze snížené úrovně výplň o mocnosti cca 0,9 metru (s.j. 110). Z výplně jímkou byl získán bohatý soubor nálezů datovatelný do přelomu 18. a 19. století.

Další odpadní jámka, tentokrát vyzděná konstrukcí s.j. 903 byla zjištěna v řezu P4 v jihozápadním rohu stavební jámy. Jáмка náleží spíše sousední parcele a můžeme ji datovat do 19. století (uloženina s.j. 112).

Severní část zkoumané parcely zaujímal především prostor hloubeného sklepa vybudovaného pravděpodobně minimálně ve dvou stavebních fázích. Nejstarší část sklepa se jeví jako protáhly obdélníkový objekt zaklenutý cihelnou valenou klenbou (s.j. 904). Na ten navazuje rozšíření sklepa se zalomeným přístupovým schodištěm (s.j. 901), jak ho známe ze zaměření stávajícího objektu před jeho demolicí. V té době bylo západní rameno sklepa pravděpodobně přezděno konstrukcí s.j. 905 a dále již nebylo využíváno. Je možné že k tomuto zásahu vedly statické problémy západní části sklepa způsobené jeho vystavěním do trasy staršího lochu (s.j. 502). Ten byl zachycen z povrchu geologického podloží, kde se projevoval souvislým pásem propadů a proklesů zeminy (např. s.j. 103). Dna lochu nebylo výkopem stavební jámy dosaženo. Jeho průběh je však z kresebné dokumentace dobře patrný. Na severní straně opouštěl objekt lochu současnou parcelu. Vzhledem k tomu, že nebyly dosaženy komunikační a užitné úrovně objektu, nelze se blíže vyjádřit k jeho datování.

Citovaná literatura, prameny, nálezové zprávy a terénní dokumentace

- Borský, P. 2011: Petrov 4. Stavebněhistorická dokumentace domu. Nepubl. rkp.
- Dejmal, M., 2012: A051/2012 Brno, Pionýrská, rekonstrukce, Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno, o.p.s.
- Demek, J. a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Praha.
- Dřímál, J. – Peša, V. 1969: Dějiny města Brna 1. Brno.
- Dřímál, J. – Peša, V. 1973: Dějiny města Brna 2. Brno.
- Dvořák, J. a kol. 1963: Geologická mapa ČSSR. Mapa předčtvrtohorních útvarů 1:200 000, list M-33-XXIX-Brno. Praha.
- Černá, L. – Sedláčková, L. – Zůbek, A. 2010: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při akci Sanace brněnského podzemí Mendlovo náměstí. Rkp. nálezové zprávy č.j. 17/09. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Černá, L. – Zůbek, A. 2012a: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při akci Mendlovo náměstí rekonstrukce tramvajového kolejiště. Rkp. nálezové zprávy č.j. 24/12. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Černá, L., Zůbek, A. 2012b: Brno – Pekařská 53 – ICRC – II. etapa – akce A36/2012. Rkp. terénní dokumentace. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Čižmář, M. – Geislerová, K. – Unger, J. 2000: Výzkumy – Ausgrabungen 1993-1998, Brno.
- Flodrová, M. 1984: Seznam ulic města Brna s vývojem jejich pojmenování. Brno.
- Flodrová, M. 1997: Brněnské ulice a vývoj jejich názvů od 13. století po dnešek. Brno.
- Foltýn, D. et al. 2005: Encyklopedie moravských a slezských klášterů. Praha: Libri.
- Fürst, F. 1933: Královo Pole. Jeho historie, vývoj a rozvoj. Brno.
- Geislerová, K. – Procházka, R. 1995: Brno – Trnitá, kanalizační sběrač Uhelná – Koliště, I. stavba. Nálezová zpráva č. 129/95 uložená v archivu Ústavu archeologické památkové péče Brno.
- Hálová-Jahodová, C. 1947: Brno, stavební a umělecký vývoj města, Praha.
- Holub, P. 2005: Brno, Stará 22. NZ č.j. 32/05 uložená v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Holub, P. 2012a: Brno, Stará ulice. Výstavba vodovodu a kanalizace. Nz č.j. 39/12 uložená v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Holub, P. 2012b: Brno, Stará 12. Výstavba BD Augustin. Nz č.j. 23/12 uložená v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Holub, P. – Kolařík, V. 2011: Sanace podzemí HJmB, záchranný archeologický výzkum, blok 22 a 23. NZ č.j. 07/11 v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Holub, P. – Kolařík, V. 2012: Brno, Benešova „Sanace podzemí HJmB“ IV. bastion ul. Benešova v Brně. NZ č.j. 36/12a v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Holub, P. – Kolařík, V. 2012b: Brno, Benešova „Sanace podzemí HJmB“ IV. bastionu ul. Benešova. NZ č.j. 34/12 v archivu Archaia Brno o.p.s.

- Holub, P. – Kolařík, V. – Merta, D. – Peška, M. 2011: Středověká brněnská architektura z cihel. In: Rožmberský, P. (ed.), Dějiny staveb 2011. Plzeň, s. 139-159.
- Holub, P. – Kolařík, V. – Merta, D. – Peška, M. – Sedláčková, L. – Zapletalová, D. – Zůbek, A. 2010: Brno (okr. Brno – město), Přehled výzkumů 51, 395-432.
- Holub, P. – Merta, D. – Zůbek, A., 2010: Protiletectké kryty v Brně (Dům umění a areál Fakultní nemocnice u sv. Anny, Archeologia technica 21, 129-136.
- Holub, P. – Sedláčková, L. 2004: Brno – Trnitá ulice, OG Vaňkovka. Nálezová zpráva č. 10/04 uložena v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Holub, P. – Zůbek, A. 2002: Brno, Bratislavská 30, 32 (přestavba divadla Radost). NZ č.j. 07/02 uložena v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Kolář, T. – Vavřík, H. 2012: Závěrečná zpráva, ul. Chaloupkova. Rkp. dendrologické a dendrochronologické analýzy odebraných dřev. Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Kolařík, V. 2011: Brno (k.ú. Královo Pole, okr. Brno-město), PV 52-1, Brno.
- Kolařík, V. 2012: Brno, Petrov „Revitalizace městských parků, I. etapa – dokončení Denisových sadů a Studánky“. NZ č.j. 10/12 v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Krejčí, J. 1993: Geologické a fysickogeografické poměry území města Brna, Brno v minulosti a dnes 11, 127-220.
- Kuča, K. 2000: Brno – vývoj města, předměstí a připojených vesnic. Praha – Brno.
- Kuthan, J. 1994: Česká architektura v době posledních Přemyslovců. Vimperk.
- Líbal, D. 2001: Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek. Praha.
- Loskotová, I. 1993: Než vznikla Stará radnice. In: Forum Brunense 1993, s. 207-215.
- Mendl, B. 1935: Knihy počtů města Brna z let 1343-1365, Brno.
- Merta, D. 2001: Nejstarší měšťanská kamenná architektura v Brně, Průzkumy památek VIII/II, 41-60.
- Merta, D. – Peška, M. 2001: K počátkům zděné profánní architektury v Brně. In: Rožmberský, P. (ed.), Dějiny staveb. Plzeň, s. 110-114.
- Merta, D. – Peška, M. 2007: Brněnské domy s věží. In: Rožmberský, P. (ed.), Dějiny staveb, Plzeň, 205–216.
- Merta, D. – Peška, M. 2009. Měšťanská architektura středověkého Brna v kontextu středního Podunají. K možnostem srovnávacího studia. In: Žuffová, J. (ed.), Trnava a počiatky stredovekých miest. Pamiatky Trnavy a Trnavského kraja. Trnava, s. 87-102.
- Merta, D. – Peška, M. 2010: Stavby typu „kamenate“ v prostředí vrcholně středověkého Brna. In: Dějiny staveb 2009, Plzeň, 215-222.
- Merta, D. – Peška, M. – Procházka, R. 2004: Měšťanský dům středověkého Brna. Informace o průběhu a výsledcích grantového projektu. In: Rožmberský, P. (ed.), Dějiny staveb. Plzeň, s. 171-186.
- Merta, D. – Procházka, R. 2005: Brněnské měšťanské domy se středověkými jádry. Poznatky ke stavu dochování, využití a památkové ochraně. Archaeologia historica 30. Brno, s. 47-54.
- Nerudová, Z. – Neruda, P. – Lisá, L. – Roblíčková, M. 2012: Záchranný výzkum mladopaleolitických lokalit v Brně-Štýřicích v kontextu osídlení Brna, Archeologické rozhledy LXIV-2012, 591-627.
- Polánka, P. 2007: Brno- Kopečná 37 (bytový dům) – akce A55/2007 Rkp. Nálezové zprávy č. 35/07. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Procházka, R., Wihoda, M., Zapletalová, D. 2011: V raném středověku. In: Dějiny Brna 1. Brno.
- Procházka, R. 1985: Záchranné výzkumy v Brně v roce 1983 (okr. Brno – město), Přehled výzkumů 1983, 70-71.
- Procházka, R. 1991: Záchranné výzkumy v Brně v roce 1988 (okr. Brno – město), Přehled výzkumů 1988, 66-68.
- Procházka, R. – Borský, P. – Černoušková, D. – Kolařík, V. – Merta, D. – Peška, M. – Sadílek, J. 2003: Měšťanský dům středověkého Brna, rkp. uložený v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Procházka, R. 2000: Zrod středověkého města na příkladu Brna (K otázce odrazu společenské změny v archeologických pramenech). In: Klápště, J., Ježek, M. (edd.), Mediaevalia archaeologica 2. Praha, s. 7-158.
- Procházka, R. – Borský, P. – Černoušková, D. – Holub, P. – Kolařík, V. – Merta, D. – Peška, M. – Sadílek, J. 2006: Zděný dům středověkého Brna. Stručné charakteristiky stojících a archeologicky plošně odkrytých reliktů. In: Doležel, J. (ed.), Forum Urbes Medii Aevi III. Vrcholně středověká měšťanská architektura ve střední Evropě. Brno, s. 242-265.

- Procházka, R. – Loskotová, I. 1995: Brněnské zemnice. Brno v minulosti a dnes 13. Brno, s. 112-149.
- Procházka, R. – Loskotová, I. 1999: K topografii a interpretaci předlokačního osídlení Brna, AH 24, Brno, s. 169-188.
- Samek, B. 1963: Brněnská radnice. Brno v minulosti a dnes ř. Brno, s. 168-196.
- Samek, B. 1993: Věžové domy v Brně, Brno v minulosti a dnes 11. Brno, s. 104-108.
- Samek, B. 1994: Umělecké památky Moravy a Slezska. 1. svazek A/I. Praha.
- Sedláčková, L. 2007: Stručný přehled pravěkého osídlení v oblasti Brno – Trnitá. Rukopis seminární práce uložený na Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Brno.
- Sedláčková, L. – Zůbek, A. 2008: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Novostavba bytového domu, ul. Přízova 4-6, Brno“m, Nálezová zpráva č.j. 25/07 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Vičar, O. 1965: Místopis Brna v polovici 14. století. (Prostor uvnitř městských hradeb), Brno v minulosti a dnes VII. Brno, s. 242-283.
- Vičar, O. 1966: Místopis Brna v polovici 14. století (Předměstí), Brno v minulosti a dnes 8, 226-273.
- Vičar, O. 1969: Středověké městské parcelace. Zprávy památkové péče 29. Praha, s. 35-38.
- Vičar, O. 1971: Jak vypadaly měšťanské domy v Brně v polovici 14. století, Monumentorum tutela. Ochrana pamiatok 7. Bratislava, s. 57-83.
- Zapletalová, D. 2008: Brno, Spálená ulice – měnírna DPMB, Nálezová zpráva č.j. 19/03 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Zbranek, H. 2012: Bytový dům kopečná 33, Brno – akce A07/2012. Rkp. nálezové zprávy č. 42/12. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.
- Zůbek, A. 2002: Brno, ulice Spálená – kolektor. Nálezová zpráva č.j. 1/02 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2003a: Brno. Vaňkovka. Terénní dokumentace z akce A114/2003 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2003b: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při stavbě „Kolektory a technické sítě pro I. etapu výstavby v Jižním centru, 3. stavba kolektor Opuštěná – Metropol.“, Nálezová zpráva č.j. 47/03 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2003c: Brno, Stará (oprava vodovodních přípojek) NZ č.j. 52/03 uložená v archivu Archaia Brno o.p.s.
- Zůbek, A. 2004a: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při stavbě „Kolektory a technické sítě pro I. etapu výstavby v Jižním centru, 3. stavba kolektor Opuštěná – Metropol.“, na ulici Opuštěné a v prostoru mezi ulicemi Opuštěnou a Trnitou, Nálezová zpráva č.j. 53/04 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2004b: Brno. Trnitá ulice, parc. č. 914 (výstavba kanalizace). Nálezová zpráva č.j. 14/03 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2004c: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při stavbě: Katastrální úřad Brno – Venkov (Trnitá/ Úzká), pozemky p.č. 915/1, 915/2, 915/3, 917/5, 917/6, 917/10, 981/1, 981/2 a 984. Nálezová zpráva č.j. 30/04 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2004d: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při stavbě „Kolektory a technické sítě pro I. etapu výstavby v Jižním centru, 3. stavba kolektor Opuštěná – Metropol.“, v prostoru ulic Hamburské a Úzké. Nálezová zpráva č.j. 52/04 uložená v archivu společnosti Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2004e: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při demoličních a dekontaminačních pracích v areálu budované Obchodní galerie Vaňkovka. Nálezová zpráva č.j. 76/04 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2004f: Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu při stavbě „Galerie Vaňkovka“, ulice Trnitá, k.ú. Trnitá, obec Brno. Nálezová zpráva č.j. 77/04 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2010: Novostavba bytového domu, ulice Mlýnská 10, Brno. Nz č.j. 30/10 uložená v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Zůbek, A. 2012a: Brno, Kopečná - parkovací dům m – akce A53/2012. Rkp. terénní dokumentace. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.

Zůbek, A. 2012b: Brno, Úřad práce ČR – Brno-město – akce A76/2012. Rkp. terénní dokumentace. Uloženo: Archiv Archaia Brno o.p.s.

Žák, K. 1929: Dějiny kartuziánského kláštera v Králově Poli u Brna. Žďár na Moravě.

3. DALŠÍ VĚDECKÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST V ROCE 2012

Součástí práce odborných pracovníků naší společnosti zůstává vědecká a výzkumná činnost a další vzdělávání v oboru. Tyto aktivity vedou nejen k dlouhodobému zkvalitňování metodiky terénního výzkumu a jeho následného zpracování, ale i k vlastnímu zpracování jednotlivých výzkumů do formy odborných publikací. Prostředky na tuto činnost se snaží pracovníci společnosti získávat: 1) z externích zdrojů (veřejné soutěže o grantové programy a programové projekty); 2) dále je tato činnost hrazena v rámci fáze zpracování jednotlivých výzkumů, systematicky však sleduje odborné cíle v jednotlivých výzkumných oblastech (např. paleobotanický výzkum, geologický a geoarcheologický výzkum atd.). Komplexní zpracování těchto dílčích výsledků z jednotlivých výzkumů je zařazeno mezi Interní výzkumné projekty schválené odbornou radou společnosti.

Pracovníci naší organizace jsou také podporováni v dalším oborovém univerzitním vzdělávání, zvláště v magisterských a doktorských studijních programech. Studenty doktorského programu jsou: Mgr. Miroslav Dejmal, Mgr. Petr Holub, Mgr. Václav Kolařík, Mgr. Marek Peška, Mgr. Lenka Sedláčková, Mgr. Antonín Zůbek (všichni obor archeologie ÚAM FF MU).

3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur

3.1.1 „Veselí nad Moravou – hrad v říční nivě“

Od roku 2011 začal čtyřletý projekt zaměřený na interdisciplinární zpracování záchranného archeologického výzkumu, který od roku 2008 probíhal v prostoru zámku ve Veselí nad Moravou. Řešitelem projektu je doc. PhDr. Et ing. Miroslav Plaček, CSc., spoluřešitelé pak MZLU, KAR ZUČ, GÚ AVČR.

3.1.2 „Renesanční sklo a počátky barokního sklářství v archeologických nálezech regionu středního Podunají“

V roce 2012 byl zahájen tříletý projekt podporovaný GAČR, jenž byl zaměřen na problematiku skleněných předmětů denní potřeby z období renesance. Řešitelkou projektu je PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.

3.2 Interní výzkumné projekty

3.2.1 Interní projekt „Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev z archeologických výzkumů společnosti Archaia Brno“

Tento projekt je zaměřen na datování archeologických nálezů a situací prostřednictvím chronologického určení dřev a výrobků z něj. Díky němu se prohlubuje interdisciplinární spolupráce archeologie s obory sdruženými pod pojmem nauka o dřevě. Výstupem projektu jsou identifikované vzorky dřev a dendrochronologické datování archeologizovaných dřev. Výsledky dendrochronologických analýz jsou využívány pro tvorbu národních a lokálních standardních chronologií. Určování druhů dřev přispívá k poznání dřevin v našem regionu v období po poslední době ledové. Tento projekt plynule navazuje na dlouholetou spolupráci (od roku 1998) mezi Archaia Brno o.p.s a Ústavem nauky o dřevě na Fakultě lesnické a dřevařské Mendlovy univerzity v Brně v současnosti reprezentované především **ing. Michalem Rybníčkem, PhD.**

Více viz **URL: <http://www.dendrochronologie.cz/>**.

3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého a renesančního Brna“

Interní projekt pracovně nazvaný "sklo středověkého a renesančního Brna" byl zahájen v roce 2000 v souvislosti se zpracováním starších nálezů skla a nových nálezů z prostoru Velkého Špalíčku v Brně. Vedením projektu byla pověřena externí spolupracovnice naší společnosti

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc. V letech 2006 až 2008 bylo zpracování brněnského skla financováno z grantových prostředků Grantové agentury ČR, projekt č. 404/07/0004, který dále pokračuje ve vlastní režii.

3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“

Geologický reliéf je významným faktorem ovlivňujícím vývoj osídlení a při ZAV lze tento proces zaznamenat. Proto již třetím rokem probíhá realizace interního projektu „**Vývoj terénního reliéfu na území statutárního města Brna**“. Jak název napovídá, jedná se o systematický geologický průzkum věnovaný tomuto tématu na území Brna.

V loňském roce proběhla řada dílčích výzkumů v rámci jednotlivých ZAV. Velký důraz je kladen na mikromorfologii terénu v souvislosti s interpretací funkčnosti konkrétních zkoumaných objektů.

Externími spolupracovníky na projektu jsou **Mgr. Aleš Bajer, Ph.D.** (MZLU Brno), **Mgr. David Buriánek, Ph.D.** (Česká geologická služba) a **Mgr. Milan Geršl** (Česká geologická služba). Projekt bude probíhat i v následujících letech.

3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“

Archeologie se v dnešní době, stejně jako další vědní obory, již řadu let neobejde bez využití výpočetní techniky. Záchranný archeologický výzkum přináší každoročně desítky tisíc nálezů a fotografií, tisíce listů terénní dokumentace a stovky záznamových minut videa. Takové množství dat lze v současnosti efektivně zpracovat pouze za pomoci výpočetní techniky. Brněnské pracoviště Archaia Brno o.p.s. (občanské sdružení Archaia) se již od svého vzniku v roce 1997 zabývá vývojem efektivní metodiky terénních archeologických výzkumů a jejich zpracováním. Nezbytnou součástí tohoto nekončícího procesu je i sledování moderních trendů v oblasti informatiky a geodézie a jejich aplikace v archeologii a při dokumentaci památek. Projekt garantuje **Mgr. Marek Peška**, pod jehož vedením je více než 10 let vyvíjena databázová aplikace STRATUM určená k evidenci a zpracování dokumentace terénních archeologických výzkumů. Kromě našeho pracoviště aplikaci STRATUM využívá ARCHAIA Praha o. p. s., UOP NPÚ v Praze, ÚOP NPÚ v Ostravě, Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Software je poskytován bezplatně.

3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“

Projekt je pokračováním, respektive doplněním grantu „**Měšťanský dům středověkého Brna**“, který byl ukončen v roce 2003. Jedná se o dokumentaci historických staveb, která probíhá převážně při realizaci záchranných výzkumů v prostoru domovních parcel a vlastních domů. Těžištěm této činnosti jsou městské památkové rezervace Brno a Jihlava. V roce 2012 to byl dům Petrov 4 (A016/2012) a především stavebně-historický průzkum domů Masarykovo nám. 15 – 16 v Jihlavě (A37/2012). Patří sem i výzkum domu na Náměstí Zachariáše z Hradce 48 v Telči (A127/2012). Archeologický výzkum se uskutečnil i v rámci rekonstrukce renesančního domu v Ivančicích na ulici Široká 33 (A116/2012). Výsledky nových i starších průzkumů jsou publikovány převážně v rámci sborníku Dějiny staveb.

Externím spolupracovníkem projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“

Tento projekt v roce 2012 reprezentoval především výzkum rotundy na ulici Vídeňská v Brně. Dohledována byla výměna podlahy v kostele sv. Josefa bývalého voršilského kláštera (A132/2012). Součástí projektu je i průběžný monitoring okolí i samotných sakrálních staveb na území Brna (především dominikánský a minoritský klášter, farní kostely sv. Petra a Pavla a sv. Jakuba).

Externím spolupracovníkem na projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“

Jedním z úkolů památkové péče v areálech historických měst je hledání nových metod a směrů v efektivní ochraně tohoto kulturního dědictví. Cílem interního projektu je vytvořit komplexní geografický informační systém (GIS) „**Archeologický katastr historického jádra Brna**“, který bude zahrnovat nejširší spektrum informací o archeologických a stavebně-historických pramenech města. Konkrétně o archeologicky zkoumaných, nezkoumaných a zničených plochách, dochované historické zástavbě, historickém terénu, archeologických výzkumech a stavebně-historických průzkumech. Tento GIS bude určen především pro výkon

státní správy na úseku památkové péče a umožní jednoduchou a pohotovou orientaci v oblasti urbanistiky, územního plánování a památkové ochrany v rámci MPR Brno. V souvislosti s vývojem GIS bude definována i podrobná metodika, podle které by mohla postupovat i jiná města.

Projekt stojí na **Mgr. Vilému Waltrovi**, který se mimo jiné v rámci studia na PřF MU v Brně specializuje na problematiku GIS.

V tomto směru nejdůležitější aktivitu představuje účast na podaném grantovém projektu **Internetová encyklopedie dějin Brna**, jehož nositelem je ÚAM FF MU v Brně.

3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“

Konzervace a určení nálezů mincí je jednou z oblastí zpracování ZAV. Vzhledem k celkovému rozsahu souboru nálezů mincí z brněnských výzkumů z uplynulých 20ti let jsme se rozhodli postupně zpracovat všechny mincovní nálezy a ve spolupráci s **Mgr. Kamilem Smíškem** (Muzeum Roztoky u Prahy) je komplexně vyhodnotit, a to nejen z hlediska numizmatického, ale v širším kulturněhistorickém kontextu, který zahrnuje např. obchodní vztahy Brňanů ve středověku a časném novověku.

3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“

Další mezník v oblasti dokumentace a zaměřování byl v naší společnosti překonán v roce 2003. Aplikaci tohoto zařízení v terénu považujeme za největší revoluci v dokumentaci historických památek a archeologických nálezů v posledních desetiletích. V současnosti laserscan využíváme jak k dokumentaci archeologických situací, tak pro dokumentaci stavebních konstrukcí i vlastních staveb před jejich definitivním zánikem. Navzdory tomu, že elektronická data pro svou časovou a finanční náročnost nejsou v současnosti zcela zpracována, chápeme je jako vklad do budoucna, jako možnost zachování jedinečných informací o výsledcích terénních výzkumů a vzhledu často již neexistujících historických staveb. V roce 2011 byl takto dokumentován kostel Povýšení sv. kříže v Jihlavě.

Externě spolupracujeme s **Ing. Milošem Tejkalem** z Geodis a.s., nyní BILFINGER Babcock a.s.

3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“

Tento projekt byl iniciován výzkumy šlechtických sídel, které naše organizace prováděla v minulosti. V roce 2012 se jednalo o pátou sezónu výzkumu Horní tvrze v Kestřanech (A78/2012) a drobné výzkumy na hradě Sádek (A42/2012) a na zámku v Blansku (A011/2012). Patří sem i výzkum při rekonstrukci zámecké jízdárny v Lednici (A50/2012). Zmíněné výzkumy nám v mnohém pomáhají objasnit stavební vývoj šlechtických sídel a souvisí s naším zájmem o kulturu bydlení ve středověku a raném novověku.

3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“

Na dlouhodobém projektu spolupracujeme s archeology z **Muzea Vysočiny v Jihlavě** a **PhDr. Pavlem Borským, CSc.** Zabývá se dokumentací církevních staveb v daném regionu. Jednalo se především o výzkum v prostorách bývalého kláštera Premonstrátek v Dolních Kounicích (A049/2012) a v místě bývalého kláštera v Doubravníku (A139/2012). V rámci projektu se uskutečnil i výzkum při kostele sv. Jiljí v Újezdě u Tišnova (ve spolupráci s Muzeem Prostějovska). Drobný výzkum se uskutečnil i v prostorách kláštera cisterciáků v Předklášteří (A008/2012).

3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“

Cílem projektu je vysledovat a pochopit nejstarší vrstvu mendikantské architektury na území Moravy.

3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno o.p.s. v roce 2011

3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII AEVI XI

Do povědomí mnoha odborníků se již zapsala pravidelná mezinárodní odborná konference FORUM URBES MEDII AEVI, kterou každý rok pořádá naše společnost. Konference byla pořádána ve spolupráci s Ústavem archeologie a muzeologie FFMU v Brně.

Od středy 6. do pátku 8. června proběhl jedenáctý ročník konference FUMA v dolnorakouské Weitře. Stejně jako v minulých letech, tak i této konferenci se účastnila řada odborníků z České republiky, Polska a Slovenska. Tématem bylo město a hrad.

Více aktuálních informací k historii i budoucnosti konference je na www adrese - http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=forum_urbes_2012

Prof. PhDr. Zdeněk Měřinský, CSc. a doc. PhDr. Ing. Miroslav Plaček při přednesu referátu na konferenci FUMA XI.

3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2012

Společně s Muzeem města Brna jsme pořádali 25.-26.04.2012 pravidelnou konferenci **Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku**. Konference proběhla opět v prostorách bývalé vinárny na hradě Špilberk.

3.3.3 Symposium Europa Subterranea 25.-28. 5. 2012 Jihlava

ARCHAIA Brno, o.p. s. se v letošním roce ujala pořádání již 12. ročníku mezinárodního symposia Europa Subterranea, jehož zakladatelem je nezisková organizace Institute Europa Subterranea, sídlící v Nizozemí. Předmětem symposia je na jedné straně vědecký historický a archeologický výzkum starého hornictví, hornických technologií i důlních děl, na straně druhé pak diskuse o ochraně industriálních (montánních) památek, presentace příkladů jejich konzervace, zpřístupnění a pod. V tomto smyslu je Symposium Europa Subterranea téměř identické s naší domácí konferencí Stříbrná Jihlava, která se koná každé 3 roky (naposledy 2010, další ročník 2013). Minulé ročníky probíhaly např. v Odenwaldu (Německo), Valkenburgu (Nizozemí), Freibergu (Německo). Spolupořadatelem symposia bylo Muzeum

Vysočiny Jihlava. Záštitu nad symposiem převzalo Statutární město Jihlava a primátor Jaroslav Vymazal města Jihlavy a kraj Vysočina a hejtman kraje Vysočina Jiří Běhounek. Díky zvyšujícímu se ohlasu naší montánně archeologické výzkumné i publikační činnosti v zahraničí, včetně našich zahraničních konferenčních výstupů či výstupů na zahraničních univerzitách, jsme byli požádáni o pořadatelství pro rok 2012. Jihlava je tak vůbec první "východoevropskou" destinací tohoto podniku. Hlavním jednacím jazykem byla angličtina, v druhé řadě němčina. Symposia se zúčastnilo okolo 30 registrovaných účastníků z České republiky, Německa, Nizozemí, Velké Británie a Itálie.

Hlavním tématem bylo pro letošní rok "staré hornictví a jeho vliv na sídelní strukturu", tedy téma, které je archeologickému pojetí historické montanistiky obzvlášť blízké.

Jacquo Silbertant přednáší na konferenci ES v Jihlavě.

3.4 Účast pracovníků Archaia Brno na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích

V průběhu roku 2012 se pracovníci společnosti účastnili řady domácích i zahraničních odborných konferencí, na kterých prezentovali výsledky své odborné práce. Seznamovali se tak i s výsledky práce svých kolegů, moderními metodami a trendy v archeologii a navazovali kontakty na poli interdisciplinární spolupráce.

3.4.1. TUZEMSKÉ KONFERENCE

WORKSHOP K VRCHOLNĚ A POZDNĚ STŘEDOVĚKÝM SOUBORŮM 17.-18. 1. 2012 – Panská Lhota
Lenka Sedláčková, Rudolf Procházka

WORKSHOP VESNICE 2012 19.-20.1.2012 – Panská Lhota
Petr Hejhal: Českomoravská vrchovina 1140-1240. Osídlení před objevem polymetalických rud
Petr Holub – Václav Kolařík: Královo Pole – výzkum vesnice v živoucím organismu brněnské městské části
Petr Hrubý: Hornické areály jako cizorodý i přirozený prvek ve středověké krajině
David Merta – Marek Peška: K možnostem výzkumu středověké vesnice

KONFERENCE KEA 1.-3.2. – Praha
Petr Hejhal – Petr Hrubý – Petr Kočár – Milan Vokáč: Zemědělství v pravěku a středověku
 Českomoravské vrchoviny

DĚJINY STAVEB 23.-25.3. – Nečtiny
David Merta – Marek Peška: Valeč – tvrz, zámek, hotel...

ARCHEOLOGIA TECHNICA 31 17.4. 2012 – Technické muzeum v Brně
Štěpán Černoš – Michal Daňa – Petr Duffek – Petr Hejhal – Aleš Hoch – Petr Hrubý: Vápenická pec na předměstí Štěpnice v Telči (zpráva)
Miroslav Dejmal: Tzv. potravinářské pece vrcholného středověku a problematika jejich interpretace
Miroslav Dejmal – Hynek Zbranek: Nález potravinářské pece z 12. století z Kopečné ulice v Brně
Petr Holub: K vývoji klášterního pivovaru v Králově Poli
Hynek Zbranek: Pyrotechnologická zařízení ze záchranného archeologického výzkumu v Tišnově – Mlýnské ulici (zpráva)
Antonín Zůbek: Pyrotechnologická zařízení z 1. poloviny 13. století v areálu komendy johanitské řádu na Starém Brně

PŘEHLED ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2011 25.-26. 4. 2012 – Brno

kolktiv Archaia Brno: Záchranné archeologické výzkumy na území Brna v roce 2011 (Vojtova – hřbitov; Bašty 4; přístavba hotelu Continental; sv. Jakub hřbitov a kostnice; sanace podzemí; Jánská 2)

kolktiv Archaia Brno: Výzkum zámku a kostela Povýšení Sv. kříže ve Valči u Hrotovic

kolktiv Archaia Brno: Jihlava - Lazebnická 3 (rekonstrukce domu)

Miroslav Dejmal – Hynek Zbranek: Knínice u Boskovic č.p. 112

Miroslav Dejmal – David Merta – Marek Peška – Hynek Zbranek: Doubravník, výzkum v areálu kostela Povýšení sv. Kříže

Hynek Zbranek: Záchranný archeologický výzkum Tišnov-Mlýnská ulice

FUMA XI – Město a hrad, hrad a město 6.-8.6. 2012 – Weitra NÖ

Petr Holub – David Merta: Velké Meziříčí – město a hrad v období středověku

Václav Kolařík – David Merta: Biskupský hrad v Modřicích

David Merta – Marek Peška: Brněnské věže – domy s věží, věžové domy nebo „dvorce/týny“?

NÁLEZY MINCÍ OD ANTIKY PO RANÝ NOVOVĚK (III) 11.-14. 09. – Český Krumlov
Petr Hrubý: Archeologický obraz produkce stříbra v brakteátovém období

ARCHAEOLOGIA HISTORICA 44 17.-21.9. 2012 – Český Těšín

Aleš Hoch: Kožené artefakty z hrade ve Veselí nad Moravou.

David Zimola – Karel Malý – Petr Kočár – R Kočárová – L Petr – Aleš Hoch: Výzkumy hospodářsko-sídlištní aglomerace ze 12. – 14. století na Starém Městě u Telče

Petr Hejhal – listopad 2012 – workshop věnovaný nálezům olov v raně středověkých kontextech. Praha, Archeologický ústav akademie věd, v.v.i.

3.4.2. ZAHRANIČNÍ KONFERENCE

850 Jahre Freiberg: Besiedlung und Frühgeschichte der Stadt Freiberg im Kontext der Nachbarregionen 10.-12.5. – Freiberg

Petr Holub – Václav Kolařík – David Merta – Marek Peška – Antonín Zúbek: Bürgliche Architektur des Hochmittelalterlichen Brno/Brünn

Petr Hejhal – Petr Hrubý: Die Bergstadt Iglau im 13. Jahrhundert – Stadt und Bergwerke – Bürger und Bergleute

Archäologische Arbeitsgemeinschaft Ostbayern/West-und Südböhmen/Oberösterreich, 22. Treffen 20.-23.6. – Mondsee, St. Georgen, Seewalchen im Attergau

Petr Hrubý: Wasser und Erzbergbau des 13. Jahrhunderts im Böhmisches - Mährischen Bergland

URBS TURRITA III– Towers in Medieval Cities and Towns 20.-22.7. – Krakow PL

David Merta – Marek Peška: Tower houses in medieval Brno

ARCHAEOLOGIA MONTANA 2012, ERKUNDEN – ERFASSEN – ERFORSCHEN, Internationale montanarchäologische Fachtagung 18.-20.10. 2012 – Dippoldiswalde

Petr Hrubý: Silberbergbau des 13. Jahrhunderts: von den Befunde bis zum Modell der Landschafts- und Infrastruktur – The silver ore mining of 13th: from the findings to the modell of the spatial structure and infrastructure

19th International Congress of the Association Internationale pour l'Histoire du Verre 17.-21. 9. 2012 – Piran-Slovenia

Lenka Sedláčková

2nd Mining in European History – Conference, The Impact of Historic and Prehistoric mining Activities on the Environment and Societies in Europa 7.-10.11. 2012 – Innsbruck, Österreich

Petr Hrubý: The ore mining of 13th in the Bohemian-Moravian uplands region (Czech): Impact of the ore exploitation, smelting and production of silver on the settlement landscapes

Konference Argenti fossores et alii. Znaczenie gospodarcze wschodnich części Górnego Śląska i zachodnich krańców małopolski w późnej fazie wczesnego średniowiecza (X-XII wiek) Říjen 2012 – Katowice

Petr Hejhal: Nálezy olověných artefaktů z lokality Roudnice a okolí (11. století, východní Čechy)“. Spoluautoři R. Bláha a J. Skala.

Přehledy výzkumů na Špilberku, přednáší Mgr. Petr Dresler, PhD. (MuMB).

3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno za rok 2012

I v roce 2012 odborní pracovníci společnosti věnovali velký prostor publikační činnosti. Výsledky jejich práce jsou prezentovány v méně i více rozsáhlých člancích a studiích.

PhDr. Rudolf Procházka byl (a je) členem redakce periodika Přehled výzkumů (AÚ AVČR Brno) a členem redakční rady periodika Památky archeologické.

3.5.1 Seznam publikací

- Borský, P. – Holub, P. – Merta, D. – Sedláčková, L. 2012:** Ke stavebnímu vývoji cel v kartuziánském klášteře v Králově Poli, Brno v minulosti a dnes, 25/2012. 9-32.
- Černá, L. – Dejmal, M. – Holub, P. – Kolařík, V. – Merta, D. – Peška, M. – Sedláčková, L. – Zbránek, H. – Zůbek, A., 2012:** Brno (okres Brno- město). Přehledy výzkumů 53-2, 100- 136.
- Černoš, Š. – Hejhal, P. 2012:** Archaeological excavations of Jihlava's Early Modern fortifications (2003-2010), *Studies in Post-Mediaeval Archeology* 4, 389-402.
- Dejmal, M. 2012:** Pyrotechnologická zařízení na předhradí hradu ve Veselí nad Moravou, *AT* 23/2012, 91-98.
- Dejmal, M. 2012:** Struktura vrcholně středověkého osídlení ve Veselí nad Moravou. *Archaeologia historica*, Brno: Masarykova Univerzita, 2012, roč. 37/12, č. 1, s. 209-234. ISSN 0231-5823.
- Dejmal, M. – Zbránek H. 2012:** Knínice u Boskovic č.p. 112.
- Dejmal, M. – Lisá, L. – Petr, L. 2012:** Archeologicko environmentální výzkum středověké stáje z hradu ve Veselí nad Moravou, *Zemědělství pohledem environmentální archeologie*, Sborník abstraktů 8. konference environmentální archeologie konané ve dnech 1.–3. 2. 2012, 28.
- Hejhal, P. 2012:** Raně středověké artefakty z Veselíčka u Starého Hobzí (okres Jindřichův Hradec), uložené v Muzeu Vysočiny Jihlava. *Archeologické výzkumy na Vysočině* 3/2012, 144-152.
- Hejhal, P. – Hrubý, P. – Malý, K. 2012:** K metalurgii při středověké produkci stříbra na Českomoravské vrchovině, *Archaeologia Technica* 23, 21-45.
- Hejhal, P. – Lutovský, M. 2012:** In agris sive in silvis... Secondary medieval burials in ancient barrows in bohemia, In: Salamon, M. – Wołoszyn, M. – Musin, A. – Špehar, P. – Hardt, M. – Kruk, M. P. – Sulikowska – Gaska, A. (eds.): *Rome, Constantinople and Newly-Converted Europe. Archaeological and Historical Evidence. U źródeł Europy środkowo-wschodniej/Frühzeit Ostmitteleuropas* 1, 1. Krakow – Leipzig – Rzeszów – Warszawa 2012, 517-524.
- Hejhal, P. 2012:** Počátky středověké kolonizace české části Českomoravské vrchoviny. *DISSERTATIONES ARCHAEOLOGICAE BRUNENSES/PRAGENSESQUE* 14.
- Holub, P. 2012:** K vývoji a podobě klášterního pivovaru v Brně – Králově Poli, *Archeologia technica* 23/2012. 105-114.
- Holub, P. – Omelka, M. – Šlancarová, V. 2012:** Středověký křížek z ulice Panenská v Brně. Brno v minulosti a dnes, 25/2012. 51-60.
- Holub, P. – Zbránek, H. 2012:** Tišnov (okr. Brno-venkov). Přehledy výzkumů 53-2, 172-173. *Archaeologia Historica*; 44. ročník mezinárodní konference archeologie středověku, Český těšín. Příspěvek: Kožené artefakty z hrade ve Veselí nad Moravou.
- Hrubý, P. 2012:** About the Structure of Mining Areas and Mining Landscapes in the Middle Ages: Bohemian-Moravian Uplands (CZ). In: *Mining and the Development of the Landscape. 7th International Symposium on archaeological mining History. Valkenburg aan de Geul - Jihlava*, 92-129. ISBN 978-90-79491-11
- Hrubý a kol. 2012:** Hrubý, P. – Hejhal, P. – Hoch, A. – Kočár, P. – Malý, K. – Macháňová, L. – Petr, L. – Štelcl, J. 2012: Středověký úpravnický a hornický areál Cvilínek u Černova

- na Pelhřimovsku – Das mittelalterliche Aufbereitungs – und Bergbauareal Cvilínek bei Černov in der Gegend Pelhřimov, Památky archeologické 103, 339-418.
- Hrubý, P. – Hejhal, P. – Malý, K. 2012:** Metalurgie ve středověkém stříbrorudném hornictví na Českomoravské vrchovině – Hüttenwesen und der mittelalterliche Silberbergbau im Böhmisches – Mährischen Bergland (Tschechien), in: Argenti fodina 2011. Banská Štiavnica, 38-53. ISBN 978-80-89-151-31-8
- Hrubý, P. – Hejhal, P. – Malý, P. 2012:** Dva zaniklé středověké důlní a zpracovatelské provozy na Českomoravské vrchovině – Two deserted mediaeval mining and settlement sites in Bohemian – Moravian upplands, Acta rerum naturalium 12 - Stříbrná Jihlava 2010, 145-180. ISSN 1801-5972
- Hrubý, P. 2012:** Erzbergbau im Böhmisches-Mährischen Bergland, in: Eike Gringmuth-Dallmer/Jan Klápšště (eds.): Tradition – Umgestaltung – Innovation: Transformationsprozesse im hohen Mittelalter. Praehistorica, Supplementum 1, Praha, Karolinum, ISSN 0231-5432, v tisku
- Kolařík, V. 2012:** Dříve než vznikl Ústřední hřbitov, Brněnský Metropolitan 4/2012, 8
- Merta, D. 2012:** Opava v „době dřevěné“ – k podobě Radniční ulice ve 13. a 14. století. In: Vojkůvková, K. – Zezula, M. eds.: Předměty vyprávějí..., 16-17.
- Merta, D. – Peška, M. 2012:** Ke stavebnímu vývoji bývalého dominikánského kostela Povýšení sv. Kříže v jihlavě. In.: Dominikáni v Jihlavě v proměnách staletí, s. 76-83.
- Procházka, R. – Zůbek, A. 2012:** Výpověď archeologických pramenů o prostorovém vývoji jihovýchodní části Brna ve 12.-15. století na příkladu parcely někdejšího domu Josefská 7, Archaeologia historica 37, 189 – 208.
- Sedláčková, L. 2012:** Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město), PV
- Sedláčková, L. – Zapletalová, D. 2012:** Skleněné kroužky z Brna a problematika raně středověkého sklářství na Moravě. AR 64, 534-548.
- Smíšek, K. – Zůbek, A. 2012:** Nález dobového mincovního falza z konce 13. století z Brna, Numismatický sborník 26/1, 111 – 115.
- Šulcová, V. – Zůbek, A. 2012:** Hrobové textilie z krypty kostela sv. Jakuba v Brně. Fórum pro konzervátory-restaurátory. Konference konzervátorů - restaurátorů Litoměřice 2012, 35-41.
- Zůbek, A. 2012:** Pyrotechnologická zařízení z 1. poloviny 13. století v areálu komendy johanitské řádu na Starém Brně. AT 23/2012

3.6 Spolupráce s vědeckovýzkumnými institucemi

Technické muzeum v Brně od 2005,
Národní památkový úrad v Bratislave od 2005,
Mendelova univerzita v Brně od 2007,
Katedra archeologie FF Západočeské univerzity v Plzni od 2008,
Muzeum Boskovicka od 2008.

4. POPULARIZAČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST V ROCE 2012

Obdobně jako v předešlých letech jsme se snažili výsledky práce naší společnosti přiblížit odborné i laické veřejnosti. Dělo se tak nejen mnohými populárně-naučnými přednáškami ve spolupráci s některými vzdělávacími institucemi (tradičně knihovna Jiřího Mahena v Brně či Muzeum Vysočiny v Jihlavě).

Odborní pracovníci naší společnosti také v loňském roce zajišťovali formou semestrálních přednáškových kurzů i pedagogickou činnost na Západočeské univerzitě v Plzni a Masarykově univerzitě v Brně.

4.1 Pedagogická činnost

Odborní pracovníci společnosti naší společnosti pedagogicky působí na těchto univerzitních pracovištích:

Petr Hejhal:

Zim. semestr 2012/2013 – **Středověká montánní archeologie**. Katedra historie univerzity Palackého v Olomouci, sekce archeologie

Petr Hrubý:

zim. sem. 2012/2013: **Středověké osídlení a rudní hornictví na Českomoravské vrchovině**. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK Praha

05. duben 2012: **Hornické areály jako cizorodý i přirozený prvek ve středověké krajině, příklad stříbrorudného hornictví 13. století na Českomoravské vrchovině**. Samostatná přednáška na KAR ZČU Pizeň

10. listopad 2012: **Stříbrorudné hornictví ve 13. století: od nálezů modelu pracovní infrastruktury i modelům sídelních či hospodářských struktur**. Samostatná přednáška na Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK Praha.

David Merta:

22. 2. 2012: **Archeologie a památková péče, heuristická fáze archeologického výzkumu, Rešerše archeologického výzkumu, příprava smlouvy a organizace archeologického výzkumu**. ÚAM, FF MU

13. 3. 2013 **Archeologie a přírodovědné metody (dendrochronologie)**. MZLU

9. 10. 2013 **Dendrochronologie a archeologie**. MZLU

4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost

Hejhal, P.:

Zim. semestr 2012/2013 – **Pravěké a středověké osídlení Českomoravské vrchoviny**. Vysoká škola polytechnická, U3V Jihlava

Školy, mládež a veřejnost 2012

Petr Hejhal – Petr Hrubý:

Za vědou do muzea – program "*Kam horník nemůže, nastrčí permoníka*" (program MVJ, průběžně od roku 2012 pro ZŠ v Jihlavě a okolí)

4.3 Přednášky pro veřejnost

Petr Hejhal:

25. 5. 2012: **Archeologie – historie – periferie** - přednáška pro veřejnost v rámci akce Muzejní noc (Muzeum Vysočiny Jihlava)

4.4 Výstavy

Miroslav Dejmál

Výstava „**Hrad Veselí**“ v muzeu ve Veselí nad Moravou přádaná hodonínským Masarykovým muzeem představující výsledky záchranného archeologického výzkumu naší společnosti na jmenovaném hradě v letech 2008 až 2010 se uskutečnila ve dnech 12. září 2011 až 8. ledna 2012.

Petr Hejhal:

Archeologie – historie – periferie: scénář výstavy, duben – červen 2012. Výstava věnovaná středověké kolonizaci Českomoravské vrchoviny v Muzeu Vysočiny Jihlava.

Petr Hrubý:

- podíl na vzniku nové **expozice dějin hornictví** v Národním technickém muzeu v Praze (texty, libretta, vyobrazení, repliky, model hornické lokality)
- podíl na rekonstrukci a modernizaci stálé expozice **Jihlavské dolování** v Muzeu Vysočiny v Jihlavě (texty, repliky, kompozice)

David Merta:

- scénář a realizace vstupní expozice do Kostnice u sv. Jakuba.

5.5 Experimentální archeologie

Stalo se již pravidlem, že se každoročně podílíme na akcích Technického muzea v Brně spojených s experimentální archeologií. Aktivně jsme se tak účastnili tradiční i **experimentální tavyby železa** v areálu technické rezervace v Josefově pořádané v rámci Dne muzeí 11.-12. 5. 2012.

5.6 Prezentace činnosti Archaia Brno v médiích

S výsledky odborné práce naší společnosti jsme širokou veřejnost seznamovali nejen na již zmíněných přednáškách, ale také pomocí tiskových zpráv a rozhovorů, poskytnutých médii.

4.6.1 Zprávy v tisku

12.6.2012 (idnes.cz) **V centru Brna už za deset dní otevře druhá největší kostnice v Evropě**

http://brno.idnes.cz/v-centru-brna-uz-za-deset-dni-otevire-druha-nejvetsi-kostnice-v-evrope-1jr-/brno-zpravy.aspx?c=A120612_1791291_brno-zpravy_bor

18.2.2012 (Brněnský deník) **Omyl: Dům pánů z Lipé není dům pánů z Lipé**

<http://brnensky.denik.cz/serialy/omyl-dum-panu-z-lipe-neni-dum-panu-z-lipe20120218.html>

20.6.2012 (Brněnský deník) **Tajuplná kostnice otevře už v pátek. Přípravy trvaly rok**

http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/tajuplna-kostnice-otevire-uz-v-patek-pripravy-trvaly-rok-20120619.html

24.7.2012 (Brněnský deník) **Archeologové našli na Staré radnici vzkaz pro Rudolfa II.**

http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/archeologove-nasli-na-stare-radnici-vzkaz-pro-rudolfa-ii-20120724.html

22.8.2012 (Brněnský deník) **Ve Vídeňské ulici ležely čelist a žebro z mamuta Brno**

http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/ve-videnske-ulici-lezely-celist-a-zebro-z-mamuta-20120822.html

22.8.2012 (Břeclavský deník) **Poklady z jízďáren: keramika až z pravěku**

http://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/poklady-z-jizdaren-keramika-az-z-praveku-20120822.html

31.8.2012 (magazin.cz) **Jsou archeologové jako Indiana Jones?**

<http://magazin.libimseti.cz/cestovani/9267-jsou-archeologove-jako-indiana-jones>

29.10.2012 (Brněnský deník) **Archeologové: Kostí od Devíti křížů u dálnice D1 zmizely**

http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/archeologove-kosti-od-deviti-krizu-u-dalnice-d1-zmizely-20121029.html

6.11.2012 (cnews.cz) **Interaktivní 360° fotografie Brna srovná 150 let staré město s tím dnešním**

<http://www.cnews.cz/interaktivni-360deg-fotografie-brna-srovna-150-let-stare-mesto-tim-dnesnim>

09.11.2012 (ceskenoviny.cz) **Výzkum zaniklé rotundy v Brně pokračuje, jsou k ní četné otazníky**

<http://m.ceskenoviny.cz/kultura/zpravy/863987>

10.11.2012 (novinky.cz) **Historii Brna obohatil nález rotundy s pohřebištěm**

<http://www.novinky.cz/cestovani/284315-historii-brna-obohatil-nalez-rotundy-s-pohrebistem.html>

4.6.2 Zprávy v rozhlase a televizi

9.11.2012 (ČT) **Archeologové v Brně objevili základy dosud neznámé rotundy**

<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/202193-archeologove-v-brne-objevili-zaklady-dosud-nezname-rotundy/>

9.11.2012 (ČT) Před půlnocí: **Tajemství skryté pod zemí.** Host: David Merta, archeolog, ředitel společnosti Archaia Brno

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10095690193-pred-pulnoci/312281381940086/>

3. 12. 2012 (ČT) **U Devíti křížů archeologové žádné kosti zavražděných nenašli**

<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/205720-u-deviti-krizu-archeologove-zadne-kosti-zavrazdenych-nenasli/>

3.12.2012 (ČT) Reportéři ČT – **Tajemství Devíti křížů**

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/212452801240048/obsah/233141-tajemstvi-deviti-krizu/>

9.8. 2012 (ČT) **V lednických jízďárnách se našly podkovy i mince**

<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/zpravy/190967-v-lednickych-jizdarnach-se-nasly-podkovy-i-mince/>

(ČT) Před polednem: **Boj s investory o archeologická naleziště.** Hosté: Rudolf Procházka, společnost Archaia; Zdeněk Dragoun, Národní památkový ústav

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10117973312-pred-polednem/307281381960808/>

4.7 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna

Naše společnost nadále podporuje projekt Internetová encyklopedie dějin Brna, jejímž cílem je přiblížit veřejnosti brněnskou historii i současnost. I v roce 2012 byl tento projekt částečně financován z rozpočtu Magistrátu města Brna (neinvestiční dotace, částka: 30 000,- Kč).

4.8 Spolupráce s univerzitami

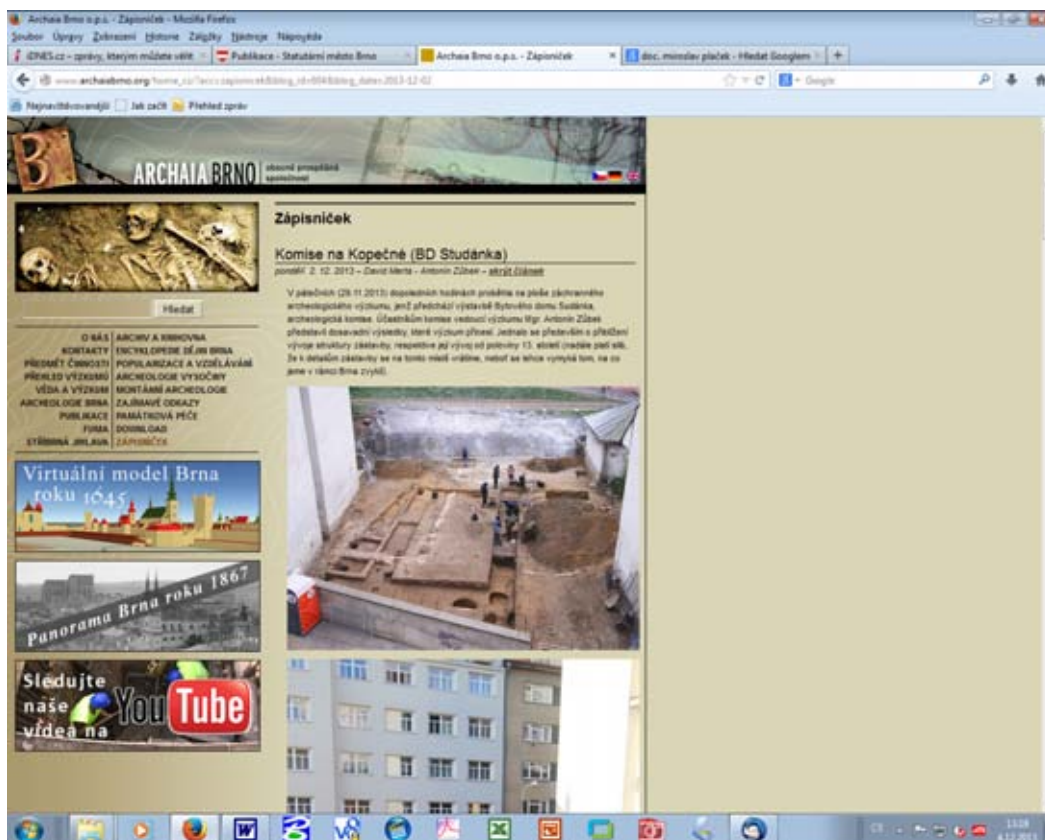
Společnost Archaia Brno o.p.s. poskytuje studentům archeologický materiál ze svých výzkumů ke zpracování formou seminárních, diplomových, ale i doktorských prací a přispívá tak k jeho včasnému vědeckému vyhodnocení. Odborní pracovníci zároveň působí jako konzultanti zadaných prací. Při záchranných výzkumech, které realizují pracovníci naší společnosti, získávají mnozí studenti archeologie cenné praktické zkušenosti. Všem zájemcům je také poskytován bezplatný přístup do naší knihovny a archivu.

Odborní pracovníci společnosti přednáší na několika univerzitách. Jedná se o ÚAM FF MU v Brně, KHA UJEP v Olomouci a KAR ZČU v Plzni.

4.9 Zápisníček

Od roku 2005 informujeme nejširší laickou i odbornou veřejnost o své činnosti, případně zajímavostech, které s ní nějakým způsobem souvisí (do roku 2012 včetně to bylo 588 zápisků, v roce 2012 bylo vytvořeno 56 zápisků). V roce 2009 jsme připojili Videozápisníček, v němž jsou přes You Tube zprostředkovány tyto informace prostřednictvím videozáznamů (dnes je na YOU TUBE 18 Videozápisníčků a 8 dalších videí z naší produkce).

Viz http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek

5. HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ARCHAIA BRNO V ROCE 2012

ZPRÁVA
NEZÁVISLÉHO AUDITORA
o ověření účetní závěrky obecně prospěšné společnosti
ARCHAIA Brno o.p.s. k 31.12.2012

Květen 2013

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

**o ověření účetní závěrky obecně prospěšné společnosti
ARCHAIA Brno o.p.s. k 31. 12. 2012**

Ověření přiložené účetní závěrky k 31.12.2012 společnosti ARCHAIA Brno o.p.s. se sídlem Brno, Bezručova 78/15, 602 00 Brno, IČ: 26268469, provedl auditor Ing. Ladislav Kolda, číslo oprávnění 1359.

Zpráva nezávislého auditora je určena pro zakladatele a Správní radu společnosti ARCHAIA Brno o.p.s.

Ověřil jsem přiloženou účetní závěrku společnosti ARCHAIA Brno o.p.s. k 31.12.2012, výkaz zisku a ztráty za období od 1.1.2012 do 31.12.2012 a přílohu této účetní závěrky, včetně popisu použitých významných účetních metod. Údaje o společnosti jsou uvedeny v příloze této účetní závěrky.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky:

Za sestavení a věrné zobrazení účetní závěrky v souladu s českými účetními předpisy odpovídá statutární orgán společnosti ARCHAIA Brno o.p.s. Součástí této odpovědnosti je navrhnout, zavést a zajistit vnitřní kontroly nad sestavováním a věrným zobrazením účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou, zvolit a uplatňovat vhodné účetní metody a provádět dané situaci přiměřené účetní odhady.

Odpovědnost auditora:

Moji úlohou je vydat na základě provedení auditu výrok k této účetní závěrce. Audit jsem provedl v souladu se zákonem o auditorech, Mezinárodními auditorskými standardy a souvisejícími aplikačními doložkami Komory auditorů České republiky. V souladu s těmito předpisy jsme povinni dodržovat etické normy a naplánovat a provést audit tak, abychom získali přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti.

Audit zahrnuje provedení auditorských postupů, jejichž cílem je získat důkazní informace o částkách a skutečnostech uvedených v účetní závěrce. Výběr auditorských postupů závisí na úsudku auditora, včetně posouzení rizik, že účetní závěrka obsahuje významné nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou. Při posuzování těchto rizik auditor

příhlédne k vnitřním kontrolám, které jsou relevantní pro sestavení a věrné zobrazení účetní závěrky. Cílem posouzení vnitřních kontrol je navrhnout vhodné auditorské postupy, nikoli vyjádřit se k účinnosti vnitřních kontrol.

Audit též zahrnuje posouzení vhodnosti použitých účetních metod, přiměřenosti účetních odhadů provedených vedením společnosti i posouzení celkové prezentace účetní závěrky.

Domnívám se, že získané důkazní informace tvoří dostatečný a vhodný základ pro vyjádření mého výroku.

Výrok auditora:

Podle mého názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv a finanční situace společnosti ARCHAIA Brno o.p.s. k 31. prosinci 2012 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za období od 1.1.2012 do 31.12.2012 v souladu s českými účetními předpisy.

V Brně dne: 29.5.2013.

Ing. Ladislav Kolda
číslo oprávnění 1359

Přílohy: Rozvaha
Výkaz zisku a ztráty
Příloha k účetní závěrce

ROZVAHA pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2012

(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

ARCHAIA BRNO o.p.s.

Berzučova 78/15

Brno 2

60200

IČ
2 6 2 6 8 4 6 9

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A.	Dlouhodobý majetek celkem (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV.)	344	455
A. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (součet A.I.1. až A.I.7.)	322	322
A. I. 1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	0	
2.	Software	322	322
3.	Ocenitelná práva	0	
4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0	
5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	0	
6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	0	
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	0	
A. II.	Dlouhodobý hmotný majetek celkem (součet A.II.1. až A.II.10.)	1 210	1 470
A. II. 1.	Pozemky	0	
2.	Umělecká díla, předměty a sbírky	0	
3.	Stavby	169	169
4.	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	1 041	1 301
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	0	
6.	Základní stádo a tažná zvířata	0	
7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	0	
8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	0	
9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	0	
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	0	
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek celkem (součet A.III.1. až A.III.7.)	0	
A. III. 1.	Podíly v ovládaných a řízených osobách	0	
2.	Podíly v osobách pod podstatným vlivem	0	
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	0	
4.	Půjčky organizačním složkám	0	
5.	Ostatní dlouhodobé půjčky	0	
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	0	
7.	Požizovaný dlouhodobý finanční majetek	0	

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A.IV.	Oprávky k dlouhod. majetku celkem (souč. A.IV.1. až A.IV.11.)	-1 188	-1 337
A.IV.1.	Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	0	
2.	Oprávky k softwaru	-163	-236
3.	Oprávky k ocenitelným právům	0	
4.	Oprávky k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
5.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
6.	Oprávky k stavbám	-69	-92
7.	Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí	-956	-1 009
8.	Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	0	
9.	Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	0	
10.	Oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	0	
11.	Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	0	
B.	Krátkodobý majetek celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	6 013	5 270
B. I.	Zásoby celkem (součet B.I.1. až B.I.9.)	599	749
B. I.1.	Materiál na skladě	0	
2.	Materiál na cestě	0	
3.	Nedokončená výroba	0	241
4.	Polotovary vlastní výroby	0	
5.	Výrobky	599	508
6.	Zvířata	0	
7.	Zboží na skladě a v prodejnách	0	
8.	Zboží na cestě	0	
9.	Poskytnuté zálohy na zásoby	0	
B. II.	Pohledávky celkem (součet B.II.1 až B.II.19)	2 379	3 828
B. II.1.	Odběratelé	2 156	3 507
2.	Směnky k inkasu	0	
3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	0	
4.	Poskytnuté provozní zálohy	188	224
5.	Ostatní pohledávky	30	1
6.	Pohledávky za zaměstnance	0	
7.	Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	0	
8.	Daň z příjmů	0	
9.	Ostatní přímé daně	0	5
10.	Daň z přidané hodnoty	0	

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
11.	Ostatní daně a poplatky	5	
12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	0	
13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávních celků	0	
14.	Pohledávky za účastníky sdružení	0	
15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací	0	
16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	0	
17.	Jiné pohledávky	0	
18.	Dohadné účty aktivní	0	91
19.	Opravná položka k pohledávkám	0	
B. III.	Krátkodobý finanční majetek celkem (součet B.IV.1. až B.IV.8.)	2 971	577
B. III.1.	Pokladna	12	34
2.	Ceniny	0	
3.	Účty v bankách	2 959	543
4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	0	
5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	0	
6.	Ostatní cenné papíry	0	
7.	Pořizovaný krátkodobý finanční majetek	0	
8.	Peníze na cestě	0	
B.IV.	Jiná aktiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	64	116
B.IV.1.	Náklady příštích období	64	116
2.	Příjmy příštích období	0	
3.	Kursově rozdíly aktivní	0	
	AKTIVA CELKEM A. + B.)	6 357	5 725

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
A.	Vlastní zdroje celkem (A. I. + A. II.)	1 085	1 579
A. I.	Jmění celkem (A. I. 1. + A. I. 2. + A. I. 3.)	179	104
A. I. 1.	Vlastní jmění	179	104
2.	Fondy	0	
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	0	
A. II.	Výsledek hospodaření celkem (A. II. 1. + A. II. 2. + A. II. 3.)	906	1 475
A. II. 1.	Účet výsledku hospodaření		569
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	-494	
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	1 400	906
B.	Cizí zdroje celkem (B. I. + B. II. + B. III. + B. IV.)	5 272	4 146
B. I.	Rezervy celkem (B. I.1.)	0	
B. I. 1.	Rezervy	0	
B. II.	Dlouhodobé závazky celkem (součet B. II. 1. až B. II. 7.)	103	281
B. II. 1.	Dlouhodobé bankovní úvěry	0	281
2.	Vydané dluhopisy	0	
3.	Závazky z pronájmu	0	
4.	Přijaté dlouhodobé zálohy	0	
5.	Dlouhodobé směnky k úhradě	0	
6.	Dohadné účty pasivní	103	
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	0	
B. III.	Krátkodobé závazky celkem (součet B.III.1. až B.III.23.)	5 169	3 865
B. III. 1.	Dodavatelé	790	1 181
2.	Směnky k úhradě	0	
3.	Přijaté zálohy	1 183	820
4.	Ostatní závazky	16	35
5.	Zaměstnanci	481	598
6.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	27	61
7.	Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdrav. pojištění	247	256
8.	Daň z příjmů	0	0
9.	Ostatní přímé daně	43	63
10.	Daň z přidané hodnoty	791	647
11.	Ostatní daně a poplatky	0	1
12.	Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	0	
13.	Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků	0	
14.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	0	

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
15.	Závazky k účastníkům sdružení	0	
16.	Závazky z pevných termínovaných operací	1 565	34
17.	Jiné závazky	26	5
18.	Krátkodobé bankovní úvěry	0	
19.	Eskontní úvěry	0	
20.	Vydané krátkodobé dluhopisy	0	
21.	Vlastní dluhopisy	0	
22.	Dohadné účty pasivní	0	164
23.	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	0	
B. IV.	Jiná pasiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	0	
B. IV. 1.	Výdaje příštích období	0	
2.	Výnosy příštích období	0	
3.	Kursově rozdíly pasivní	0	
	PASIVA CELKEM (A. + B.)	6 357	5 725

Sestaveno dne: 28.5.2013	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky o.p.s.	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) David Merta <i>David Merta</i>
Předmět podnikání archeologický výzkum	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) Ing. Šárka Mertová tel.: 549416165 linka:

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2012

(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky

ARCHAIA BRNO o.p.s.

Bezručova 78

Brno 2

60200

IČ
2 6 2 6 8 4 6 9

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A. I.	Spotřebované nákupy celkem (součet A. I. 1. až A. I. 4.)	894		894
1.	Spotřeba materiálu	749		749
2.	Spotřeba energie	145		145
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek			
4.	Prodané zboží			
A. II.	Služby celkem (součet A. II. 5. až A. II. 8.)	3 614		3 614
5.	Opravy a udržování	176		176
6.	Cestovné	186		186
7.	Náklady na reprezentaci	1		1
8.	Ostatní služby	3 251		3 251
A. III.	Osobní náklady celkem (součet A. III. 9. až A. III. 13.)	11 162		11 162
9.	Mzdové náklady	8 471		8 471
10.	Zákonné sociální pojištění	2 296		2 296
11.	Ostatní sociální pojištění			
12.	Zákonné sociální náklady	395		395
13.	Ostatní sociální náklady			
A. IV.	Daně a poplatky celkem (součet A. IV. 14. až A. VI. 16.)	30		30
14.	Daň silniční	5		5
15.	Daň z nemovitosti			
16.	Ostatní daně a poplatky	25		25
A. V.	Ostatní náklady celkem (součet A. V. 17. až A. V. 24.)	229		229
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení			
18.	Ostatní pokuty a penále	98		98
19.	Odpis nedobytné pohledávky			
20.	Úroky			
21.	Kursově ztráty	1		1
22.	Dary			
23.	Manka a škody			
24.	Jiné ostatní náklady	130		130

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A. VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem (součet A. VI. 25. až A. VI. 30.)	149		149
25.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	149		149
26.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
27.	Prodané cenné papíry a podíly			
28.	Prodaný materiál			
29.	Tvorba rezerv			
30.	Tvorba opravných položek			
A. VII.	Poskytnuté příspěvky celkem (A. VII. 31. + A. VII. 32.)			
31.	Poskytnuté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
32.	Poskytnuté členské příspěvky			
A. VIII.	Daň z příjmů celkem			
33.	Dodatečné odvody daně z příjmů			
	NÁKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)	16 078		16 078

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavni 1	hospodářská 2	celkem 3
B. I.	Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem (součet B. I. 1. až B. I. 3.)	13 833		13 833
1.	Tržby za vlastní výroby	5		5
2.	Tržby z prodeje služeb	13 798		13 798
3.	Tržby za prodané zboží	30		30
B. II.	Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem (součet B. II. 4. až B. II. 7.)	151		151
4.	Změna stavu zásob nedokončené výroby	241		241
5.	Změna stavu zásob polotovarů			
6.	Změna stavu zásob výrobků	-90		-90
7.	Změna stavu zvířat			
B. III.	Aktivace celkem (součet B. III. 8. až B. III. 11.)			
8.	Aktivace materiálu a zboží			
9.	Aktivace vnitroorganizačních služeb			
10.	Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku			
11.	Aktivace dlouhodobého hmotného majetku			
B. IV.	Ostatní výnosy celkem (součet B. IV. 12. až B. IV. 18.)	103		103
12.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	5		5
13.	Ostatní pokuty a penále			
14.	Platby za odepsané pohledávky			
15.	Úroky	1		1
16.	Kursově zisky			
17.	Zúčtování fondů	75		75
18.	Jiné ostatní výnosy	22		22
B. V.	Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem (součet B. V. 19. až B. V. 25.)			
19.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
20.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů			
21.	Tržby z prodeje materiálu			
22.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku			
23.	Zúčtování rezerv			
24.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku			
25.	Zúčtování opravných položek			

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B. VI.	Přijaté příspěvky celkem (součet B. VI. 26. až B. VI. 28.)			
26.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
27.	Přijaté příspěvky (dary)			
28.	Přijaté členské příspěvky			
B. VII.	Provozní dotace celkem (B. VII. 29.)	2 623		2 623
29.	Provozní dotace	2 623		2 623
	VÝNOSY CELKEM (B. I. + B. II. + B. III. + B. IV. + B. V. + B. VI. + B. VII.)	16 710		16 710

C.	Výsledek hospodaření před zdaněním (VÝNOSY CELK. - NÁKLADY CELK.)	632		632
34.	Daň z příjmů	63		63
D.	Výsledek hospodaření po zdanění (C. - 34.)	569		569

Sestaveno dne: 28.5.2013	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky: obecně prospěšná společnost	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) David Merta
Předmět podnikání archeologický výzkum	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) Ing. Šárka Mertová tel.: 549416165 linka:

Příloha k účetní závěrce za rok 2012 dle § 30 vyhlášky 504/2002 Sb.

Účetní jednotka: ARCHAIA Brno, o.p.s.
Česká 156/6, 602 00 Brno
DIČ: CZ26268469
Registovaná u KS v Brně, Oddíl 0, vložka 180

Právní forma: obecně prospěšná společnost
Datum vzniku: 21.listopadu 2001

Předmět činnosti:

- a) Provádění terénních, dokumentačních, technických, laboratorních prací na archeologických výzkumech prováděných oprávněnými archeologickými organizacemi na archeologických lokalitách
- b) Provádění stavebně historických průzkumů na ohrožených lokalitách a historických objektech
- c) Vědeckovýzkumná činnost v oblasti archeologie a historie
- d) Publikační činnost, včetně vydávání a rozšiřování odborných a vzdělávacích publikací z oblasti archeologie, historie a památkové péče
- e) Výchova a vzdělávání v oblasti archeologie, historie a památkové péče, včetně pořádání výstav, přednášek, seminářů a kurzů
- f) Správa a odborné zpracování movitých archeologických památek a jejich příprava pro předání do muzeí
- g) Konzultační, poradenská a informační činnost v oblasti archeologie, historie a památkové péče
- h) Konzervace a speciální analýzy archeologických nálezů
- i) Provádění archeologických výzkumů a archeologických lokalitách dle z.č. 20/1987 Sb. O památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Rozvahový den: 31.12.2012
Okamžik sestavení účetní závěrky: 25.4.2013
Osoba odpovědná za účetnictví: David Merta – výkonný ředitel společnosti
Osoba odpovědná za účetní závěrku: Ing. Šárka Mertová

Zakladatel: ARCHAIA, Praha 1, Bílkova 21, IČ: 45245932

Organizační struktura podniku a její změny v průběhu roku:

Vedení podniku je v místě sídla společnosti. Společnost má detašované pracoviště v Jihlavě.

Změny a dodatky, provedené v uplynulém období v OR:

V roce 2011 nedošlo k žádným změnám v obchodním rejstříku.

Členové statutárního orgánu k 31.12.2012:

Správní rada:

Předseda: Mgr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
Člen: Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.
Člen: Doc.PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc.

Dozorčí rada:

Předseda: PhDr. Michal Bureš
Člen: Mgr. Pavlína Kalábková
Člen: Doc. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Výkonný ředitel: pan David Merta

Název a sídlo společností, v nichž má účetní jednotka majetkový podíl:

ARCHAIA Brno o.p.s. nemá k datu 31.12.2012 žádný podíl v jiné společnosti. Stala se pouze zakladatelem společnosti Archaia Olomouc o.p.s. se sídlem Laštůvkova 713/10, 635 00 Brno, Bystrc, IČ: 27713725. Tato společnost byla zapsána v obchodním rejstříku k datu 27.prosince 2006.

Mzdy a zaměstnanci:

Průměrný počet zaměstnanců v roce 2012	32
Mzdové náklady celkem:	8.471 tis. Kč
Odměny členům správní a dozorčí rady:	0,- Kč
Zákonné sociální pojištění – účet 524	2.296 tis. Kč
Zákonné sociální náklady – účet 527	395 tis. Kč

V roce 2012 nebyly členům správní a dozorčí rady poskytnuty žádné půjčky, úvěry, záruky ani jiná peněžitá či nepeněžitá plnění. V roce 2012 nebyli v pracovně právním vztahu žádní rodinní příslušníci členů správní a dozorčí rady ani s nimi nebyly uzavřeny žádné obchodní smlouvy či jiné smluvní vztahy.

Informace o použitých účetních metodách a obecných účetních zásadách a způsobech oceňování

Způsob ocenění:

- zásob nakupovaných*: nakupované zásoby jsou oceňovány pořizovací cenou
zásob vytvářených ve vlastní režii: jsou vytvářeny publikace (sborníky) a jsou evidovány jako výrobky. Ocenění bylo provedeno způsobem B dle kalkulace vlastních nákladů.
- hmotného a nehmotného majetku vytvářeného vlastní činností*:
ve vlastní režii není majetek vytvářen
- hmotného a nehmotného majetku pořízeného nákupem*: ocenění v pořizovacích cenách
- cenných papírů a majetkových účastí*
způsob není stanoven, neboť firma nemá tento majetek v účetní evidenci
- příchovků a přírůstků zvířat*: způsob není stanoven, nejsou v účetní evidenci

Způsob stanovení reprodukční pořizovací ceny: RPC nebyla k ocenění majetku použita. Změny způsobů oceňování, postupů odepisování a postupů účtování: nebyly

Způsob stanovení odpisových plánů pro dlouhodobý majetek: společnost má v evidenci dlouhodobý majetek. Odpisové plány jsou stanovovány individuálně na každý jednotlivý majetek rozhodnutím statutárního orgánu. Drobný dlouhodobý majetek, který je na základě individuálního rozhodnutí společnosti účetně odpisován. Ve srovnání s minulým účetním obdobím nedošlo k žádným podstatným změnám ve způsobu oceňování a postupů účtování.

Společnost účtuje o pohybu zásob způsobem B.

Účetní data jsou vedena a uschována na technickém nosiči dat a řídí se zákonem č. 563/1991 Sb. O účetnictví a účetními osnovami a postupy. Účetnictví je vedeno na PC – účetním SW POHODA firmy Stormware s.r.o.

Způsob uplatněný při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu:

Při přepočtu účetních zápisů v cizích měnách na českou měnu byl použit aktuální směnný kurz vyhlášený Českou národní bankou, a to k datu uskutečnění účetního případu. K datu sestavení účetní závěrky byl proveden přepočet majetku a závazků kurzem ČNB, platným k datu 31.12.2012.

Doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztráty

Ve výkazech jsou uvedeny všechny významné položky, podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice společnosti. Mezi datem účetní závěrky a datem jejího schválení nedošlo k žádným rozhodným skutečnostem ve stavu aktiv a pasiv.

Rozpis hmotného majetku, který je zatížen zástavním právem, popř. u nemovitostí věcným břemenem, a uvedení povahy a formy tohoto zajištění: Nejsou

Pohledávky:

Souhrnná výše pohledávek k 31.12.2012: 3.507 tis. Kč

Pohledávky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2012 nejsou evidovány žádné pohledávky starší pěti let.

Pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu:

K datu 31.12.2012 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu.

Pohledávky kryté dle zástavního práva: nejsou

K datu 31.12.2012 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné zástavním právem.

Vlastní jmění:

Ke změnám vlastního jmění v průběhu roku 2012 došlo z titulu vyúčtování hospodářského výsledku za rok 2011 – ztráty v celkové výši 494.162,75 Kč a to na účet 932 Nerozdělený zisk minulých let.

Vlastním jměním je také na účtu 901 evidována dotace na pořízení dlouhodobého majetku v zůstatku 103.972,- Kč.

Závazky:

Souhrnná výše závazků k 31.12.2012: 1.182 tis. Kč

Závazky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2012 nejsou evidovány žádné závazky starší pěti let.

Závazky kryté podle zástavního práva:

K datu 31.12.2012 nejsou evidovány žádné závazky zajištěné zástavním právem.

Závazky vůči státu:

- Daň z příjmů zaměstnanci -5 tis.
- Odvod DPH 647 tis.

Závazky vůči MSSZ a zdravotním pojišťovnám:

- MSSZ 178 tis.
- Zdravotní pojišťovny 78 tis

Jedná se o odvody pojistného za zaměstnance za období 12/2012, splatné v 01/2013.

Odvody pojistného byly uhrazeny v řádném termínu do 31.1.2013.

Závazky vůči zaměstnancům: 598 tis. Kč

Přijaté dary: Společnost v roce 2012 nepřijala žádné dary.

Veřejné sbírky: Společnost v roce 2012 neuspořádala žádnou veřejnou sbírku.

Rezervy: V roce 2012 nebyly tvořeny ani čerpány rezervy.

Členění výsledku hospodaření:

Společnost v účetním období 2012 dosáhla pouze příjmů z hlavní činnosti. Neprováděla žádnou hospodářskou činnost.

Výnosy podle hlavních činností v tis.:

Druh činnosti – výnosů (tržeb)	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
Tržby za vlastní výrobky (publikace)	5	0
Tržby z prodeje služeb	13.798	0
Tržby ostatní	30	0
Změna stavu zásob výrobků a nedokončené výroby	150	0
Kurzové zisky	0	0
Zúčtování fondů dotací	2.623	0
Úroky	1	0
Zúčtování opravných položek	0	0
Celkem	16.710	0

Provozní dotace:

V roce 2012 činily přijaté provozní dotace celkovou částku 3.995 tis Kč. Tato částka není dle ustanovení zákona předmětem daně z příjmů právnických osob. Současně jsou vylučovány z daňových nákladů výdaje spojené s účelem, na který byla provozní dotace určena. Investiční část dotace činila 0 tis. Kč a je evidována na účtu 901. Tato bude postupně zúčtovávána do výnosů ve výši nákladů s investicí spojenými (odpisy předmětného hmotného majetku).

GRANTY - provozní dotace 2012

Název grantového projektu	Přijata částka	Výdaje spojené s grantovým projektem
„Grant – renesanční sklo“ (poskytovatel: Grantová agentura ČR)	2.430.000,- Kč	2.430.000,- Kč
„Internetová encyklopedie dějin Brna“ (poskytovatel: Masarykova Univerzita)	1.565.137,50,- Kč	1.531.332,05 Kč
Celkem	3.995.137,50 Kč	3.961.332,05 Kč

Výzkum a vývoj:

V roce 2012 nebyly vynaloženy žádné náklady na výzkum a vývoj.

Způsob zjištění základu daně:

Při zjištění základu daně vycházíme z hospodářského výsledku. V roce 2009 bylo dosaženo ztráty 322.417,- Kč a byl vyměřen základ daně 0,- Kč. V roce 2010 bylo dosaženo ztráty 222.222,- Kč. V roce 2011 bylo dosaženo ztráty 494.162,- Kč. Výdaje přesahují výdaje, proto je při stanovení základu daně postupováno dle ustanovení § 18/4/a zákona o daních z příjmů. Příjmy i výdaje za hlavní činnost nejsou předmětem daně a daňovým přiznáním je vyměřen daňový základ 0,- Kč. V roce 2012 bylo dosaženo zisku 632.191,41 Kč – daňová povinnost činí 63 tis Kč.

Zpracoval: Ing. Šárka Mertová

Za ARCHAIA Brno, o.p.s.

6 KONTAKTY

pracoviště Brno

Bezručova 78/15, 602 00 Brno

tel.: +420 545 214 069

e-mail: brno@archaiabrn.cz

pracoviště Jihlava

Židovská 26, 586 01 Jihlava

tel.: +420 567 210 021

e-mail: archaiajihlava@volny.cz

pracoviště Opava

Bezručovo náměstí 1147/1, 746 01 Opava-Předměstí

tel.: +420 553 714 441

Bc. Štěpán Černoš
+420 777 239 037
archaiaJihlava@volny.cz

Michal Daňa, DiS.
+420 777 239 047
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Miroslav Dejmál
+420 777 239 043
mdejmál@archaiabrno.cz

Petr Duffek
+420 777 239 433
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Petr Hejhal, Ph.D.
+420 777 239 061
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Petr Holub
+420 777 239 052
pholub@archaiabrno.cz

Anna Hoffmanová
+420 777 239 331
ahoffmanova@archaiabrno.cz

Mgr. Petr Hrubý, PhD.
+420 777 239 053
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Václav Kolařík
+420 777 239 074
vkolarik@archaiabrno.cz

Lenka Kosová
+420 777 239 048

David Merta
+420 777 239 044
dmerta@archaiabrno.cz

Bc. et Mgr. Soňa Mertová
+420 773 292 268
smertova@archaiabrno.cz

Mgr. Marek Peška
+420 777 239 045
mpeska@archaiabrno.cz

PhDr. Rudolf Procházka, CSc.
+420 777 239 051
rprochazka@archaiabrno.cz

Mgr. Lenka Sedláčková
+420 777 239 552
lsedlackova@archaiabrno.cz

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.
+4917422786579
hedvika.glass@seznam.cz

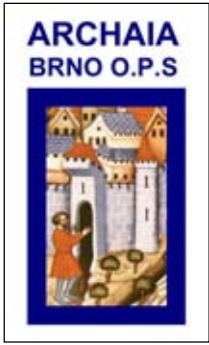
Mgr. Anežka Slavíková
+420 602 645 701
aslavikova@archaiabrno.cz

Bc. Vilém Walter
+420 777 239 141
vwalter@archaiabrno.cz

Mgr. Dana Zapletalová
+420 777 239 054
dzapletalova@archaiabrno.cz

Mgr. Hynek Zbranek
+420 777 239 140
hzbranek@archaiabrno.cz

Mgr. Antonín Zůbek
+420 777 239 046
azubek@archaiabrno.cz

www.archaiabrno.org